اباي (يبراھيم) قۇنانبايەۆ

ولەڭدەر

مازمۇنى

ساپ، ساپ، كوڭىلىم، ساپ، كوڭىلىم!

سايالاماي، ساي تاپپاي،
نە كوُن تۋدى باسىڭا
كوُنى-توُنى جاي تاپپاي؟
سەن جايىڭا جوُرگەنمەن،
قىز ولە مە باي ٴتاپپاي؟
توُن كەزگەنىڭ ماقوُل ما،
جان-جاعىڭا جالتاقتاي؟
ولەرمىن دەپ ٴجوُرمىسىڭ،
موُنان باسقا جان تاپپاي؟

ساپ، ساپ، كوڭلىم، ساپ، كوڭلىم!
سابىر ٴتوُبى - سارى التىن.
سابىر قىلساڭ جايىڭدى
بىلەرمە ەكەن بەكزاتىم؟
كوڭىل اۋلاپ ٴسوز ايتار
ارادا ٴتىلحاتىم،
اعىن سۋداي ەكپىندەپ،
لايى جوق سۋاتىم.

اۋرۋ دا ەمەس، ساۋ دا ەمەس،
قوُرىدى ٴال-قۋاتىم.
ساپ، ساپ، كوڭلىم، ساپ، كوڭلىم!
سانا قىلما بەكەرگە!
سانا قىلعانمەن پايدا جوق.
دوُنيە دايار وتەرگە،
اجال دايار جەتەرگە.
حوش، قىز السىن قوينىنا،
بەينەت كورمەي، داۋلەت ٴجوق،
الى بارىپ كەتەرگە،
ونمەنەن بويىڭا
يمان، داۋلەت بىتەرمە؟
ادالدى ساتساڭ ارامعا،

قۇداي قابىل ەتەر مە؟
قىز سۇيەدى مەنى دەپ،
وعان كوڭىل كوتەرمە!

ساپ، ساپ، كوڭىلىم، ساپ، كوڭىلىم!
سارقا بەرمە ٴساناسىن.
بارىن ٴوزىڭ بىلسەڭ دە،
الى-اق ٴوزىڭ تاناسىڭ.
ورتەنەسىڭ، جاناسىڭ،
وز-وزىڭنەن بەينەتكە
وز باسىڭدى سالاسىڭ.
قاي مەزگىلدە تويعىزدىڭ
ايۋدايىن اعاسىن.
قاتىنى مەن قالاشىن؟
قارساق جورتپاس قارا ادىر،
قاراماي نەگە شاباسىڭ؟
سوندا ٴتاۋىر بولا ما،
ۇستاپ اپ بىرەۋ ساباسىن؟
كيىمىڭدى توناسىن،
ەلگە دە كۇلكى بولاسىڭ.

ساپ، ساپ، كوڭىلىم، ساپ، كوڭىلىم!
ساعىنىشقا ٴسارعايما!
جاي جۇرسەڭ دە قىز قۋماي،
سەنى بىرەۋ قارعاي ما؟
قىز ىزدەسەڭ، قالىڭ بەر،
مۇنىم اقىل بولماي ما؟
كورىپ الساڭ كورىكتىنى،
تاڭداپ الساڭ تەكتىنى،
سوندا دا كوڭىل تولماي ما؟

قانسوناردا بۇركىتشى شىعادى اڭعا،

تاستان تۇلكى تابىلار اڭدىعانعا.
جاقسى ات پەن تاتۋ جولداس - ٴبىر عانيبەت،
ىڭعايلى ىقشام كيىم اڭشى ادامعا.
سالاڭ ەتىپ جولىقسا قايتقان ٴىزى،
ساعادان سىمپىلدى قاعىپ ٴىز شالعاندا.
بۇركىتشى تاۋ باسىندا، قاعۋشى ٴويدا،
ىزدىك بەتىن تۇزەتىپ اڭداعاندا.
توماعاسىن تارتقاندا ٴبىر قىرىمنان،
قىران قۇس كوزى كورىپ سامعاعاندا.
تومەن ۇشسام تۇلكى ورلەپ قۇتىلار دەپ،
قاندى كوز قايقاڭ قاعىپ شىقسا اسپانعا،
كورە تۇرا قالادى قاشقان تۇلكى
قۇتىلماسىن بىلگەن سوڭ قۇر قاشقانعا.
اۋزىن اشىپ، قوقاقتاپ، ٴتىسىن قايراپ،
ول دا تالاس قىلادى شىبىن جانعا.
قىزىق كورەر، كوڭىلدى بولسا اڭشىلار،
شابار جەرىن قاراماس جىعىلعانعا.
قىرىق پىشاقپەن قىرجىڭداپ تۇرعان تۇلكى،
و-داعى وسال جاۋ ەمەس قىران پاڭعا.
سەگىز نايزا قولىڭدا، كوز اۋدارماي،
باتىر دا ايال قىلمايدى ورتەلىپ تاڭعا.
قانات، قۇيرىق سۋىلداپ، ىسقىرادى،
كوكتەن قىران سورعالاپ قۇيىلعاندا.
جارق-جۇرق ەتىپ ەكەۋى ايقاسادى،
جەكە باتىر شىققانداي قان مايدانعا.
بىرەۋى - كوك، بىرەۋى - جەر تاعىسى،
ادام ٴۇشىن باتىسىپ قىزىل قانعا.
قار - اپپاق، بۇركىت - قارا، تۇلكى - قىزىل،
ۇقسايدى قاسا سۇلۋ شومىلعانعا.
قارا شاشىن كوتەرىپ ەكى شىنتاق،
و دا بۇلك-بۇلك ەتپەي مە سيپاعاندا،
اپپاق ەت، قىپ-قىزىل بەت، جاپ-جالاڭاش.

قارا شاش قىزىل ٴجۇزدى جاسىرعاندا.
كۇيەۋى ەر، قالىڭدىعى سۇلۋ بولىپ،
جانە ۇقسار تار توسەكتە جولعاسقانعا.
ارت جاعىنان جاۋىرىنى بۇلكىلدەيدى،
قىران بۇكتەپ استىنا ٴدال باسقاندا.
قۇسى دا، يەسى دە قورازدانار،
الىپ ەكى ايلالى تۇلكى العاندا.
«ۇيىرمەن ٴۇش تويعىز» دەپ جىمىڭداپ،
جاسى ۇلكەنى جانىنا بايلانعاندا.
سىلكە كيىپ تىماقتى، ناسىبايدى -
ٴبىر اتاسىڭ كوڭىلىڭ جايلانعاندا.
تاۋدان جيدە تەرگەندەي الا بەرسە،
بىر جاسايسىڭ قۇمارىڭ ٴار قانعاندا.
كوكىرەكتە جاماندىق ەش نيەت جوق،
اڭ بولادى كەڭەسىڭ قۇس سالعاندا.
ەشكىمگە زيانى جوق، ٴوزىم كورگەن،
بىر قىزىق ٴىسىم ەكەن سۇم جالعاندا.
كوكىرەگى سەزىمدى، كوڭىلى ٴويلىعا
بارى دە انىق تۇرماي ما ويلاعاندا؟
ۇقپاسسىڭ، ٴۇستىرت قاراپ بۇلعاقتاساڭ،
سۋرەتىن كورە الماسسىڭ، كوپ باقپاساڭ،
كولەڭكەسى تۇسەدى كوكەيىڭە.
ار ٴسوزىن ٴبىر ويلانىپ، سالماقتاساڭ،
مۇنى وقسا، جىگىتتەر، اڭشى وقسىن،
بىلە الماسسىڭ، قۇس سالىپ ٴدام تاتپاساڭ.

قاقتاعان اق كۇمىستەي كەڭ ماڭدايلى،

الاسى از قارا كوزى نۇر جايناپدى.
جىڭىشكە قارا قاسى سىزىپ ٴقويعان،
بىر جاڭا ۋقساتامىن تۋعان ايدى.
ماڭدايدان تۋرا تۇسكەن قىرلى مۇرىن،
اقشا ٴجۇز، ال-قىزىل بەت ٴتىل بايلايدى.
اۋزىن اشسا، كورىنەر كىرسىز ٴتىسى،
سىقىلدى قولمەن تىزگەن، ٴىش قايناپدى.
سويلەسە، ٴسوزى ادەپتى ٴھام ماعىنالى،
كۇلكىسى بەينە بۇلبۇل قۇس سايرايدى.
جۇپ-جۇمىر، اق تورعىنداي موينى بار،
ۋلبىرەگەن تاماعىن كۇن شالمايدى.
تاقتايداي جاۋرىنى بار، يىعى تىك،
ەكى الما كەۋدەسىندە قيسايمايدى.
سوراقى ۋزىن دا ەمەس، قىسقا دا ەمەس،
نازىك بەل تال شىبىقتاي بۇراڭدايدى.
ەتىندەي جاس بالانىڭ بىلەگى بار،
اجىمسىز اق ساۋساعى ىسكە ىڭعايلى.
قولاڭ قارا شاشى بار جىبەك تالدى،
تورعىنداي تولقىن ۋرىپ، كوز تاڭدايدى.

قانداي قىزدا ٴلاززات بار جان تاتپاعان؟

سۇلۋى بۇل زامانىنىڭ تەك جاتپاعان.
ون سەگىز، ون توعىزعا كەلگەنىنەن سوڭ،
الماسى وكپە بولار قول باتپاعان.
بۇلاردىڭ كەيبىرىنىڭ مىنەزدەرى:
ەشنارسە كورمەگەنسىپ، بۇرتاقتاعان.
كەيبىرى جايدارى، اشىق بولامىن دەپ،
ورىنسىز ادامدارمەن جىرتاقتاعان.
اۋەلدەن سۇلۋ جايى بىزگە مالىم:
جىگىتتى جۇرت ماقتاعان قىز جاقتاعان.
كەي جىگىت ماقتان ٴۇشىن قىلىق قىلماي،
بويىنا مايدالىقپەن سىر ساقتاعان.
كەي جىگىت ارسىزدىقپەن ۇياتسىنباي،
قولى جەتپەس نارسەگە تىرتاقتاعان.
ورىندى ىسكە ٴجۇرىپ، وي تاپپاعان،
نە بولماسا جۇمىس قىپ، مال باقپاعان.
قاسيەتتى بولمايدى ونداي جىگىت،
انشەيىن قۇر بەكەرگە بۇلعاقتاعان.

جاسمدا علىم بار دەپ ەسكەرمەدىم،
پايداسىن كورە تۇرا تەكسەرمەدىم.
ەرجەتكەن سوڭ تۇسپەدى ۋىسما،
قولىمدى مەزگىلىنەن كەش سەرمەدىم.
بۇل ماحرۇم قالماعىما كىم جازالى،
قولىمدى ٴدوپ سەرمەسەم، وستەر مە ەدىم؟
ادامنىڭ ٴبىر قىزىعى - بالا دەگەن،
بالانى وقىتۋدى جەك كورمەدىم.
بالامدى مەدرەسەگە ٴبىل دەپ بەردىم،
قىزمەت قىلسىن، شەن السىن دەپ بەرمەدىم.
وزىم دە باسقا شاۋىپ، توسكە ورلەدىم،
قازاقتا قارا سوزگە دەس بەرمەدىم.
ەڭبەگىڭدى بىلەرلىك ەش ادام جوق،
تۇبىندە تىنىش جۇرگەندى تەرىس كورمەدىم.

قارتايدىق، قايعى ويلادىق، ۇيقى سەرگەك.
اشۋلڭ - اشعان ۋ، ويلڭ - كەرمەك.
مۇڭداسارعا كىسى جوق، ٴسوزدى ۇعارلىق،
كىم كوڭىلدى كوتەرىپ، بولادى ەرمەك؟

جاس - قارتايماق، جوق - تۋماق، تۋعان - ولمەك،
تاعدىر جوق، وتكەن ٴومىر قايتا كەلمەك.

باسقان ٴىز، كورگەن قىزىق ارتتا ٴقالماق،
بىر قۇدايدان باسقانىڭ ٴبارى وزگەرمەك.

ەر ٴىسى اقىلعا ەرمەك، بويدى جەڭبەك،
ونەرسىزدىڭ قىلىعى ولە كورمەك.
شىعا ويلاماي، شىعانداپ قىلىق قىلماي،
ەرىنشەك وزدىگىنەن كوپكە كونبەك.

جاماندار قىلا الماي ٴجۇر ادال ەڭبەك،
ۇرلىق، قۋلىق قىلىدىم دەپ قاعار كولبەك.
ارامدىقتان جاماندىق كورمەي قالماس،
مىڭ كۇن سىنباس، ٴبىر كۇنى سىنار شولمەك.

ادامزات تىرلىكتى داۋلەت بىلمەك،
اقىل تاپپاق، مال تاپپاق، ادال جۇرمەك.
ەكەۋىنىڭ ٴبىرى جوق، اۋىل كەزىپ،
نە قورلىق قۇر قىلجاڭمەن كۇن وتكىزبەك؟

نادانعا ارام اقىلدى قۋلاقتا ىلمەك،
بۇل سوزدەن ەرتەگىنى تەز ۇيرەنبەك.
راس ٴسوزدىڭ كىم بىلەر قاسيەتىن؟
اقىلسىز شىنعا سەنبەي، جوققا سەنبەك.

قىزىل اراي، اق كۇمىس، التىن بەرگەك
قىزىقتى ەرتەگىگە كوتەرىلمەك.
اقساقالدىڭ، اكەنىڭ، بىلىمدىنىڭ
سوزىنەن سىرداڭ تارتىپ، تەز جيرەنبەك.

اقىلدى قارا قىلدى قىرىققا بولمەك،
ار نارسەگە وزىندەي باعا بەرمەك.
تارازى دا، قازى دا ٴوز بويىندا،
نادانىڭ سۇيەنگەنى كوپ پەن دۇرمەك.

الاشقا ٴىشى جاۋ بوپ، سىرتى كوٶلمەك،
جاقىنىن تىرىدە اڭدىپ، ولسە وكىرمەك.
بىر-ەكى جولى بولعان كىسى كورسە،
قۇداي ٴسۇيىپ جاراتقان وسى دەمەك.

ەل بۇزىلسا، تابادى شايتان ورنەك،
پەرىشتە تومەنشىكتەپ، قايعى جەمەك.
وزىمنىڭ يتتىگىمنەن بولدى دەمەي،
جەڭدى عوي دەپ شايتانعا بولار كومەك.

سىرتتانسىنباق، قۋسىنباق، ورشىلدەنبەك،
سىبىرمەنەن توپ جاساپ بولەك-بولەك.
ارامدىقپەن بارما ەكەن جانىنان اسپاق،
وزىمەن ٴوزى ٴبىر كۇن بولماي ما الەك؟

قولدان كەلە بەرە مە جۇرت مەڭگەرمەك؟
ادالدىق، ارامدىقتى كىم تەڭگەرمەك؟!
ماقتان ٴۇشىن قايراتسىز بولىس بولماق،
يتتەي قور بوپ، وزىنە ٴسوز كەلتىرمەك.

قارتايدىق، قايعى ويلادىق، ۇلعايدى ارمان،
شوشيمن كەيىنگى جاس بالاﻻردان.
تەرىن ساتپاي، تەلمرىپ كوزىن ساتىپ،
تەپ-تەگىس جۇرتتىڭ ٴبارى بولدى الارمان.

باي الادى كەزىندە كوپ بەرەم دەپ،
جەتپەي تۇرعان جەرىڭدە تەك بەرەم دەپ.
بي مەن بولىس الادى كۇشىن ساتىپ،
مەن قازاقتان كەگىڭدى اپ بەرەم دەپ.

جارلى الادى قىزمەتپەن وتكەرەم دەپ،
ەلۋباسى - شارسالىپ، لەپ بەرەم دەپ.
جالاڭقايا جات مىنەز جاۋ الادى
بەرمەي جۇرسەڭ، مەن سەنى جەك كورەم دەپ.

دوس الادى، بەرمەسەڭ، بۇلت بەرەم دەپ،
جاۋىڭا قوسلۋعا سرت بەرەم دەپ.
بۇزىلعان سوڭ مەن وڭاي تابىلماسپىن،
نە قىلىپ وڭايلىقپەن ىرىق بەرەم دەپ.

سۇم-سۇرقيا - سۇمدىقپەن ەپ بەرەم دەپ،
سۇيەر جانسىپ، سۇيكىمدى بەت بەرەم دەپ.
جۇز قاراعا ەكى ٴجۇز الارمان بار،
باس قاتار باس-اياعىن تەكسەرەم دەپ.

ەل جيىپ، مال سويعىزەت بەرەم دەپ،
مال بەرسەم سەن مەندىك بول دەپ بەرەم دەپ.
قارا قارعا سىقىلدى شۋلاسار جۇرت:
كىم كوپ بەرسە، مەن سوعان سەرت بەرەم دەپ.

بۇزىلاردا ويلاماس، بەت كورەم دەپ،
انت ٴىشۋدى كىم ويلار دەرت كورەم دەپ.
قاباعان يتشە وشىگىپ شىعا كەلەر،
مەن قاپسام، ٴبىر جەرىڭدى بوكسەرەم دەپ.

ورىس ايتتى: وزىڭە ەرىك بەرەم دەپ،
كىمدى ٴسۇيىپ سايلاساڭ، بەك كورەم دەپ.
بۇزىلماسا، وعان ەل تۇزەلگەن جوق،
ۇلىق ٴجۇر بۇل ٴىسىڭدى كەك كورەم دەپ.

جۇرت ٴجۇر عوي ارامدىقتى ەپ كورەم دەپ،
توقتاۋ ايتقان كىسىنى شەت كورەم دەپ.
بارما ەكەن جاي جۇرگەن جان قاناعاتپەن،
قۇدايدىڭ ٴوز بەرگەنىن جەپ كورەم دەپ؟

اتانى بالا اڭديدى، اعانى - ٴبنى،
يت قورلىق نەمەنە ەكەن سۇيتكەن كۇنى؟
ارىن ساتقان مال ٴۇشىن انتۇرعاننىڭ
ايتقان ٴسوزى قۇرىسىن، شىققان ٴۇنى.

الىس، جاقىن قازاقتىڭ ٴبارى قاڭعىپ،
ايامايي ٴبىرىن-بىرى ٴجۇرعويي اڭدىپ.
مال مەن باقتىڭ كەسەلىن ۇيا بۇزار،
پارۋاردىگار جاراتقان نەسىن جان قىپ!

انت ٴىشىپ كۇندە بەرگەن جانى قۇرسىن،
ارىن ساتىپ تىلەنگەن مالى قۇرسىن.
قىسقا كۇندە قىرىق جەرگە قويما قويىپ،
قۋ تىلمەن قۋلىق ساۋعان زاڭى ٴقۇرسىن.
بىر اتقا ٴجۇز قۇبىلعان ٴجۇزى كۇيگىر،
وز ۇيىندە شەرتيگەن پاڭى قۇرسىن.

قىران بۇركىت نە الماىدى، سالسا باپتاپ؟
جۇرت ٴجۇرعوي كۇيكەنتاي مەن قارعا ساقتاپ،
قىران شىقسا قياعا، جىبەرەدى
ولار دا ەكى قۇسىن ەكى جاقتاپ.
قارقىلداپ قارعا قالماس ارت جاعىنان،
كۇيكەنتايى ۇستىندە ٴشىقىلىقتاپ.
وزى الماىدى، قىرانعا الدىرماىدى،
كۇنى بويى شابادى بوس ٴسالاقتاپ.
تيىپ-شىعىپ، ىزا قىپ، ۇستاتپاسا،
قۋانارىيەلەرى سوندا ىرجاقتاپ.
نە تاپتىق مۇنىمەنەن دەگەن جان ٴجوق،
تۇنى بويى كۇپىلدەر قۇسىن ماقتاپ.
باسقا - سايا، جانعا - ولجا دانەمە جوق،
قايران ەل وسىنىمەن ٴجۇر دالاقتاپ.

قالىڭ ەلىم، قازاعىم، قايران جۇرتىم،
ۇستاراسىز اۋزىڭا ٴتۇستى مۇرتىڭ.
جاقسى مەنەن جاماندى ٴايىرمادىڭ،
بىرى قان، ٴبىرى ماي بوپ ەندى ەكى ۇرتىڭ.
بەت بەرگەندە شىرايىڭ سونداي جاقسى،
قايدان عانا بۇزىلدى سارتشا سىرتىڭ؟
ۇقپايسىڭ ٴوز سوزىڭنەن باسقا سوزدى
اۋزىمەن وراق ورعان وڭكەي قىرتىڭ
وزىمدىكى دەي الماي ٴوز مالىڭدى،
كۇندىز كۇلكىڭ بۇزىلدى، تۇندە ۇيقىڭ.
كورسەقىزار كەلەدى بايلاۋى ٴجوق،
بىر كۇن تىرتىڭ ەتەدى، ٴبىر كۇن - بۇرتىڭ.
باس-باسىنا بي بولعان وڭكەي قيقىم،
مىنەكي، بۇزعان جوق پا ەلدىڭ سيقىن؟
وزدەرىڭدى تۇزەلەر دەي ٴالمايمىن،

وز قولىڭنان كەتكەن سوڭ ەندى ٴوز ىرقىڭ.
اعايىن جوق نارسەدەن ەتەر بۇرتىڭ،
ونىڭ دا العان جوق پا قۇداي قۇلقىن.
بىرلىك جوق، بەرەكە جوق، شىن پەيىل جوق،
ساپىرىلدى بايلىعىڭ، باققان جىلقىڭ.
باستا مي، قولدا مالعا تالاس قىلعان،
كۇش سىناسقان كۇندەستىك بۇزدى-اۋ شىرقىڭ.
وڭالماي بويدا جۇرسە وسى ٴقىرتىڭ،
ار جەردە-اق جازىلماي ما، جانىم، تىرقىڭ.
قاي جەرىڭنەن كوڭىلگە قۋات قىلدىق،
قىر ارتىلماس بولعان سوڭ، مىنسە قىرقىڭ.
تياناقسىز، بايلاۋسىز ٴبايعۇس قىلپىڭ،
نە تۇسەر قۇر كۇلكىدەن جىرتىڭ-جىرتىڭ.
ۇعىندىرار كىسىگە كەز كەلگەندە،
پىش-پىش دەمەي قالا ما ول دا استىرتىن؟

بايلار ٴجۇر جيعان مالىن ٴقورعالاتىپ،
وز ٴجۇزىن ونىن بەرىپ الار ساتىپ.

ونىن الىپ، توقساننان دامە قىلىپ،
بۇل جۇرتتى قويعان جوق پا قۇداي اتىپ؟
بارىپ كەلسە ەرتىستىڭ سۋىن تاتىپ،
بەرىپ كەلسە ٴبىر ارىز بۇتىپ-شاتىپ،
ەلدى الىپ، ەدىلدى الىپ ەسىرەدى،
ىسىپ-كەۋىپ، قابارىپ كەلە جاتىپ.
ارى-بەرى اينالسا اتى ارىقتاپ،
شىعىنعا بەلشەسىنەن ابدەن باتىپ.
سۇم-سۇرقيا، قۋ، بىلگىش اتانباقتا
قۇداي قۇمار قىلىپتى قالجىراتىپ.
قورعالاسا، قورىقتى دەپ قويماعان سوڭ،
شاپتىرادى قالاعا باي دا انداتىپ.
كۇشتى جىقپاق، باي جەڭبەك اۋەل باستان،
قولعا تۇسەر سىلەسى ابدەن قاتىپ.
جانى اياۋلى جاقسىعا قوسامىن دەپ،
اركىم ٴبىر يت ساقتاپ ٴجۇر ىرىلداتىپ.

كوڭلىم قايتتى دوستان دا، دۇشپانىنان دا،
الداماعان كىم قالدى ٴتىرى جاندا؟
السىن-جاقىن قازاقتىڭ ٴبارىن كوردىم،
جالعىز-جارىم بولماسا اندا-ساندا.

پايدا ٴۇشىن بىرەۋ جولداس بۇگىن تاڭدا،
ول تۇرماس باستان جىعا قيسايعاندا.
مۇنان مەنىڭ قاي جەرىم اياۋلى دەپ،
بىرگە تۇرىپ قالادى كىم مايداندا؟

ەندىگى جۇرتتىڭ ٴسوزى - ۇرلىق-قارلىق،
سانالى جان كورمەدىم ٴسوزدى ۇعارلىق.
وسى كۇندە، وسى ەلدە دانەمە جوق
مەيىر قانىپ، ٴماز بولىپ قۋانارلىق.

بايلار دا مال قىزىعىن بىلە الماي ٴجۇر،
جاز جىبەرىپ، كۇز اتىن مىنە الماي ٴجۇر.
سابىلتىپ، كۇندە ۇرلاتىپ، ٴىز جوعالتىپ،
ىزامەنەن ىرجيىپ كۇلە الماي جۇر.

ساۋداگەر تىنىشتىق ساۋدا قىلا الماي ٴجۇر

قولدان بەرىپ، قور بولىپ، الا الماي جۇر.
ەل اۋلاقتا كۇش ايتقان، توپتا تانىعان
ارسىز جۇرتتان كوڭىلى تىنا الماي جۇر.

ەستىلەردە ىسىنە قۋانباي جۇر،
«ەل ازدى» دەپ نادانداردىڭ مۇڭايماي ٴجۇر.
الا جىلان، اش باقا كۇپىلدەكتەر
كىسى ەكەن دەپ ۇلىقتان ۇيالماي جۇر.

بەكتىكتە بىرەۋ بەكىپ تۇرا الماي ٴجۇر،
ۋ-داعى ۇرى-قاردى قىرا الماي ٴجۇر.
قارسىلىق كۇندە قىلعان تەلى-تەنتەك
جازا تارتىپ ەشبىرى سۇرالماي ٴجۇر.

قارىنداس قارا جەرگە تىعا الماي ٴجۇر،
بىرىنىڭ ٴبىرى ٴسوزىن قۇپ الماي ٴجۇر.
قۇدا-تامىر، دوس-جارىڭ، قاتىن-بالاڭ -
ولار دا ٴبىر قالىپتى بولا الماي ٴجۇر.

بىر كۇشتى كوپ تەنتەكتى جىعا الماي جۇر،
ىشتە جالىن دەرت بولىپ، شىعا الماي ٴجۇر
اراق ىشكەن، ماس بولعان جۇرتتىڭ بارى،
نە پايدا، نە زالالدى بىلە الماي جۇر.

جەتىلىپ جاز جايلاۋعا قونا الماي جۇر،
كۇز كۇزەۋ دە جانجالسىز بولا الماي ٴجۇر.
قىس قىستاۋىڭ - قىپ-قىزىل ول ٴبىر پالە،
ورالىپ ەشبىر شارۋا وڭالماي ٴجۇر.

جاسى كىشى ۇلكەنىنەن ۇيالماي ٴجۇر،
سۇرامساقتار ٴناپسىسىن تىيا الماي جۇر.

سالەم - بورىش، ٴسوز - قۋلىق بولعاننان سوڭ،
قانداي جان سىرتتان ٴسوز بوپ، سىنالماي ٴجۇر؟

اداسقاننىڭ الدى - ٴجون، ارتى - سوقپاق
ولارعا ٴجون ارامنىڭ ٴسوزىن ۇقپاق.
قاس ماڭعاز مالعا بوككەن كىسىمسىنىپ،
استە جوق كەسەلدى ىستەن بيتتەي ٴقورىقپاق

بىر ارشوپكە شاپانى سونداي شاپ-شاق،
مۇشەسىنەن بۋىنىپ، باسادى الشاق.
قارسى الدىنا جىمىرىپ كەلتىرەم دەپ،
اق تىماقتىڭ قۇلاعى سالتاق-سالتاق.

جازدىكۇنى اق بوركى بۇكتەلمەيدى-اق،
قولىندا ٴبىر ساباۋ بار، و-داعى اپپاق.
كەرەگەگە ساباۋدى شانشىپ قويىپ،
بوركىن ٴىلىپ، قارايدى جالتاق-جالتاق.

قۋ شالبار قۋلىعىنا بولعان ايعاق،
تىزەسىن سوزعىلايدى قالتالانسا-اق،
ۇستاۋداعى كىسىدەي مەزگىلى ٴبار،
تۇنى بويى شەشىنىپ ٴبىرت... -ٴاق.

تىرى جانعا قۇربى بوپ جاپ-جاسىندا-اق،
قالجىڭداماق، قاسىنباق، ىرجاڭداماق.
بەت-اۋزىن ٴسوز سويلەردە ٴجۇز قۇبىلتىپ،
قاس كەرمەك، مويىن بۇرماق، قورازدانباق.

وسىنداي سيداڭ جىگىت ەلدە ٴمول-اق،
بارى دە شارۋاعا كەلەدى ولاق.
سىرىن تۇزەر بىرەۋ جوق، سىرتىن تۇزەپ،
بارونەرى - قۋ بورباي، سىمپىس شولاق.

ولاردىڭ جوق ۆيىندا مالىن باقپاق،
ادال ەڭبەك، مال تاپپاق، جۇرتقا جاقپاق.
جالعىز اتىن تەرلەتىپ، ەل قىدىرىپ،
سالەمدەسپەي، الىستان ىرجاڭ قاقپاق.

ٴبىر داۋرەن كەمدى كۇنگە - بوزبالالىق،
قارتايماستاي كورمەلىك، ويلانالىق.
جاستىقتا كوكىرەك زور، ۋايىم جوق،
دەيمىز بە ەشنارسەدەن قورعانالىق.

بارويى - ولەڭ ايتىپ، ٴان سالالىق،
بىرەۋدى قالجىڭ قىلىپ قولعا الالىق.
قىزدى اۋىلعا قىرىنداپ ٴۇيىر بولسا -
كوڭىلىنە زور قۋانىش، ٴبىر بادالىق.

دەمەڭدەر ونبەس ىسكە جۇبانالىق،
اقىل تاپساق، مال تاپساق قۋانالىق.
قىزدى سۇيسەڭ، ٴبىر-اق ٴسۇي، تاڭداپ تاۋىپ،
كورسە قىزار، كۇندە اسىق - دۋانالىق.

جاستىقتا ٴبىر كۇلگەنىڭ - ٴبىر قارالىق،
كۇلكى باققان ٴبىر كورەر بيشارالىق.
اۋەلى ونەر بىزدەلىك، قولدان كەلسە،

ەڭ بولماسا، ەڭبەكپەن مال تابالىق.

توي بولسا، تون كيەلىك، ٴجۇر ٴبارالىق،
بىرىمىزدى ٴبىرىمىز اۋدارالىق.
ات ارىقتار، تون توزار، ٴقادىر كەتەر،
كۇلكىنى ونشا كۇيلەپ، شۋلامالىق.

ۋايىم - ەر قورعانى، ەسى بارلىق،
قيىنى بۇل دۇنيەنىڭ - قولى تارلىق.
«ەھە-ەھە»-گە ەلىرمە، بوزبالالار،
بۇل - بەس كۇندىك ٴبىر مايدان ەرسىنارلىق.

سالىنبا، قىلساڭ-داعى سان قۇمارلىق،
الدىڭدا ۋايىم كوپ شوشىنارلىق.
جارلىلىق، جالىنىشتى جالتاڭ كوزدىك،
سۇيكىمى-يكەمى جوق شالدۋارلىق.

اسەم سالدىق ولگەنشە كىم قىلارلىق،
وعان دا مەزگىل بولار توقتالارلىق.
ۇرلىق قىلار، تەنتىرەپ تاماق اسىرار،
بولماعان سوڭ جۇمىس قىپ مال تابارلىق.

باسىندا اكە ايتپاسا، اقىل جارلىق،
اعايىن تابىلماسا وي سالارلىق.
قالجىڭباسسىپ وتكىزگەن قايران داۋرەن،
تۇبىندە تارتقىزباي ما ول ٴبىر زارلىق؟

وسى ەلدە بوزبالا جوق ٴسوزدى ۇعارلىق،
ۇزىلمەس ۇمىتپەنەن بوس قۋاردىق.
ايتەۋىر اقساقالدار ايتپادى دەپ
جۇرمەسىن دەپ، از عانا ٴسوز شىعاردىق.

جىگىتتەر، ويىن ارزان، كۇلكى قىمبات،

ەكى ٴتۇرلى نارسە عوي سىر مەن سىمبات.
ارزان، جالعان كۇلمەيتىن، شىن كۇلەرلىك
ەر تابىلسا، جارايدى قىلسا سۇحبات.

كەيبىرەۋ تىڭدار ۇيدەن شىققانىنشا،
كەيبىرەۋ قويار كوڭىل ٴۇققانىنشا.
سوز ٴمانىسىن بىلەرلىك كەيبىرەۋ بار،
ابايلار ٴاربىر ٴسوزدى ٴوز حالىنشا.

شىن كوڭىلمەن سۇيسە ەكەن، كىمدى سۇيسە،
بىر سوزىمەن تۇرسا ەكەن، جانسا-كۇيسە.
قىرمىزى، قىزىل جىبەك بوزبالالار
وڭعاق بۇلداي بىلعايدى، ٴبىر دىم تيسە.

كەرەك ٴىس بوزبالاعا - ٴتالاپتىلىق،
ارتۇرلى ونەر، مىنەز، جاقسى قىلىق.
كەيبىر جىگىت جۇرەدى ماقتان كويلەپ،
سىرتقا پىسىق كەلەدى، كوزگە سىنىق.

كەمدى كۇن قىزىق داۋرەن تاتۋ وتكىز،
جەتپەسە، بىرىڭدىكىن ٴبىرىڭ جەتكىز!
كۇنشىلدىكسىز تاتۋ بول شىن كوڭىلمەن،
قياناتشىل بولماقتى ەستەن كەتكىز!

بىر جەردە بىرگە جۇرسەڭ باسىڭ ٴقوسىپ،
بىرىڭنىڭ ٴبىرىڭ سويلە ٴسوزىڭ ٴتوسىپ.
بىرىڭدى ٴبىرىڭ عيززات، قۇرمەت ەتىس،
تۇرعانداي بەينە قورقىپ، جانىڭ شوشىپ.

جولداستىق، سۇحباتتاستىق - ٴبىر ۇلكەن ٴىس،
ونىڭ ٴقادىرىن جەتەسىز ادام بىلمەس.
سۇيكتى ەر بىلگەن سىرىن سىرتقا جايماس،

ارتىڭنان ٴبىر اۋىز ٴسوز ايتىپ كوٶلمەس.

كوٶيلەمە جىگىتپىن دەپ ۇنەمى ويناس،
سالىنساڭ، سالدۋارلىق ٴقادىر قويماس.
ەر جىگىت تاڭداپ تاۋىپ، ەپپەن جوٶرسىن،
توبەتكە ولەكشىنىڭ ٴبارى ٴبىر باس.

بىرەۋدى كوركى بار دەپ جاقسى كورمە،
لاپىلداق كورسە قىزار ناپسىڭە ەرمە!
ايەل جاقسى بولمايدى كوركەمەنەن،
مىنەزىنە كوز جەتپەي، كوڭىل بەرمە!

كوپ جوٶرمەس، جەڭىسكقويلىق تەز-اق توزار،
جاڭعىرار جەڭىسك قوٶمار، جاتقا قوزار.
كوٶندە كورگەن ٴبىر بەتتەن كوڭىل قايتار،
قىلىت ەتكىزبەس قىلىقتى تامىرشى وزار.

تولقىنىن جوٶرەگىنىڭ حاتتاي تانىر،
بوٶلك ەتكىزبەس قالايشا سوقسا تامىر.
جار كوڭلىنە ٴبىر جانىن پيدا قىلىپ،
بىلمەستىگىڭ بار بولسا، قىلار سابىر.

شۋ دەگەندە كورىنەر سوٶلۋ ارتىق،
كوبى كوپشىل كەلەدى ونداي قانشىق.
بەتىم باردا بەتىمە كىم شىدار دەپ،
كىمى پاڭداۋ كەلەدى، كىمى تانتىق.

اقىل كەرەك، ٴىس كەرەك، مىنەز كەرەك،
ەر ۇيالار ٴىس قىلماس قاتىن زەرەك.
سالاق، ولاق، ويناسشى، كەرىم-كەربەز،
جىرتاڭ-تىرتاڭ قىزىلدان شىعادى ەرەك.

قاتىنىڭ سەنى سۇيسە، سەن دە ونى ٴسۇي،
قورجاڭ سۋىق كەلەدى كەي ساسىق مي.
ەرى اقىلدى، قاتىنى مىنەزدى بوپ،
تاتۋ بولسا، رايىس - ۇستىندەگى ٴۇي.

جوق بولسا قاتىنىڭنىڭ جات وسەگى،
بولماسا مىنەزىنىڭ ەش كەسەگى،
مايىسقان، بەينە گۇلدەي تولىقسىعان،
كەم ەمەس التىن تاقتان جار توسەگى.

جاساۋلى دەپ، مالدى دەپ بايدان الما
كەدەي قىزى ارزان دەپ قۇمارلانبا.
ارى بار، اقىلى بار، ۇياتى بار
اتا-انانىڭ قىزىنان اپىل قالما.

ۇيىڭە تاتۋ قۇربىڭ كەلسە كىرىپ،
سىزدانباسىن قاباقپەن يمەندىرىپ.
ەرى سۇيگەن كىسىنى و دا سۇيىپ،
قىزمەت قىلسىن كوڭىلى تازا ٴجۇرىپ.

قۇربىڭنىڭ ٴتاۋىر بولسا ٴوز مىنەزى،
ابىرويلى قالجىڭمەن كەلسىن سوزى.
سەن وعان مويىن بۇرىپ ٴسوز ايتقاندا،
قاتىنىڭدا بولماسىن ونىڭ كوزى.

كەي قۇربى بۇگىن تاتۋ، ەرتەڭ باتۋ،
تىلەۋى، جاقىندىعى - ٴبارى ساتۋ.
كوكىرەگىندە قاياۋ جوق، قيانات جوق،
قاجىماس، قايتا اينىماس قايران تاتۋ!

پايدا دەپ، مال دەپ تۋار ەندىگى جاس،

ەڭبەكپەن تەرىن ساتىپ تۇزدەن ٴجيماس.
مالىش ساۋدا سىقىلدى كۇلكى ساتىپ،
السا قويماس، ارانى تاعى تويماس.

اسىق ۇتىس سىقىلدى الىس-بەرىس -
ٴتىرى جانىنىڭ قىلعانى بۇگىن تەگىس.
بىرى كويتكە تالاسىپ، ٴبىرى ارام قىپ،
توبەلەسكەن، داۋلاسقان جانجال-كەرىس.

جاس بالا اۋەل تاتۋ بولا قالار،
اتا-انادان جاقىن بوپ، ەرتىپ ٴالار.
بىرىن-بىرى قۇشاقتاپ شۋىلداسىپ،
ويىن تارقار كەزىندە ۇرىس سالار.

بىرەۋى جىلاپ بارسا ۇيگە تامان،
اتا-اناسى بۇرقىلدار ونان جامان.
تاتۋلىعى قۇرىسىن، ويىنىمەن
دال سولارعا ۇقسايدى مىنا زامان.

جامان تاتۋ قازادى وزىڭە ور،
وعان سەنسەڭ، ٴبىر كۇنى بولارسىڭ قور.
ارى بار، ۇياتى بار ۇلكەنگە سەن،
وزى زوردىڭ بولادى ىعى دا زور.

قازاقتىڭ قايسىسىنىڭ بار ساناسى؟
قىلىق ەتەردە داپ-دايىن ٴبىر جالاسى.
پىسىقتىقتىڭ بەلگىسى - ارىز بەرۋ،
جوق تۇرسا بەس بەرەسى، التى الاسى.

پاتشا قۇداي، سيىندىم

تۋرا باستا وزىڭە.
جاۋ جاعادان العاندا،
جان كورىنبەس كوزىمە.
ارعىن، نايمان جيىلسا،
تاڭىرقاعان سوزىمە.
قايران ٴسوزىم قور بولدى،
توبىقتىنىڭ ەزىنە.
سامورودنىي سارى التىن،
ساۋداسىز بەرسەڭ، المايدى
ساۋدىراعان جەزىنە.
ساۋدىرسىز سارى قامقانى
ساداعا كەتكىر سۇرايدى
سامارقاننىڭ بوزىنە.
كەسەلدى ٴتۇيىن شەشىلسە،
كوردەڭ مويىن كەسىلسە،
كەلمەي كەتپەس كەزىنە.
و دا - قۇداي پەندەسى،
تۇسپەي كەتەر دەيمىسىڭ
تاڭىرىنىڭ قۇرعان تەزىنە!

بازارعا، قاراپ تۇرسام، اركىم بارار،

ىزدەگەنى نە بولسا، سول تابىلار.
بىرەۋ استىق الادى، بىرەۋ مارجان،
اركىمگە بىردەي نارسە بەرمەس بازار.
اركىمنىڭ ٴوزى ىزدەگەن نارسەسى بار،
سومالاپ اقشاسىنا سونان الار.
بىرەۋ ۇقپاس بۇل ٴسوزدى، بىرەۋ ۇعار.
باعاسىن پايىم قىلماي الڭ-تاڭ ٴقالار.
سوزدى ۇعاروسى كۇندە كىسى بار ما؟
دەمەيمىن جالپاق جۇرتقا بىردەي جاعار.
جازعان سوڭ، جەردە قالماس تەسىك مونشاق،
بىرەۋدەن-بىرەۋ الىپ، ىلگە ٴتارار.
بىر كىسى ەمەس جازعانىم، جالپاق جۇرت قوي،
شامدانباي-اق، شىراقتار، ۇقساڭ جارار.
«يت مارجاندى نە قىلسىن» دەگەن ٴسوز بار،
ساۋلەسى بار جىگىتتەر ٴبىر ويلانار.

عىلىم تاپپاي ماقتانبا،

ورىن تاپپاي باپتانبا،
قۇمارلانىپ شاتتانبا
ويناپ بوسقا كۇلۋگە.
بەس نارسەدەن قاشىق بول،
بەس نارسەگە اسىق بول -
ادام بولام دەسەڭىز.
تىلەۋىڭ، ٴومىرىڭ الدىڭدا،
وعان قايعى جەسەڭىز.
وسەك، وتىرىك، ماقتانشاق،
ەرىنشەك، بەكەر مال شاشپاق -
بەس دۇشپانىڭ بىلسەڭىز.
تالاپ، ەڭبەك، تەرەڭ وي،
قاناعات، راقىم، ويلاپ قوي -
بەس اسىل ٴىس، كونسەڭىز.
جاماندىق كورسەڭ ٴنافراتلى،
سۋىتىپ كوڭىل تىيساڭىز.
جاقسىلىق كورسەڭ ٴعيبراتلى،
ونى ويعا جيساڭىز،
عالىم بولماي نەمەنە،
بالالىقتى قيساڭىز؟
بولماساڭ دا ۇقساپ ٴباق
بىر عالىمدى كورسەڭىز.
ونداي بولماق قايدا دەپ،
ايتپا عىلىم سۇيسەڭىز.
سىزگە عىلىم كىم بەرەر،
جانباي جاتىپ سونسەڭىز؟
دۇنيە دە ٴوزى، مال دا ٴوزى،
عىلىمعا كوڭىل بەرسەڭىز.
بىلگەندەردىڭ سوزىنە
اقىل سەنبەي سەنبەڭىز،
بىر سىكە كەز كەلسەڭىز.
اقساقال ايتتى، باي ايتتى،

كىم بولسا مەيلى، سول ايتتى -
اقىلمەنەن جەڭسەڭىز.
ناداندارعا بوي بەرمە،
شىن سوزبەنەن ولسەڭىز.
ايات، حاديس ەمەس قوي،
كۇپىر بولدىڭ دەمەس قوي،
قانشا قارسى كەلسەڭىز.
كوپ كوزىنە كورىنە ٴايتپا،
بىزدىڭ سوزگە ەرسەڭىز.

مۇنى جازعان كىسىنىڭ
اتىن بىلمە، ٴسوزىن ٴبىل!
وسى جالعان دۇنيەدەن
شەشەن دە وتكەن نە بۇلبۇل،
كوسەم دە وتكەن نە ٴدۇلدۇل،
سوز ٴمانىسىن بىلسەڭىز،
اقىل - ميزان، ولشەۋ قىل.
ەگەر قيسىق كورىنسە،
مەيلىڭ تاستا، مەيلىڭ كۇل.

ەگەر ٴتۇزۋ كورىنسە،
ويلاپ-ويلاپ قۇلاققا ٴىل.
اقىماق كوپ، اقىلدى از،
دەمە كوپتىڭ ٴسوزى بۇل.
جاقسىنىڭ ٴسوزى ٴتاتتى دەپ،
جاقسىم ايتتى دەي كورمە.
ناداندىقپەن كىم ايتسا،
ونداي ٴتۇپسىز سوزگە ەرمە،
سىزگە ايتامىن، ٴقاۋپىم - ٴبۇل.
وزىڭ ٴۇشىن ۇيرەنسەڭ،
جاماندىقتان جيرەنسەڭ،
اشىلارسىڭ جىلما-جىل.

بىرەۋ ٴۇشىن ۇيرەنسەڭ،
بىرەۋ بىلمەس، سەن بىلسەڭ،
بىلگەنىڭنىڭ ٴبارى - تۇل.
سوزىنە قاراي كىسىنى ال،
كىسىگە قاراپ ٴسوز الما.
شىن ٴسوز قايسى بىلە ٴالماي،
ار نارسەدەن قۇر قالما.
مۇنى جازعان - بىلگەن قۇل،
عۇلاماھي داۋاني
سولاي دەپتى ول ٴشىنشىل.
سوزىن وقى جانە ويلا،
تەز ۇيرەنىپ، تەز جويما،
جاس ۋاقىتتا كوڭىل - گۇل.

شوقپارداي كەكىلى بار، قامىس قۇلاق.
قوي مويىندى، قويان جاق، بوكەن قاباق.
اۋىز ومىرتقا شىعىڭقى، مايدا جالدى،
وي جەلكە، ۇڭىرەيگەن بولسا ساعاق.

تەكە مۇرىن، سالپى ەرىن، ۇزىن ٴتىستى،
قابىرعالى، جوتالى، بولسا كۇشتى.
ويىندى ەتى بوپ-بولەك، ومىراۋلى،
توياتتاعان بۇركىتتەي سالقى ٴتوستى.

جۇان، تاقىر باقايلى، جۇمىر تۇياق،
شىنتاعى قابىرعادان تۇرسا اۋلاق.
جەرسوعارلى، ٴسىڭىرلى، اياعى تىك،

جاۋرىنى ەتسىز، جالپاق تاقتايداي-اق.

كەڭ ساۋىرلى، تار مىقىن، قالباعايلى،
الدى-ارتى بىردەي كەلىسە ەرگە جايلى.
كۇلتە قۇيرىق، قىل ٴتۇبى ٴالدى كەلىپ،
كوتەندىگى شىعىڭقى، الامايلى.

ۇرشىعى تومەن بىتكەن، شاقپاق ەتتى،
وزى ساندى، دوڭگەلەك كەلىسە كوتتى.
سىرتى قىسقا، باۋىرى جازىق كەلىپ،
ارتى تالتاق، ۇماسى ۇلپەرشەكتى.

شىدەرلىگى جۋانداۋ، بوتا تىرسەك،
بەينە جەل، تىنىشتى، ەكپىندى ٴمىنىپ جۇرسەك.
ەكى كوزى توڭكەرىپ، قابىرعالاپ،
بەلدەۋگە تىنىش تۇرسا، بايلاپ كورسەك.

تىعىلماي ٴام سۇرىنبەي جۇردەك كوسەم،
يەك قاعىپ، ەلىرىپ جۇرسە اسەم.
شاپسا جۇيرىك، مىنسە بەرىك، جۋان، جۋاس،
رازى ەمەن وسىنداي ات مىنبەسەم.

اياڭى تىماقتى الشى كيگىزگەندەي،
كىسىنى بول-بول قاعىپ جۇرگىزگەندەي.
شاپقان اتقا جەتكىزبەس بوكەن جەلىس،
ىزا قىلدىڭ قولىما ٴبىر تيگىزبەي.

جاز

جازدىكۇن شىلدە بولعاندا،
كوكوراي شالعىن، بايشەشەك
ۇزارىپ ٴوسىپ تولعاندا؛
كۇركىرەپ جاتقان وزەنگە
كوشىپ اۋىل قونعاندا؛
شۇرقىراپ جاتقان جىلقىنىڭ
شالعىننان جونى قىلتىلداپ،
ات، ايعىرلار، بيەلەر
بۇيىرى شىعىپ، ىڭقىلداپ،
سۋدا تۇرىپ شىبىنداپ،
قۇيرىعىمەن شىلپىلداپ،
اراسىندا قۇلىن-تاي
اينالا شاۋىپ بۇلتىلداپ.
جوعارى-تومەن ۇيرەك، قاز
ۇشىپ تۇرسا سىمپىلداپ.
قىز-كەلىنشەك ٴۇي تىگەر،
بۇرالا باسىپ بىلقىلداپ،
اق بىلەگىن سىبانىپ،
ازىلدەسىپ سىڭقىلداپ.
مال ىشىنەن ايىنالىپ،
كوڭىلى جاقسى جايلانىپ،
باي دا كەلەر اۋىلعا،
اياڭشىلى جىلپىلداپ.
سابادان قىمىز قۇيدىرىپ،
ورتاسىنا قويدىرىپ،
جاسى ۇلكەندەر ٴبىر بولەك
كەڭەسىپ، كۇلىپ سىلقىلداپ.
جالشى الداعان جاس بالا
جاعالايدى شەشەسىن:
ەت اپەر دەپ قىڭقىلداپ.
كولەڭكە قىلىپ باسىنا،

كىلەم توسەپ استىنا،
سالتاناتتى بايلاردىڭ
ساماۋرىنى بۇرقىلداپ.
بىلمدىلەر ٴسوز ايتسا،
بايگى اتىنداي اڭقىلداپ،
وزگەلەر باسىن يزەيدى،
ارىنە دەپ ماقۇلداپ.
اق كويلەكتى، تاياقتى
اقساقال شىعار ٴبىر شەتتەن:
مالىڭدى ٴارى قايتار دەپ،
مالشىلارعا قاڭقىلداپ؛
باي بايعۇسىم دەسىن دەپ،
شاقىرىپ قىمىز بەرسىن دەپ،
جارامساقسىپ، جالپىلداپ.
شاپاندارىن بەلسەنگەن،
اساۋ ٴمىنىپ تەڭسەلگەن،
جىلقىشىلار كەپ تۇرسا،
تاڭەرتەڭنەن سالپىلداپ.
مىلتىق اتقان، قۇس سالعان.
جاس بوزبالا ٴبىر بولەك
سۋ جاعالاپ قۋتىڭداپ.
قايىرىپ سالعان كوك قۇسى،
كوتەرىلە بەرگەندە،
قاز سىپىرسا جارقىلداپ.
وتكەن كۇننىڭ ٴبارى ۇمىت،
قولدان كەلەر قايرات جوق،
باعاناعى بايعۇس شال
اۋلدا تۇرىپ كۇلەدى،
قوشەمەت قىلىپ قارقىلداپ.

ينتەرناتتا وقىپ ٴجۇر

تالاي قازاق بالاسى -
جاڭا ٴوسپىرىم، كوكورىم،
بەينە قولدىڭ سالاسى.
بالام زاكون ٴبىلدى دەپ،
قۋانار اتا-اناسى،
ويىندا جوق ولاردىڭ
شارىعاتقا شالاسى.
ورىس ٴتىلى، جازۋى -
بىلسەم دەگەن تالاسى.
پروشەنيە جازۋعا
تىرىسار كەلسە شاماسى.
ىنساپسىزعا نە كەرەك
ىستىڭ اق پەن قاراسى.
نان تاپپايمىز دەمەيدى،
بۇلىنسە ەلدىڭ اراسى.
ەجديهاتسىز، ميحناتسىز
تابىلماس عىلىم ساراسى.
از بىلگەنىن كوپسىنسە،
كوپ قازاقتا ەپسىنسە،
كىمگە تيەر پاناسى؟
ورىس تەرىس ايتپايدى
جامان بول دەپ ولاردى.
قانى بۇزىق ٴوزى ويلار
قۋ مەنەن سۇم بولاردى،
ورىستا قالار جالاسى.
بۇل ىسكە كىم ۆينوۆات؟
يا سەمەيدىڭ قالاسى،
يا قازاقتىڭ الاسى؟
ويىندا جوق بىرىنىڭ
سالتىكوۆ پەن تولستوي،
يا ٴتىلماش، يا ادۆوكات
بولسام دەگەن بارىندە وي،

كوڭىلىندە جوق ساناسى.
اقىلى كەمىنىڭ بار بولسا،
دەمەس مۇنى ٴتىلى اشسى.
ايتىڭىزشى بولساڭىز
زدراۆومىسلياششيي
اقىل ايتپاي ما اعاسى؟
پايدا ويلاما، ار ويلا،
تالاپ قىل ارتىق بىلۋگە.
ارتىق عىلىم كىتاپتا
ەرىنبەي وقىپ كورۋگە.
ۆوەننىي قىزمەت ىزدەمە
وقالى كيىم كيىۋگە.
بوس ماقتانعا سالىنىپ،
بەكەر كوكىرەك كەرۋگە.
قىزمەت قىلما ويازعا.
جانباي جاتىپ سونۋگە،
قالاي سابىر قىلاسىڭ
جازىقسىز كۇندە سوگۋگە؟
ونەرسىزدىڭ قىلىعى -
تۋرا ٴسوزىن ايتا الماي،
قيت ەتۋگە باتا الماي،
قورلىقپەنەن شىرۋگە؛
از اقشاعا جالدانىپ،
ونبەس ىسكە الدانىپ،
جول تابا الماي جۇرۋگە.
السىن تا بولسا ىزدەپ تاپ
كورەنونيعا كىرۋگە،
«تالاپتى ەرگە نۇر ٴجاۋار»،
جۇرىپ ٴومىر سۇرۋگە.
يا بايلارعا قىزمەت قىل،
ەرىنبەي شاۋىپ-جەلۋگە.
ادال ٴجۇرىپ، ادال تۇر،

سچەتىڭ تۇرا كەلۋگە.
جانىڭا جاقسا، سوڭىنان
جالقاۋلانبا ەرۋگە.
قيسىق بولسا زاكون بار
سۋدياعا بەرۋگە.
ول دا ويازنوي ەمەس قوي،
الۋعا تەڭدىك سەنۋگە.
يا ٴوز بەتىڭمەن تاۋەكەل،
زانيمايسيا پرياموتوي.
جەڭىل كورمە، بەك كەرەك
وعان دا عىلىم، وعان دا وي،
قالايشا، قايدا ەنۋگە؟

كوكبايعا

سورلى كوكباي جىلايدى،
جىلايدى دا جىرلايدى،
ول جىلاماي ٴقايتىپ تۇرادى،
مىناۋ ازعان قۋ زامان
قالىبىندا تۇرمايدى.
بىرەۋ مالدى ۇرلايدى،
بىرەۋ باستى قورلايدى،
... بولماعان سوڭ
جىلاۋىنا زورلايدى.

كوجەكبايعا

جامانتايدىڭ بالاسى كوجەك دەگەن،
اركىمگە وسەك تاسىپ بەزەكتەگەن.
دوسىن كەلىپ دوسىنا جاماندايدى،
شىركىندە ەس بولسايشى سەزەد دەگەن.

وكىنىشتى كوپ ٴومىر كەتكەن وتىپ،
وتكىزدىك ٴبىر نارسەگە بولماي جەتىك.
ويشىلدىڭ مەن دە ساندى ٴبىرىمىن دەپ،
تالاپ، ويسىز، ماقتاندى قالدىم كۇتىپ.

ۇلگىسىز جۇرتتى ۇيرەتىپ، قالدىق كەيىن،
كوپ نادانداروزىنە تارتار بەيىم.
ارىلماس ادەت بولدى كۇلكىشىلدىك،
ىرجاڭ-قىلجاڭ يت مىنەز دەگەندەيىن.

تۋرا ٴتىلدى كىسىنى دەيمىز ورىس،
جيرەنىپ جىلماڭدىقتى دەمەس بۇرىس.
جىلپىلداقتان ايرىلىپ، سەنىسە المايى،
ادامدىقتى جوعالتار اقىر بۇل ىس.

سەنىمى جوق سەرمەندە سىردى بۇزدى،
انىق تازا كورمەيمىز دوسىمىزدى.
قىلت ەتپەگە كوڭىلدىڭ كەشۋى جوق،
جۇرەگىندە جاتادى وكپە سىزى.

دوس-اسقتىڭ بولمايدى بوتەندىگى،
قوسىلعان بوساسپايدى جۇرەك جىگى.
بىزدىڭ دوسپىز، اسقپىز دەگەنىمىز -
جالعاندىقتان جاسالعان كوڭىل جۇگى.

سەنىسكەن دوسىم دا جوق، اسىعىم دا،
اقىرى ولەڭ قىلدىم، جاسىدىم دا.
كورمەگەن كوپ دۇنيە كول كورىندى،
كىرلەمەگەن كوڭىلدىڭ اشىعىندا.

قۇداي بەرگەن بۇل دوستىق - كانىنىڭ ٴبىرى،
مۇڭداسقاندا قالمايدى كوڭىل كىرى.
قولدان دوستىق جاساپ ەم بولار-بولماس،
يت مۇرىنداي نادانىنىڭ جىرتتى ٴبىرى.

سول دوستى سايا تاپپاي ىزدەيدى جان،
جوقتايدى كۇڭىرەنىپ قوزعالىپ قان.
جاۋ جابىلسا، بۇزىلماس جان كورمەدىم.
ارتىق جولداس تاپپادىم تاتۋلىقتان.

سابىرسىز، ارسىز، ەرىنشەك،
كورسە قىزار، جالماۋىز،
سورلى قازاق سول ٴۇشىن،
التى باقان، الا ٴاۋىز.
وزىن-وزى كۇندەيدى،
جاقىنىن جالعان مىندەيدى،
ول - ارسىزدىق بەلگىسى.
ۇياتسىنباي، ويلانباي،
قوي دەگەنگە ٴتىل ٴالماي،
ىس قىلماي ما ول كىسى؟
بىر-اق سەكىرىپ شىعام دەپ،
بىر-اق قارعىپ تۇسەم دەپ،
مەرتىگەدى، جاتادى.
ۇرلىقپەن مال تابام دەپ،
ەگەسە اۋىل شابام دەپ،

سۇيتىپ قۇداي اتادى.
«بۇل نەڭ؟» دەسە، بىرەۋگە
جوق نارسەنى شاتادى.
قۇتىلام دەپ ىسىنەن،
بارىن كورىپ كىسىدەن،
شىعىنعا ابدەن باتادى.
بۇل بولماسا ونىسى،
اۋدارىلىپ قونىسى،
السىتان ٴدام تاتادى.
قىزمەت قىلىپ مال تاپپاي،
عىلىم وقىپ وي تاپپاي،
قۇر ۇيىندە جاتادى.
ەل قىدىرىپ اس ىشىپ،
ەركەك ارىن ساتادى.
بالا-شاعا، ۇرعاشى
ۇيدە جاۋراپ قاتادى.
ەڭبەگى جوق ەركەسىپ،
بىر شولاقپەن سەركەسىپ،
پىسىق دەگەن اتى ٴشىقتى.
بىر ٴسوز ٴۇشىن جاۋ ٴبولىپ
بىر كۇن ٴۇشىن دوس ٴبولىپ،
جۇز قۇبىلعان سالت شىقتى.
پىسىق كىم دەپ سۇراساڭ -
قالاعا شاپسا دەمالماي،
وتىرىك ارىز كوپ بەرسە،
كورگەندەردەن ۇيالماي.
سىبىردان باسقا سىرى جوق،
شارۋاعا قىرى جوق،
وتىرىك، وسەك، ماقتانعا
اعىپ تۇرسا بەينە سۋ.
ات-شاپانىنان كەم كورمەس،
بىرەۋ اتىن قويسا «قۋ»،

قۋ ٴناپسسن تىيا الماي،
اتىم شىعىپ ٴجۇرسىن دەپ،
بەرەكەگە قاس بولسا،
جەلسىكتىرگەن ايتاقتا،
اراق ىشپەي ماس بولسا.
ەل تىنىش بولسا ازادى،
ەرىگىپ ولەك جازادى.
ۇيدە وتىرسا سالبىراپ،
تۇزگە شىقسا البىراپ،
كىسىنى كورسە قىلجاڭداپ،
قالجىڭشىلسىپ ٴىرجاڭداپ.
وز ۇيىندە قيپاڭداپ،
كىسى ۇيىندە كۇي تاڭداپ،
اقىلى بار كىسىنى
عايباتتايدى، داتتايدى.
اۋقاتى بار تۋعاندى
قايىرسىز يت دەپ جاتتايدى.
مال مەن باقتىڭ دۇشپانى،
كەسەلدى پىسىق كوبەيدى،
كۇشىك يتتەي ٴۇرىپ جۇر،
كىسىدەن كەممىن دەمەيدى.
قۋ تىلمەنەن قۇتىرتىپ،
كەتەر ٴبىر كۇن وتىرتىپ،
قىزمەت قىلعان كىسىسىن
قۇرتتۋعا تايايدى.
قىلىپ جۇرگەن ونەرى:
حارەكەتى - ارەكەت.
وزى وڭباعان انتۇرعان
كىمگە ۋيلايدى بەرەكەت؟
كىمدى ۇيالىپ ايايدى؟
راسى جوق ٴسوزىنىڭ،
ىرىسى جوق وزىنىڭ،

ۇڭكەي جالعان ماقتانمەن
شىنىنىڭ بەتىن بويايدى.
بۇل سوزىمدە جالعان جوق،
ايتىلماي ٴسوزىم قالعان جوق،
ابايلاڭىز، بايقاڭىز -
ٴولدىڭ جايى سولاي-دى.

كوجەكبايعا

بوتەن ٴولدە بار بولسا
ٴجەتتەسىڭ، سىپىلاسىڭ،
سىبىرلاس، سىرلاس كوپ بولعان،
كوپتەن تاتۋ قىماسىڭ.
باسىڭا جۇمىس تۇسكەن كۇن
تاتۋلىقتى بۇرىنعى
نە قىلىپ ول ويلاسىن؟
اشىپ بەرەر ٴجاۋىڭا
ۇزى كورگەن قويماسىن.
جەلىككەن جاۋىڭ كەز بولسا،
ارازدىعى ٴسوز بولسا،
«بارەكەلدى باتىر» دەپ،
«مىقتى بوپ بارا جاتىر» دەپ،
ماقتاپ-ماقتاپ قوزدىرار.
ەسكى دوسىن كورگەندە،
ەسەبى جوق انت ٴىشىپ،
ارۋاق، قۇداي ايتىسىپ،
«سىر العالى ايتتىم» دەپ،
«جاۋىڭدى الداپ قايتتىم» دەپ،
قۇدايدان قورىقپاي، انتۇرعان
يمان ٴجۇزىن توزدىرار.
كەلىپ-كەتىپ كەپ جۇرىپ،
مەن دوسىڭمىن دەپ ٴجۇرىپ،

دۇسپاندىعىن وزدىرار.
الدايدى دەپ جاۋىڭا،
ەل تارتتىرماي باۋىرىڭا،
كورىنگەندى ازعىرار.
كەسەلدى بولىپ بىتەدى
جاقسىعا بىتكەن جاقىندار.
جاۋ جاعادان العان كۇن
وزدەرى يتتەي تاقىمدار.
ۇيدە وتىرىپ ەسكەندە،
بارى شەشەن قاقىلدار.
اۋلاقتا شىعىپ بىرىنە
بىرى ٴسوزىن ماقۇلدار.
جاۋ كوپ بولسا ٴباسىڭدا،
بىرى قالماس قاسىڭدا،
جەتەكتەسەڭ، تاباندار.
دالاعا شىعىپ، ٴوزىڭدى
جاۋدان بەتەر جاماندار.
جالبارىنىپ كۇن كورىپ،
جاقىنىن ساتىپ، ٴجون كورىپ،
قالتاڭ-قۇلتاڭ امالدار.
تۋىسقانعا كەكشىلى
جاس بالادان بەتەر-دى،
ويلاۋ دا جوق، ٴبىلۋ جوق
كەلەر مەنەن كەتەردى.
جاقىنعا ەرىپ، مال سالماي،
جاۋدى كورىپ، جان سالماي،
قايدان عانا بىلەدى
اۋىر مەنەن جەڭىلدىك
اراسىمەن وتەردى؟
جولداس از بوپ ساسقاندا،
اۋەل سونان ەستەسىڭ
«ات ۇستىنەن كوتەردى».

اۋىر جۇمىس كەز بولسا،
ارازدىعى ٴسوز بولسا،
اراز كىسى بولعانسىپ،
سىلتاۋ ەتەر بەكەردى.
ۇيرەنبەيدى كىسىدەن،
كىرجىڭدەپ ٴجۇرىپ كەكەر-دى.
ۇڭالىپ ەگەر ٴالدىڭىز
ار جەردەن-اق كوبەيەر
اجارلىڭىز، مالدىڭىز.
پالەنشەنى ۇرام دەپ،
تۇگەنشەنى قىرام دەپ،
تارشىلىقتا قايراڭداپ،
كەڭشىلىكتە ويرانداپ،
كوپ باتىرعا قالدىڭىز.
ەگەر ٴتىلىن ٴالساڭىز،
بىرى قالماس كىسىدەن،
ەگەر ٴتىلىن الماساڭ،
بىقسىپ ٴشىرىر ىشىنەن.
اركىمدە-اق بار عوي تۋىسقان،
قايسىسى جاۋدى قۋىسقان؟
كۇن جاۋعاندا قوينىڭدا،
كۇن اشىقتا موينىڭدا،
ارىلماس مىندەت بولعان سوڭ،
اركىمنىڭ كوڭىلى سۋىسقان.
جاقسىعا بىتكەن ٴاعايىن
وز ۇيىڭدە كەزەكسىز
شەشەن كەلەر سارتىلداپ.
بىرەۋ بىلەر جەر كەلسە،
سوز تابا الماس قالتىلداپ.
قالجىڭعا كەلەر شورقاقتاۋ،
جاۋعا كەلەر قورقاقتاۋ،
ەركىن جەردە ىزاقور،

تومرىق كەلەر تارقىلداپ.
ادەپپەنەن تاملجىپ،
مىنەزى ٴتاتتى بولمايدى،
ساسىق پاڭداۋ كەلەدى،
قىرت ماقتانشاق وڭبايدى،
كىسىمسىنىپ جالپىلداپ.
بىرەۋگە وكتەم ٴسىس ٴقىلسا،
وز كوُشىم دەپ ويلايدى.
ەگەر كوُشى جوُرمەسە،
باعاناعى جاقسىنىڭ
قىلعانى دەپ قويمايدى.
جات ايىبىنار ٴىسى جوق،
جاۋ ايدىنار كوُشى ٴجوق،
وز ەركىنە جىبەرسەڭ،
ەش نارسەگە تويمايدى.
قالجىڭى تەرىس، ٴسوزى وُرىس،
ايتقان سوزگە كونبەيدى،
وز تەنتەگىن كورمەيدى،
قازان بوُزار ٴبىر قىرىس.
سونداي كەسەل تۋىسقان
قاي جەرىنەن بولادى
كوڭىلگە مەدەۋ، ول تىنىس؟
جالىعۋدى پالەدەن
جوُرت وُمىتتى بىرجولا.
شىنىمەنەن تامام ەل
كەتە مە ەكەن يت بولا؟
ىشكەنى ماس، جەگەن توق،
ۋايىم ايتار بىرەۋ جوق،
تىم بولماسا بولمادى
«بوُلت الا، جەر شولا».
كەلەلى كەڭەس جوعالدى،
ەل سىبىردى قولعا الدى.

ەل ىشىندە بىتىمشى
تۇگەل الىپ قايتپايدى
سۇراي كەلگەن ٴبىر مالدى.
ەل جاماعان بيلەر جوق،
ەل قىدىرىپ ساندالدى.
استىرتىن بارىپ جولعاسقان،
اقشا بەرىپ جالعاسقان،
اقىسىن ارەڭ سول الدى.
ورىس سيياز قىلدىرسا،
بولىس ەلىن قارمايدى.
قۋ ستارشىن، اش بيلەر
از جۇرەگىن جالعايدى.
ورىسسىز جەردە توپ بولسا،
شاقىرعان كىسى ٴبارمايدى.
بىتىم قىلىپ ٴبىر كىسى
ادال مالىن المايدى.
قىزىعى كەتكەن ەل باعىپ،
قيىسىنى كەتكەن ٴسوز باعىپ،
ەندىگى اتقا مىنگەندەر
كۇندە ەرتەڭگە تالمايدى.
باس قوسىلسا ارىسقا،
كىم شابادى نامىسقا؟
جاتقا قارار بەتى جوق،
جالىنباي تۇرارك... ٴجوق،
ىسى كەتەر شالىسقا.
ەل بۇلىگى توبىقتى
كوپ پىسىققا مولىقتى.
مالدىنىڭ مالىن كورە الماي،
بورىشىن تۇگەل بەرە الماي،
كورىنگەنگە وبىقتى.
قازاقتىڭ مالىن ساپىرىپ،
كوپ بالەگە شاتىلىپ،

كەسەپاتقا جولىقتى.
وزىنەن شىققان جاقسىلار
تۇزەي الماي زورىقتى.
بوتەن ەلدىك ادامى،
تىنباعان سوك ارامى،
كوڭىلى ابدەن تورىقتى.
ساۋداگەر قاشتى بۇل ەلدەن،
نەسيەسىن جيا الماي.
بۇرالقىلار ساندالدى،
جۋاندارعا سيا الماي.
سەنىمسىز بولدى الاشقا،
بارىمتاسىن تىيا الماي.
نانىمى جوق، انتى بار،
ەل نۇسقاسى كەتتى عوي،
ەلمىن دەگەن سالتى ٴبار.
الى كوڭگە ۋايىم
قىلعان جان جوق، ۇيالماي.

قيىننان قيىستىرار ەر داناسى.
تىلگە جەڭىل، جۇرەككە جىلى تيىپ،
تەپ-تەگىس جۇمىر كەلسىن اينالاسى.

بوتەن سوزبەن بىلعانسا ٴسوز اراسى،
ول - اقىننىڭ ٴبىلىمسىز بيشاراسى.
ايتۋشى مەن تىڭداۋشى كوبى نادان،
بۇل جۇرتتىڭ ٴسوز تانىماس ٴبىر پاراسى.

اۋەلى ايات، حاديس - ٴسوزدىڭ باسى،
قوسارلى ٴبايىتسىمال كەلدى اراسى،
قيسىنىمەن قىزىقتى بولماسا سوز،
نەگە ايتسىن پايعامبار مەن ونى الداسى.

مەشىتتىڭ قۇتپا وقىعان ٴعۇلاماسى،
مۇناجات ۋاليلەردىڭ زار ٴنالاسى.
ٴبىر ٴسوزىن ٴبىر سوزىنە ٴقيىستىرار،
اربىرى كەلگەنىنشە ٴوز شاماسى.

ولەڭگە اركىمنىڭ-اق بار تالاسى،
سوندا دا سولاردىڭ بار ٴتاڭداماسى.
ىشى التىن، سىرتى كۇمىس ٴسوز جاقسىسىن
قازاقتىڭ كەلىستىرەر قاي بالاسى؟

بۇرىنعى ەسكى ٴبيدى تۇرسام بارلاپ،
ماقالداپ ايتادى ەكەن، ٴسوز قوسارلاپ.
اقىندارى اقىلسىز، نادان كەلىپ،
كور-جەردى ولەڭ قىپتى جوقتان قارماپ.

قوبىز بەن دومبىرا الىپ توپتا سارناپ،
ماقتاۋ ولەڭ ايتىپتى اركىمگە ٴارناپ.
ار ەلدەن ولەڭمەنەن قايىر تىلەپ،

كەتىرگەن ٴسوز كادىرىن جۇرتتى شارلاپ.

مال ٴۇشىن ٴتىلىن بەزەپ، جانىن جالداپ،
مال سۇراپ بىرەۋدى الداپ، بىرەۋدى ارباپ،
جات ەلدە قايىرشىلىق قىلىپ ٴجۇرىپ،
وز ەلىن باي دەپ ماقتاپ قۇداي قارعاپ.

قايدا باي ماقتانشاققا بارعان تاڭداپ،
جيسا دا، باي بولماپتى، قانشا مالدى اپ.
قازاقتا ولەڭ دەگەن ٴبىر ٴقادىرسىز،
بىلجىراق كورىنەدى ٴبارى داڭداق.

ەسكى بيشە وتىرمان بوس ماقالداپ،
ەسكى اقىنشا مال ٴۇشىن تۇرمان ٴزارلاپ.
سوز تۇزەلدى، تىڭداۋشى، سەندە تۇزەل،
سەندەرگە دە كەلەيىن ەندى اياڭداپ.

باتىردى ايتسام ەل شاۋىپ العان تالاپ
قىزدى ايتسام، قىزىقتى ايتسام قىزدىرمالاپ:
انشەيىن كۇن وتكىزبەك اڭگىمە ٴۇشىن.
تىڭدار ەدىڭ ٴار ٴسوزىن مىڭعا بالاپ.

اقىل سوزگە ىنتاسىز، جۇرت شابانداپ،
كونگەنىم-اق سوعان دەپ ٴجۇر تابانداپ.
كىسىمسىنگەن، جەپ كەتەر ٴبىلىمسىز كوپ،
جىبەرسەم، وكپەلەمە كوپ جامانداپ.

امالداپ قاراعايدى تالعا جالعاپ،
اركىم ٴجۇر الار جەردىڭ ەبىن قامداپ.
ماقتان قۋعان مال قۇمار نەنى ۇعا السىن
شىقپاسا مىڭنان بىرەۋ تالعاپ-تالعاپ.

مال جيىپ ارامدىقپەن ۇرلاپ-قارلاپ،
قۋسىڭ دەسە، قۋانىپ ٴجۇر الشاڭداپ.
قاقسا-سوقسا ٴبىر پايدا تۇسە مە دەپ،
ەلدىڭ بايىن ەلىرتىپ «جاۋ مۇندالاپ».

ىنساپ-ۇيات، ار-نامىس، سابىر، تالاپ،
بۇلاردى كەرەك قىلماس ەشكىم قالاپ.
تەرەڭ وي، تەرەڭ عىلىم ىزدەمەيدى،
وتىرىك پەن وسەكتى جۇندەي ساباپ.

بىرەۋدىڭ كىسىسى ولسە، قارالى - ول،
قازا كورگەن جۇرەگى جارالى - ول.
كوزىنىڭ جاسىن تىيماي جىلاپ ٴجۇرىپ،
زارلانىپ نەگە انگە سالادى ول؟

كۇيەۋ كەلتىر، قىز ۇزات، تويىڭدى قىل،
قىز تانىستىر، قىزىقتا جۇرت ىرجاڭشىل.
قىنامەندە، جار-جار مەن بەتاشار بار،
ولەڭسىز سولار قىزىق بولا ما گۇل؟

بالا تۋسا، كۇزەتەر شىلدەحانا،
ولار دا ولەڭ ايتار شۋلاپ جانا.
بۇرىنعى جاقسىلاردان ورنەك قالعان،
بيدە تاقپاق، ماقال بار، بايىقاپ قارا.

تۋعاندا دۇنيە ەسىگىن اشادى ولەڭ،
ولەڭمەن جەر قوينىنا كىرەر دەنەڭ.
ومىردەگى قىزىعىڭ ٴبارى ولەڭمەن،
ويلانساڭشى، بوس قاقپاي ەلەڭ-سەلەڭ.

ولەڭدى ايتپاق تۇگىل، ۇعا المايسىڭ،
ايتساڭ دا، ٴۇدداسىنان شىعا المايسىڭ.
سەن بىلمەيدى ەكەن دەپ ايتپاسىن با،
نەگە مۇنشا سىرەسىپ قۇپ المايسىڭ؟

ولەڭ دەگەن - ٴار ٴسوزدىڭ ٴۇناسىمى،
سوز قوسارلىق، ورايلى ٴجاراسىمى.
سوزى ٴتاتتى، ماعىناسى ٴتۇزۋ كەلسە،
وعان كىمنىڭ ۇناسار تالاسۋى.

قارنى توق قاس نادان ۇقپاس ٴسوزدى،
سوزدى ۇعار، كوكىرەگى بولسا كوزدى.
قادىرىن جاقسى ٴسوزدىڭ بىلەر جانعا
تاپپاي ايتپا وعان دا ايتار كەزدى.

سىي دامەتپە، بەرسە الما ەش ادامنان،
نەڭ كەتەدى جاقسى ولەڭ ٴسوز ايتقانىنان؟
سۇيىنەرلىك ادامدى ٴسۇي، قىزمەت قىل،
اۋلاق بول ٴانىن ساتىپ نارسە العانىنان.

كوپ توپتا ٴسوز تانىرلىق كىسى دە از-اق،
ونداي جەردە ٴسوز ايتىپ بولما مازاق.
بىرەۋ ولاي، بىرەۋى بۇلاي قاراپ،
تۇگەل ٴسوزدى تىڭداۋعا جوق قوي قازاق.

شورتانباي، دۋلات پەنەن بۇقار جىراۋ،
ولەڭى ٴبىرى - جاماۋ، ٴبىرى - قۇراۋ.
اتتەڭ، دۇنيە-اي، ٴسوز تانىر كىسى بولسا،
كەمشىلىگى ٴار جەردە-اق كورىنەۋ تۇر-اۋ!

ماقسۇتىم - ٴتىل ۇستارتىپ، ونەر شاشپاق،

نادانىڭ كوزىن قويىپ، كوڭلىن اشپاق
ۇلگى السىن دەيمىن ويلى جاس جىگىتتەر،
دۋمان-ساۋىق ويدا جوق اۋەل باستا-اق.

سۋر بۇلت ٴتۇسى سۋىق قاپتايدى اسپان،
كۇز بولىپ، دىمقىل تۇمان جەردى باسقان.
بىلمەيمىن تويعانى ما، توڭعانى ما،
جىلقى ويناپ، بيە قاشقان، تاي جارىسقان.

جاسىل ٴشوپ، بايشەشەك جوق بۇرىنعىداي،
جاستار كۇلمەس، جۇگىرمەس بالا شۋلاي.
قايىرشى شال-كەمپىردەي ٴتۇسى كەتىپ،
جاپىراعىنان ايرىلعان اعاش، قۋراي.

بىرەۋ مالما ساپسيدى سالىپ ٴيىن،
سالبىراڭقى تارتىپتى جىرتىق كيىم.
ەنەسىنە ٴيىرتىپ شۋدا ٴجىبىن،
جاس قاتىندار جىرتىلعان جامايدى ٴۇيىن.

قاز، تىرنا قاتارلانىپ قايتسا بەرمەن،
استىندا اق شومشى ٴجۇر، ول - ٴبىر كەرۋەن.
قاي اۋىلدى كورسەڭ دە، جابىرقاڭقى،
كۇلكى-ويىن كورىنبەيدى، سەيىل-سەرۋەن.

كەمپىر-شال قۇرجاڭ قاعىپ، بالا بۇرسەڭ،
كوڭىلسىز قارا سۋىق قىردا جۇرسەڭ.
كەمىك سۇيەك، سورپا-سۋ تيمەگەن سوڭ،
ۇيدە يت جوق، تىسقان اۋلاپ، قايدا كورسەڭ.

كۇزەۋ توزعان، وتى جوق ەلدىڭ ماڭى.
تۇمان بولار، جەل سوقسا، شاڭ-توزاڭى.
وت جاقپاعان ٴۇيىنىڭ سۇرى قاشىپ،
ىستان قورىققان قازاقتىڭ قۇرسىن زاڭى.

قاراشا، جەلتوقسان مەن سول ٴبىر-ەكى اي

قىستىڭ باسى ٴبىرى ەرتە، بىرەۋى جاي.
ەرتە بارسام، جەرىمدى جەپ قويام دەپ،
ىقتىرمامەن كۇزەۋدە وتىرار باي.

كەدەيدىڭ ٴوزى جۇرەر مالدى باعىپ،
وتىرۋعا وتىن جوق ۇزبەي جاعىپ.
توڭعان ٴيىن جىلىتىپ، تونىن يلەپ،
شەكپەن تىگەر قاتىنى بۇرسەڭ قاعىپ.

جاس بالاعا وت تا جوق تۇرعان مازداپ،
تالتايىپ قاقتانا الماي، ولە جازداپ،
كەمپىر-شالى بار بولسا، قانداي ٴقيىن،
بىر جاعىنان قىسقاندا و دا ازىناپ.

كارى قويى ەپتەپ سويعان بايدىڭ ٴۇيى،
قاي جەرىندە كەدەيدىڭ تۇرسىن كۇيى؟
قارا قيدان ورتا قاپ ۇرىسپاي بەرسە،
و دا - قىلعان كەدەيگە ۇلكەن سيى.

قار جاۋسا دا، توڭبايدى باي ٴبالاسى،
ۇي جىلى، كيىز تۇتقان اينالاسى.
باي ۇلىنا جالشى ۇلى جالىنىشتى،
اعىپ ٴجۇرىپ ويناتار كوزدىڭ جاسى.

باي ۇيىنە كىرە الماس تۇرا ۇمتىلىپ،
بالا شىقسا اسىنان ٴۇزىپ-جۇلىپ،
ىق جاعىنان سول ٴۇيدىڭ ۇزاپ كەتپەس،
ۇيگەن جۇكتىڭ كۇن جاعىن ورىن قىلىپ.

اكەسى مەن شەشەسى بالانى اڭدىر،
و دا وزىڭدەي يت بولسىن، ازعىر، ازعىر.
اسىن جوندەپ ىشە الماي قىسلادى،

قۇربىسنان ۇيالىپ وڭشەلك جالبىر.

جالشى ۇيىنە جانى اشىپ اس بەرمەس باي،
ارتىق قايىر - ارتىقشا قىزمەتكە وراي.
بايدا مەيىر، جالشىدا بەيىل دە جوق،
اڭدىستىرعان ەكەۋىن، قۇدايىم-اي!

السا دا ايانشاقتاۋ كەدەي سورلى،
ەڭبەك بىلمەس بايدىڭ دا جوق قوي ورنى.
جاس بالا، كەمپىر-شالىن تەنتىرەتپەي،
بىر قىس ساقتا، تاس بولما سەن دە و قۇرلى.

قىس

اق كيىمدى، دەنەلى، اق ساقالدى،
سوقىر، مىلقاۋ تانىماس ٴتىرى ٴجاندى.
ۇستى-باسى - اق قىراۋ، ٴتۇسى سۋىق،
باسقان جەرى سىقىرلاپ كەلىپ قالدى.
دەم السى - ۇسكىرىك، اياز بەن قار،
كارى قۇداڭ - قىس كەلىپ، الەك سالدى.
ۇشپاداي بوركىن كيگەن وقشىرايتىپ،
ايازبەنەن قىزارىپ اجارلاندى.
بۇلتتاي قاسى جاۋىپ ەكى كوزىن،
باسىن سىلكىسە، قار جاۋىپ، مازاڭدى الدى.
بورانداي بۇرق-سارق ەتىپ دولدانعاندا،
التى قانات اق وردا ٴۇي شايقالدى.
اۋەس كورىپ جۇگىرگەن جاس بالالار،
بەتى-قولى دومبىعىپ، ۇسىك شالدى.
شيدەم مەن تون قاباتتاپ كيگەن مالشى
بەت قاراۋعا شىداماي تەرىس اينالدى.
قار تەپكەنگە قاجىماس قايران جىلقى
تيتىعى قۇرۋىنا از-اق قالدى.

قىسپەن بىرگە تۇمسىعىن سالدى قاسقىر،
مالشىلارىم، قور قىلما يتكە مالدى.
سونىعا مالدى جايىپ، كوزەتىڭدەر،
ۇيقى ولتىرمەس، قايىرات قىل، بوز قامالدى!
يت جەگەنشە قوندىباي، قاناي جەسىن،
قۇر جىبەر مىنا انتۇرعان كارى شالدى.

كوكبايعا

بۇرالىپ تۇرىپ،
بۋىنى قۇرىپ،
قيسايتا تارتىپ مۇرىنىن.
اسەمسىپ، سانسىپ،
بىلگەنسىپ، ٴبالسىپ،
ار نارسەنىڭ ورىنىن.
كەرەناۋ كەردەڭ، ٴبىر كەرىم،
جاقپايدى ماعان سول جەرىڭ.

كۇلەمبايعا

ۋاعالايكۇمۇسسالام،
بولسس، مال-جان امان با؟
مناادايعا كەز بولدىڭ،
اۋما-توكپە زاماندا.
ەل بيلەگەن ادام جوق،
اتا مەنەن باباڭدا.
بولسستقتان پايدا قىپ،
شعنسڭدى الساڭ، جامان با؟
قالجىڭدايمن انشەيىن،
وعان كەلە دە بەرمەس شاماڭ دا

ورنىڭنان تۇرا شاباسىڭ،
اتشابار كەلسە قىشقىرىپ.
وياز كەلسە، قايتەرەڭ،
ايداهارداي ىسقىرىپ؟
وتىراسىڭ ۇيىڭدە
وز وزىڭنەن كۇش كىرىپ.
بوسقا-اق ٴتۇسىپ قالارسىڭ،
بىرەۋ كەتسە ۇشكىرىپ!..

جەلسىز تۇندە جارىق اي،

ساۋلەسى سۋدا دىرىلدەپ،
اۋىلدىڭ جانى - تەرەڭ ساي،
تاسىعان وزەن كۇرىلدەپ.

قالىڭ اعاش جاپىراعى،
سىبىرلاسىپ وزدى-وزى.
كورىنبەي جەردىڭ توپىراعى،
قۇلپىرعان جاسىل جەر ٴجۇزى.

تاۋ جاڭعىرىعىپ، ٴان قوسىپ
ۇرگەن يت پەن ايتاققا.
كەلمەپ پە ەدىڭ جول توسىپ
جولىعۋعا اۋلاققا؟

تايماڭداماي ٴتامىلجىپ،
بىر سۋىنىپ، ٴبىر ىسىپ.
دەم الا الماي دامىل قىپ،
ەلەڭ قاعىپ، بوس ٴشوشىپ.

سوز ايتا الماي بوگەلىپ،
دۇرىسىل قاعىپ جۇرەگى.
تۇرماپ پا ەدى سۇيەنىپ،
تاماقتا كىرىپ يەگى؟

ٴىشىم ولگەن، سىرتىم ساۋ،
كورىنگەنگە دەيمىن-اۋ:
بۇگىنگى دوس - ەرتەڭ جاۋ،
مەن نە قىلدىم، ٴياپىرماۋ؟!
وز ۇيىندە وزەندەي،
كۇركىرەيدى، ايتسا داۋ.
كىسى الدىندا كىربەڭدەپ،
شابان، شارداق جانە شاۋ.
مۇنداي ما ەدىڭ انا كۇن،
مۇنىڭ قالاي، ٴباتىر-اۋ؟
ۇش كۇن ارقاڭ بوساسا،
بولا قالدىڭ باس اساۋ.
جان قىسىلسا، جايتاڭداپ،
جاندى ەرىتكەن جايدارى-اۋ.
جان جاي تاپسا، سەن نەگە
جات مىنەزسىڭ جابىرقاۋ؟
ۇرلىق پەنەن قۋلىقتا،
بايلاعاندا، كەستىڭ باۋ.
بەرەرمەندە بەسەۋسىڭ،
الارماندا جانە التاۋ.
توپ بولعاندا كورەرسىڭ
تۇرلى داۋدى ٴجۇز تاراۋ.
اياعىندا سەندەيلەر،
كورمەي ٴجۇرمە قانتالاۋ؟
قايتىپ كەلەر ەسىكتى،
قاتتى سەرىپپە، جارقىن-اۋ!
جەتىلسەڭ دە، جەتسەڭ دە،
كەرەك كۇنى ٴبىر بار-اۋ.

كۇلەمبايعا

بولىس بولدىم مىنەكي،
بار مالىمدى شىعىنداپ.
تۋيەدە قوم، اتتا جال
قالمادى ەلگە تىعىنداپ.
سويتسە-داعى ەلىمدى
ۋستاي المادىم مىعىمداپ.
كۋشتىلەرىم ٴسوز ايتسا،
باس يزەيمىن ٴشىبىنداپ.
السىزدىك ٴسوزىن سالعىرتسىپ،
شالا ۋعامىن قىرىنداپ.
سىياز بار دەسە جۇرەگىم
ورنىقپايدى سۋىلداپ.
سىرتقىلارعا سىر بەرمەي،
قۇر كۇلەمىن جىمىڭداپ.
جاي جۇرگەندە ٴبىر كۇنى،
اتشابار كەلدى لەپىلدەپ:
«وياز شىقتى، سىياز بار»،
«بالاۋ» دەپ، «ٴۇي» دەپ دىكىلدەپ.
ساسىپ قالدىم، كۇن تىعىز،
جۇرەك كەتتى دۇپىلدەپ.
تىڭتۋياق كۇنىم سۇيتسە دە،
قارباڭدادىم ومىدەپ.
ستارشىن، ٴبيدى جيعىزدىم:
«بەرەكە قىل» دەپ، «بەكىن» دەپ،
«ات جارامدى، ٴۇي جاقسى
بولسىن، ٴبارىڭ كۇتىن» دەپ.
قايراتتانىپ ٴحالىمشا
سوز ايتىپ ٴجۇرمىن كۇپىلدەپ:
«قۇداي قوسسا، جۇرتىمنىڭ
اقتارمىن وسى جول ٴسۇتىن» دەپ،
قايراتتىسىپ، قامقورسىپ،

سايمانىمدى بۇتىندەپ...

وڭاشادا ويازعا
ماقتامايمىن ەلىمدى،
وز ەلىمە ايتامىن:
«بەرگەنىم جوق،- دەپ،- بەلىمدى».
ماقتانامىن كىسىمسىپ،
ويازعا ٴسوزىم سەنىمدى.
«كورسەتتىم» دەيمىن، ىمدايمىن
كادىك قىلار جەرىمدى.
سوز كوبەيدى، ۇلعايدى،
ماقتانىنڭ ك... كورىندى.
قازاقتى جەگەن قايراتتى «ەر»،
ۇرىندى دا بەرىندى.
ارلى-بەرلى ٴتارتىسىپ،
ىسى ارامى جەڭىلدى.
القىنى كۇشتى اساۋلار
نوقتاعا باسى كەرىلدى.
ۇلكەن-كىشى ٴاقىنىڭ
بارى ٴسوز بوپ تەرىلدى.
قايراۋى جەتكەن قاتتى بي
قايرىلىپ نەتسىن كوڭىلدى.
وز مالىم دەپ قويعان مال
يەسىنە بەرىلدى.
اقىلى جاندار قامالاپ،
كەپتىردى سوندا ەرىندى.
ارىزشىلار كوبەيدى،
بولىستىڭ ك... شومەيدى،
قايتىسىن بايعۇس دەمەيدى.
بىر كەپتىرمەي تەرىمدى،
كۇن باتقانشا شابامىن
ارلى-بەرلى دالپىلداپ.

ەتەك كەتكەن جايلىپ
ات ك... نە جالپىلداپ.
ويازعا جەتسىن دەگەن بوپ،
بوقتاپ ٴجۇرمىن بارقىلداپ.
كەيبىرەۋگە ٴتاياعىم
تيىپ تە كەتتى بارتىلداپ.
پىسىقتىلىق كوبى بۇعىپ جۇر،
بەتتەسە الماي شاڭقىلداپ.
اشىلىپ ومىراۋ، كۇن ىستىق،
قويىن كەتتى القىلداپ.
ەلى ٴجۇندى بولىستار
ماقتانىپ ٴجۇر تارقىلداپ.
كۇلكىسى جاقسى ٴقارقىلداپ،
ۇنى بولەك سارتىلداپ.
سويلەسە كەتسە ٴبىر جەردە،
اعىنى قاتتى اڭقىلداپ.
ويازعا كىرسە، ۋزگەدەن
مەرەيى ۇستەم جارقىلداپ.
ەلىك بۇزىق بولعان سوڭ،
وياز جاتىر شارتىلداپ.
تابانىڭنان توزاسىڭ،
قۇر جۇگىرىپ تارپىلداپ.

انتۇرعانىمىن ٴوزىم دە،
بىر مىنەزبەن ۇتپەيمىن.
مومىندىق كۇشتى ەكەنىن
كورسەم-داعى، كۇتپەيمىن.
سيازدان سوڭ ەلىمدى
قىسىپ الىپ كەتپەيمىن.
اۋەلدە ك... بوس كاپىر،

مىقتىعا نە قىلىپ بەتتەيمىن؟
جۋاندى قويىپ، ٴجۋاستى
بىراز عانا شەتتەيمىن.
ۋياز باردايعى قىلىقتى
ۋياز جوقتا ەتپەيمىن.
كاكىر-شۋكىر، كور-جەردى
پايدا كورىپ ەپتەيمىن.
مىناۋ ارام، تەنتەك دەپ،
ەش كىسىنى تەپپەيمىن.
ۋزىمدىك بول دەپ ەل جيىپ،
قۋراستىرىپ، سەپتەيمىن.
بۇزاقىنىڭ بۇلىگىن
«جاقسى اقىل» دەپ، «قۇپ» دەيمىن.

سۇيەگىم جاسىق، بۋىن ٴبوس،
بىراز عانا ايلام بار.
ايلام قۇرسىن، بىلەمىن -
بولىستىقتىڭ جولى ٴتار.
قايتىپ كومەك بولادى
انتۇرعان ۋشكەي ۇرى-قار؟
كورگەنىم الگى، ۋيلاشى،
ۇيات، نامىس، قالدى ما ار؟
ەندىگى سايلاۋ بولعاندا،
تۇسە مە دەپ تاعى شار،
بۇل كۇنىمە ٴبىر كۇنى
بولامىن عوي دەيمىن زار.
اقىل ايتار تۋعاندار،
بۇل ٴسوزىمدى ۋيلاعدار.
كاتەلەشكە كوبەيدى،
سوگىس ەستىپ، توزدى اجار.
مىناۋ ەلدى ۇستارلىق
كىسى ەمەسپىن، كەل، قۇتقار!

قولدان كەلمەس قورلىققا
نەگە بولدىم مۇنشا ىڭكار؟
ەل جايىلدى، جەتپەي مە،
ويازعا دا ٴبىر حابار؟

تاعى ٴبۇيتىپ كەتتىڭ دەپ
قوزعاۋ سالار، قولعا الار.
قاتتى قىسىم قىلعان سوڭ،
باسىم سوتقا اينالار.
كىرلى بولىپ تۇسكەن سوڭ،
كورگەن كۇنىم نە بولار؟
وزىنە ٴمالىم، تەنتەكتەر
وز بەتىمەن نە تابار؟
قاعاز بەرەر، قارمانار،
اياعىندا ساندالار.

بۇرىنعىداي داۋرەن جوق،
ۇلىق جولى تارايدى.
وتىرىك بەرگەن قاعازدىڭ
الدى-ارتىنا ٴقارايدى.
وز قاعازى ٴوز كوزىن
جوعالتۋعا جارايدى.
تاۋىپ الىپ جالعانىن،
قىلمىسىڭدى ٴسانايدى.
وزى زالىم زاكۇنشىك
تانىپ الدى تالايدى،
كورمەي تۇرىپ قۇسامىن
تەمىر كوزدى سارايدى.

اسەتكە

بىرەۋدەن بىرەۋ ارتىلسا،
ونەرلىشەنىپ تارتىلسا،
وقىعان، بىلگەن - بىلگەن-اق،
نادان - نادان-اق سان قىلسا.
وقىعان بىلەر ٴار ٴسوزدى،
ناداندىي بولماس اق كوزدى.
نادان جوندىگە ٴجون كەلمەي،
بىلەر قايداعى شارگەزدى.
نادان قۋانار، ارساڭدار،
تاڭىرقاپ تۇرا قالساڭدار.
تاتىمدى ەشتەمە بولماس،
ادامسىپ بوسقا تالتاڭدار.
اقىل جوق، قايعى جوق ٴوندا.
ىسى جوق تەرىس پە، وڭ با؟
تىلەنىپ، تەلمىرىپ ىزدەنەر،
تيىن با ياكي ٴبىر سوم با؟
يت كورگەن ەشكى كوزدەنىپ،
ەلەرمە، جىندى سوزدەنىپ،
جاسىنان ۇلگىسىز شىركىن،
نە قىلسىن ونەر ىزدەنىپ.
كىسىمسىپ بەلگىلى بىلگىش،
بىرەۋگە سونداي-اق كۇلگىش.
بۇلىقسىپ، بۇلدانىپ ٴبوسقا،
وزىمشىل، وڭباعان شەرمىش.
كىسىدە بار بولسا تالاپ،
وتىرماس ول بويىن بالاپ.
جۇرەر، ٴارقايدان ىزدەنەر،
الار ٴوز سۇيگەنىن قالاپ.

ٴماز بولادى بولىسىڭ،

ارقاعا ۆلىق قاقىانعا،
شەلتىرەيتىپ ورىسلىڭ،
شەندى شەكپەن جاپقانعا.

كۇندە جاقسى بولا ٴما،
بىر قىلىعى جاقىانعا؟
وقالى تون تولا ما،
ار-ۇياتىن ساتقانعا؟!

كۇلمەڭ قاعىپ قاسقايىپ،
سالىنىپ اپ ماقتانعا،
تاڭقالامىن، قامپايىپ
جوقتى-باردى ٴشاتقانعا.

ۇيى ٴماز بوپ، قوي سويدى
سۇيىنشىگە شاپقانعا.
اۋرە قىلدى، سالدى ويدى
ۇيدەگى تىنىش جاتقانعا.

ەش نارسە ەمەس جۇبانار،
اقىل كوزبەن باققانعا.
جاس بالاداي ٴقۋانار
بىر ٴدامدىنى تاتقانعا.

كوزى بارلار ويىنىڭ
كۇلەر كوتىن اشقانعا.
قاسيەتىن بويىنىڭ
بەكەر توگىپ شاشقانعا.

قۋانارلىق قىز ەمەس
جىلتىراۋىق تاققانعا.
وزگەلەردى، ٴبىز ەمەس،

تۇسىرمەكشى قاقپانعا.

وسى دا ەسەپ بولا ما
ار، ابۇيىر تاپقانعا؟
ميلىڭ بولسا جولاما
بوس جەلىگىپ ٴشاپقانعا.

بىر بەس نادان، وڭباسسىڭ،
نانساڭ، ونىڭ قوسقانعا.
جاسىق، جامان بولماسسىڭ،
جاماندىقتان قاشقانعا.

ول «بولدىم-اق» دەي بەرەر،
بۇلعاق قاعىپ باسقانعا.
ەلەڭ قاعىپ ەلبىرەر،
ەلەرتىپ كوزدى اسپانعا.

جايى ٴمالىم شوشقانىڭ،
تۇرتكەنىنەن ٴجاسقانبا.
بىر عىلىمنان باسقانىڭ
كەسەلى كوپ اسقانعا.

ودان ٴۇمىت كىم قىلار،
جول تابار دەپ ٴساسقاندا؟
ۇيتىپ اسقان جولىعار
كەشىكپەي-اق توسقانعا.

بىلمەدىدەن شىققان ٴسوز
تالاپتىعا بولسىن كەز.
نۇرىن، سىرىن كورۋگە
كوكىرەگىندە بولسىن كەز.

جۇرەگى - اينا، كوڭىلى - ٴوياۋ،
سوز تىڭداماس ول ٴباياۋ.
وز ونەرى تۇر تاياۋ،
ۇقپاسىن با ٴسوزدى تەز؟

ابلەت باسقان ەلەرمە،
سوزگە جۋىق كەلەرمە؟
تۇزۋ سوزگە سەنەرمە،
تۇزەلمەسىن بىلگەن ەز؟

«ايتشى-ايتشىلاپ» جالىنار،
ۇقپىش جانسىپ شابىنار.
ۇقپاي جاتىپ جالىعار،
ۇيقىلى-وياۋ بويكۇيەز.

جاس بالاداي جەڭىسىك قوي،
بايلاۋلى ەمەس اقىل، وي،
ويلاعانى - ايت پەن توي،
ىرجاڭ-قىلجاڭ يت مىنەز.

سۇلۋ قىز بەن يا باتىر
بولماعان سوڭ، ٴتاڭىرى العىر،
شىعىپ كەتەر، يا قالعىر،
وعان اقىل - ارام بەز.

جاقسىعا ايتساڭ، جانى ەرىپ،
ۇعار كوڭىل شىن بەرىپ،

دەرتتى ىشىنە ەم كورىپ،
نەگە التىندى دەسىن جەز.

«وي، ٴتاڭىر-ايشىل» كەرەسەك،
قۋلىق، سۇمدىق نە وسەك.
بولماعان سوڭ، ٴبىر ەسەپ -
مەيلى قامقا، مەيلى بوز.

سەگىز اياق

السىتان سەرمەپ،
جۇرەكتەن تەربەپ،
شىمىرلاپ بويعا جايىلعان؛
قيۋادان شاۋىپ،
قيسىنىن تاۋىپ،
تاعىنى جەتىپ قايىرعان.
تولعاۋى توقسان قىزىل تىل،
سويلەيمىن دەسەڭ ٴوزىڭ بىل.

وتكىردىڭ جۇزى،
كەستەنىڭ بىزى
ورنەگىن سەندەي سالا الماس.
بىلگەنگە مارجان،
بىلمەسكە ارزان،
ناداندار ٴباھرا الا الماس.
قينالما بەكەر، ٴتىل مەن جاق،
كوڭىلسىز قۇلاق - ويعا ولاق.

باسىندا مي جوق،
وزىندە وي جوق
كۇلكىشىل كەردەڭ نادانىڭ؛
كوپ ايتسا كوندى،

جۇرت ايتسا بولدى.-
ادەتى نادان ادامنىڭ؛
بويدا قايرات، ويدا كوز
بولماعان سوڭ، ايتپا ٴسوز.

قاينايدى قانىڭ،
اشيدى جانىڭ،
منەزدەرىن كورگەندە؛
جىگەرلەن، سىلكىن،
قايراتتان، بەركىن.
دەپ ناسيحات بەرگەندە؛
ۇياتسىز، ارسىز سالتىنان
قالعىپ كەتەر ارتىنان.

اۋلاقتا شىقپاي،
سىبىرلاپ بۇقپاي،
مەيىرلەنبەس ەش سوزگە؛
پايداسىز اقىل،
بايلاۋسىز تاقىل،
اتادان بالا ويى وزگە؛
ساناسىز، ويسىز، جارىم ەس،
وز ويىندا ار ەمەس.

تاسىسا وسەك،
ىسقىرتسا كەسەك،
قۇماردان ابدەن شىققانى؛
كۇپىلدەك ماقتان،
تابىتىن قاققان
اڭدىعانى، باققانى؛
ىنساپ، ۇيات، تەرەڭ وي
ويلاعان جان جوق، جاۋىپ قوي.

بولماسىن كەكشىل،
بولسايشى كوپشىل،
جان اياماي كاسىپ قىل؛
ورىنسىز ىرجاڭ،
بولىمسىز قىلجاڭ،
بولا ما داۋلەت، ٴناسىپ بۇل؟
ەڭبەك قىلساڭ ەرىنبەي -
تويادى قارنىڭ تىلەنبەي.

ەگىننىڭ ەبىن،
ساۋدانىڭ تەگىن
ۇيرەنىپ، ويلاپ، مال ىزدە؛
ادال بول - باي تاپ،
ادام بول - مال تاپ،
قۋانساڭ، قۋان سول كەزدە؛
بىرىڭدى، قازاق، ٴبىرىڭ دوس
كورمەسەڭ ٴىستىڭ ٴبارى بوس.

مالىڭدى جاۋعا،
باسىڭدى داۋعا
قور قىلما، قورعا، تاتۋلاس؛
وتىرىك، ۇرلىق،
ۇكىمەت زورلىق
قۇرىسىن، كوزىڭ اشىلماس؛
ۇياتىڭ، ارىڭ ويانسىن،
بۇل ٴسوزىمدى ويلانسىن.

تاماعى توقتىق،
جۇمىسى جوقتىق،
ازدىرار ادام بالاسىن؛
تالاسىپ بوسقا،
جاۋ بولىپ دوسقا،

قور بولىپ، قۇرىپ باراسىڭ؛
وتىرىك شاعىم تولدى عوي،
وكىنەر ۋاقىتىڭ بولدى عوي.

جۇمىسسىز ساندال،
ەرىكسىز مالدى ال
دەگەن كىم بار سەندەرگە؟
قۋلىقتى كورگىش،
سۇمدىقتى بىلگىش،
تابىلار كىسى جوندەرگە.
ۇش-تورت جىلعى ادەتىڭ،
وزىڭە بولار جەندەتىڭ.

اۋىرماي ٴتانىم،
اۋىردى جانىم،
قاڭعىرتتى، قىستى باسىمدى؛
تارىلدى كوكىرەك،
قىسىلدى جۇرەك،
اعىزدى سىعىپ جاسىمدى.
سۇيەنىپ كۇلكى، توقتىققا،
تارتىپتى ونەر جوقتىققا.

قايراتىم مالىم،-
كەلمەيدى ٴالىم،
ماقسۇت - الىس، ٴومىر - شاق؛
وتكەن سوڭ بازار،
قايتقان سوڭ اجار،
نە بولادى قۇر قوجاق؟!
كەش دەپ قايتار جول ەمەس،
جول ازىعىم مول ەمەس.

بىر كىسى ٴمىڭعا،

جون كىسى ٴسوُمعا
الى جەتەر زامان ٴجوق؛
قادىرلى باسىم،
قايراتتى جاسىم
ايعايمەن كەتتى، امال جوق؛
بولماسقا بولىپ قارا تەر،
قورلىقپەن وتكەن قۋ ٴومىر.

سوزۋار، بىلگىش،
زاكونشىك، كورگىش
اتانباق - ماقسوُت، ماقتانباق؛
جاسقانىپ، قورقىپ،
جورعالاپ، جورتىپ،
يمەنسە ەلىڭ باپتانباق؛
قارعانىن جەر قىلماق.
الداعانىن زور قىلماق.

حوش، قورىقتى ەلىڭ،
قورقىتقان سەنىڭ
ونەرىڭ قايسى، ايتىپ بەر؟
ەل اڭدىپ سەنى،
سەن اڭدىپ ونى،
قىلت ەتكىزبەي باعىپ كور.
ويناسشىل قاتىن بولسا قار،
اڭدىعان ەردە قالا ما ار؟

كومەكسىز كوزىڭ،
بىر جالعىز ٴوزىڭ
باعا الماي باسىڭ ساندالار؛
باۋىرىڭا تارتقان،
سىرىڭدى ايتقان -
سىرلاسىڭ سىرت اينالار؛

ول قانى بۇزىق ۇرى-قار
قاپىسىن تاۋىپ سەنى الار.

باسى-كوزى قان بوپ،
ارقا-باسى شاك بوپ،
جانە تۇرىپ جىلپىلداپ؛
جىعىلىپ تۇرىپ،
بۋىنى قۇرىپ،
تاعى قۋىپ ٴسالپىلداپ.
ابۇيىر قايدا، ار ٴقايدا؟
از باسىڭا نە پايدا؟

يت ۇرسە، بالا
تاياعىن الا،
قۋادى يتپەن كەكتەسىپ؛
ۇرىسقانسىپ «وي» دەپ،
«ۇيات» دەپ، «قوي» دەپ،
ۇلكەندەر تىيار «تەك» دەسىپ؛
ونى بىلسەڭ، مۇنىڭ نە؟
مەن دە ۇيات ٴىس قىلدىم دە.

بىلگەنگە جول بوس،
بولىسايشى قول بوس
تالاپتىڭ ٴدامىن تاتۋعا؛
بىلمەگەن سوقىر،
قايعىسىز وتىر
تاماعى تويسا جاتۋعا؛
نە ول دەمەس، بۇل دەمەس،
مەنىڭ دە كۇنىم - كۇن دەمەس،

عىلىمدى ىزدەپ،
دۇنيەنى كوزدەپ،

ەكى جاقتا ٴۇڭىلدىم؛
قۇلاعىن ٴسالماس،
تىلىڭدى الماس
كوپ نادانىنان تۇڭىلدىم؛
ەكى كەمە قۇيرىعىن
ۇستا، جەتسىن بۇيرىعىڭ.

جارتاسقا باردىم،
كۇندە ايعاي سالدىم،
ونان دا شىقتى جاڭعىرىق؛
ەستىسەم ۇنىن،
بىلسەم دەپ جونىن،
كوپ ىزدەدىم قاڭعىرىپ.
باياعى جارتاس - ٴبىر جارتاس،
قاڭق ەتەر، تۇكتى بايقاماس.

جاياۋى قاپتى،
اتتىسى شاپتى،
قايرىلىپ ٴسوزدى كىم ۇقسىن؛
ىشتە دەرت قالىڭ،
اۋىزدان جالىن -
بۇرق ەتىپ، كوزدەن جاس شىقسىن؛
كۇيدىرگەن سوڭ شىداتپاي،
قويا ما ەكەن جىلاتپاي؟

مامىقتان توسەك،
تاستاي بوپ كەسەك،
جانباسقا باتار، ۇيقى جوق؛
سىبىر بوپ ٴسوزى،
ماز بولىپ ٴوزى،
ويلانار ەلدىڭ سيقى جوق؛
باياعى قۋلىق، ٴبىر الداۋ،

قىسلعان جەردە - جان جالداۋ.

اتادان التاۋ،
انادان تورتەۋ،
جالعىزدىق كورەر جەرىم جوق؛
اعايىن بەك كوپ،
ايتامىن ەپتەپ،
سوزىمدى ۇعار ەلىم جوق؛
مولاسىنداي باقسىنىڭ
جالعىز قالدىم - ٴداپ شىنىم

ساۋلەك بولسا كەۋدەڭدە،

مىنا سوزگە كوڭىلىڭ بول.
ەگەر ساۋلەڭ بولماسا،
مەيلىڭ ٴتىرىل، مەيلىڭ ٴول.
تانىماسسىڭ، كورمەسسىڭ،
قاپتاعان سوڭ كوزدى شەل.
يمانسىزدىق نامازدا -
قىزىلباستىڭ سالعان جول.
كوپ شۋلداق نە تابار،
بيلەمەسە ٴبىر كەمەل؟

بەرەكەلى بولسا ەل -
جاعاسى جايلاۋ ول ٴبىر كول.
جاپىراعى جايقالىپ،
بۇلعاقتايدى سوقسا جەل.
جان-جاعىنان كۇركىرەپ،
قۇيىپ جاتسا اققان سەل،
ونىڭ مالى وزگەدەن
وزگەشە بوپ وسەر تەل.
بەرەكەسى كەتكەن ەل -
سۋى اشىعان باتپاق كول.
قۇس قاڭقىلداپ، جاعالاپ،
سۋلاي الماس جازعى ٴتول.
ونىڭ سۋىن ىشكەن مال
تىشقاق ٴتيىپ، اسپاس بەل.
كول دەپ ونى كىم جايلار،
سۋى قۇرىسىن، ول - ٴبىر شول.
ەدينيتسا - جاقسىسى،
ەرگەن ەلى بەينە نۋل.
ەدينيتسا ٴنولسىز-اق
وز باسىندىق بولار سول.
ەدينيتسا كەتكەندە،
نە بولادى وڭكەي نول؟

بەرەكەڭدى قاشىرما،
ەل تىنىش بولسا، جاقسى سول.
راس سوزگە تالاسىپ،
اقجەم بولما، جانىم، كەل!

مەن جازبايمىن ولەڭدى ەرمەك ٴۇشىن،
جوق-باردى، ەرتەگىنى تەرمەك ۇشىن.
كوكىرەگى سەزىمدى، ٴتىلى ورامدى
جازدىم ۇلگى جاستارعا بەرمەك ٴۇشىن.
بۇل ٴسوزدى تاسىر ۇقپاس، تالاپتى ۇعار،
كوڭىلىنىڭ كوزى اشىق، سەرگەك ٴۇشىن.

تۇزۋ كەل، قيسىق-قىڭىر قىرىن كەلمەي،
سىرتىن تانىپ ٴىس بىتپەس، سىرىن كورمەي.
شۋ دەگەندە قۇلاعىڭ توساڭسيدى،
وسكەن سوڭ مۇنداي ٴسوزدى بۇرىن كورمەي.
تاڭ قالامىن الدىڭعى ايتقاندى ۇقپاي،
جانە ايتا بەر دەيدى جۇرت تىنىم بەرمەي.

سوز ايتتىم ازرەت ٴالى، ايداھارسىز،
مۇندا جوق التىن يەك، سارى-الا قىز.
كاربلكتى جاماندلاپ، ٴولىم تىلەپ،
بولسىن دەگەن جەرىم جوق جىگىت ارسىز.
اسىرە قىزىل ەمەس دەپ، جيرەنبەڭىز،
تۇبى تەرەڭ ٴسوز ارتىق، ٴبىر بايقارسىز.

باتىردان بارىمتاشى تۋار داڭعوي،
قىزشىل دا، قىزىقشىل دا اۋرە جان عوي.

ارسىز، مالسىز، اقىلسىز، شارۋاسىز،
ٴولىرمەلى ماسكۇنەم بايقالعان عوي.
بەس-التى ميسىز باڭگى كۇلسە ٴماز بوپ،
قينالماي، قىزىل ٴتىلىم، كەل، ٴتىلدى ال، قوي!

ولەڭى بارونەرلى، ٴىنىم، سىزگە
جالىنامىن، مۇنداي ٴسوز ايتپا بىزگە.
وزگە تۇگىل وزىڭە پايداسى جوق،
ٴوسىل ونەر قور بولىپ كەتەر تۇزگە.
سانقوي، داڭعوي، ويناسشى، كەرىم-كەربەز
قانشا قىزىق بولادى وزىڭىزگە؟

اۋەلدە ٴبىر سۋىق مۇز - اقىل زەرەك،
جىلىتقان تۇلا بويدى ىستىق جۇرەك.

توقتاۋلىلىق، تالاپتى شىدامدىلىق، -
بۇل - قايراتتان شىعادى، بىلسەڭ كەرەك.

اقىل، قايرات، جۇرەكتى بىردەي ۇستا،
سوندا تولىق بولاسىڭ ەلدەن بولەك.

جەكە-جەكە بىرەۋى جارىتپايدى،
جول دا جوق جارىمەستى «جاقسى» دەمەك.

اقىل دا، اشۋ دا جوق، كۇلكى دە جوق،
تۋلاپ، قايناپ ٴبىر جۇرەك قىلادى الەك.

بىرەۋىنىڭ كۇنى جوق بىرەۋىنسىز،

ءىلىم سول ۇشەۋىنىڭ ٴجونىن بىلمەك.

عاشىقتىق، قۇمارلىقپەن - ول ەكى جول،
قۇمارلىق ٴبىر ٴناپسى ٴۇشىن بولادى سول.
سەنەن ارتىق جان جوق دەپ عاشىق بولدىم،

مەن نە بولسام بولايىن، سەن امان بول.

كوڭىلىمنىڭ راقاتى سەن بولعانسىڭ،
جاسىرىنبا، نۇرىڭا جان قۋانسىن.
بىرگە جاقپان بىرەۋگە جاقپاۋشى ەدى،
سۇيكىمدى ٴتىرى جانعا نەتكەن جانسىڭ؟!

عاشىقتىق كەلسە، جەڭەر بويىڭدى الىپ،
جۇدەتەر بەزگەك اۋرۋ سىقىلدانىپ.
تۇلا بويى توڭار، سۋىر - ٴۇمىت ۇزسە،
دامەلەنسە - ورتەنەر كۇيىپ-جانىپ.

قور بولدى جانىم،
سەنىسىز نە مەنىڭ كۇنىم،
بەك ٴبىتتى ٴحالىم،
تاعدىردان كەلگەن زۇلىم؛
تاعدىر ەتسە اللا،
نە كورمەيدى ٴپاندا؟

سايراي بەر، ٴتىلىم،
سارعايعان سوكٴ بوُل دەرتتەن؛
بوُگىلدى بەلىم،
جار تايعان سوكٴ ٴار سەرتتەن؛
قامىرىقتى كوڭىل،
قايتسە بولار جەڭىل؟

ساعىندىم سەنى،
كورمەدىم دەپ كوپ زامان؛
ادام دەپ مەنى،
سالمادىڭ سەن حات ماعان؛
جاي تابا الماي جوُرەك،
جاسىعان سوكٴ سوُيەك.

بوُل قىلعان زارىم
بارسا جاردىڭ ماڭىنا،
ول - قىلعان ٴدارىم
عاشىعىمنىڭ جانىنا؛
وڭالدىرىپ ويدى،
توُزەتپەي مە بويدى؟

سەن مەنى نە ەتەسىڭ؟
مەنى تاستاپ،
ونەر باستاپ
جايىڭا
جانە ٴالداپ،
ارباپ،
وزبەتىڭمەن سەن كەتەسىڭ.

نەگە اۋرە ەتەسىڭ؟
قوسىلىسپاي،
باسىلىسپاي،
بايىڭا
جانە جاتتان
باي ٴتاپ،
ومىر بويى قور وتەسىڭ.

ەت جۇرەك ورتەندى،
وت بوپ جانىپ،
جالىن سالىپ
ىشىمە.
يتتەي قورمىن،
زارمىن،
سەن ٴۇزدىڭ عوي بۇل جەلكەمدى.

كىم بىلەر ەرتەڭدى؟
ولىم ايتپاس،
كەلسە قايتپاس
كىسىگە.
بۇگىنگى كۇن
بارمىن،
جولداس ەتتىڭ سەن بوتەندى.

عاشىقتىق - قيىن جول:
جەتسەڭ - جەتتىڭ،
جەتپەي وتتىڭ،
نە بولدى؟
ارماندا ٴومىر
وتتى،
ويلارما ەكەن ٴبىر مەنى سول؟

سالدىراپ اياق-قول،
جەتپەي سەرتكە،
ىشىم دەرتكە
تەز تولدى.
اجال ۋاقتى
جەتتى،
مەن ولەيىن، سەن ساۋ-اق بول.

شىن جۇرەك - ءبىر جۇرەك،
قايىتا تولقىپ،
جولدان قورقىپ
ايىنىماس،
شەگىنىسىپ
قايتپاس،
ولسە ءبىر سوزبەن، نە كەرەك...

بىلەسىڭ، سەن زەرەك،
مەن پاندەڭە،
بولدى دەمە،
كەل، قاراس.
ەشكىم سوگىس
ايتپاس،
راقىم قىلساڭ، كەل ەرتەرەك!

شىن عاشىق مەن ساعان!
كەيىپ جۇرسەم،
سەنى كورسەم،
لام-ميم دەپ
ءبىر ءسوز ايتار
حال جوق،
ەرىپ كەتەر بويى سول زامان.

ويـڭدى سەن ٴماعان
بىر بولمەدىڭ،
تەز كەلمەدىڭ
مەنى ىزدەپ.
ىشىڭدە ىستىق
قان جوق،
تاس باۋىر جار، بول حوش امان!

جار، سەنىڭ كوڭىلىڭ توق،
اق ەتىڭدى،
نۇر بەتىڭدى
مەنشىكتى
قىلماعان سوڭ ٴاللا،
وزى سورلى ەتسە، امال جوق.

سەن اتتىڭ ٴجونسىز ٴوق،
تاڭىرى - قازى
تاس تارازى،
تەنتەكتى
سۇراماس دەپ
قالما،
سەرت بۇزعانىڭ، ٴبىل، ورنى - شوق!

جىگىت ٴسوزى

ايتتىم سالەم، قالام قاس،
ساعان قۇربان مال مەن باس.
ساعىنعاننان سەنى ويلاپ،
كەلەر كوزگە ىستىق جاس.

سەنەن ارتىق جان تۋماس،
تۋسا تۋار - ٴارتىلماس.
بىر وزىڭنەن باسقاعا
ىنتىقتىعىم ايتىلماس.

اسىل ادام ٴاينىماس،
بىر بەتىنەن قايىرىلماس.
كورمەسەم دە، كورسەم دە،
كوڭىلىم سەنەن ايرىلماس.

كوزىم جاتقا قاراماس،
جات تا ماعان جاراماس.
تار توسەكتە توسىڭدى
يىسكەرمە ەدىم جالاڭاش.

يىعىمدا - ٴسىزدىڭ شاش،
ايقالاسىپ ٴتاي-تالاس،
لاززات الساق بولماي ما،
كوز جۇمۋلى، كوڭىل ماس.

سىزدە - سىمبات، بىزدە - ىقلاس،
وسى ٴسوزىم ٴبارى راس.
سىزدەي جاردىڭ جالعاندا
قىزىعىنا جان تويماس.

ەتىڭ ەتكە تيگەندە،
دەمىڭ ٴتيىپ سۇيگەندە،
تان شىمىرلاپ، بوي ەرىپ
ىشىم وتتاي كۇيگەندە.

جۇرەك بالقىپ يگەندە،
ىشكى سىردى تۇيگەندە،

ىزدەپ تابار سۇڭقارمىن
جاراستىقتى شۇيگەندە.

قىلىعىڭدا جوق وعات،
قاراپ تويمان ٴجۇز قابات.
ىستىق تارتىپ ٴباراسىڭ
بىر ساعاتتان ٴبىر ٴساعات.

سىز - قىرعاۋىل جەز قانات،
اش بەتىڭدى، بەر قارات،
جاقىنداي بەرجۋىقتاپ،
تاماعىڭنان ايمالات!

قىز ٴسوزى

قيىستىرىپ ماقتايسىز
ويلاساڭ، نە تاپپايسىز؟
بىزدە ەرىك جوق، ٴوزىڭ بىل،
الدەنەگە ٴباستايسىز.

بىز دە اركىمدى بايقايمىز،
تاپ بەرگەننەن تايقايمىز.
سىزدەي اسىل كەز ٴبولسا،
قايتىپ باستى شايقايمىز؟

اقىلىڭا ٴسوزىڭ ٴساي،
سىز - جالىن شوق، ٴبىز - ٴبىر ماي.
ىستىق ٴسوزىڭ كىردى ىشكە،
ماي تۇرا ما شىجىماي.

قابىل كورسەڭ، كوڭىلىم جاي،
تاستاپ كەتسەڭ، ياپىرماي،
يت - قور ادام بولار ما
بۇل جالعاندا سورلىڭداي؟

تىلەگىمدى بەرمەسەڭ،
امالىم نە، جەرلەسەڭ؟
ۋىر قىلما بويىڭا،
شىنى جاقسى كورمەسەڭ.

قايىعىڭ بولار شەرمەن تەڭ،
قارا كوڭىلىم جەرمەن تەڭ.
سەنىسىز ماعان جات تۇسەك -
بولار بەينە كورمەن تەڭ.

سىز - ٴبىر سۇڭقار شاھباز
جەر جۇزىنەن العان باج.
بىزدەي ٴعارىپ ەسەپسىز
ەسىگىڭدە ٴجۇر مۇقتاج.

كوڭىلىڭ تۇرسا بىزگە اۋىپ،
شىنىمەنەن ٴقوزعالىپ،

بىز - قىرعاۋىل، ٴسىز - تۇيعىن
تويات‌تاي بەر، كەل دە الىپ.

تال جىبەكتەي ورالىپ،
گۇل شىبىقتاي بۇرالىپ،
سالماعىڭنان جانشىلىپ،
قالىسىن قۇمار ٴبىر قانىپ.

مۇنى جازدىم ويلانىپ،
ويدا باردان تولعانىپ.
كىرسە ىشىڭە، وقي بەر،
بوزبالالار، قولعا الىپ.

مۇنى وقىسا كىم تانىپ،
جۇرەگىنە وت ٴجانىپ.
سوزدى ۇعارلىق جان تاپسا،
ايتسا جارار ٴان سالىپ.

ولەڭ جيعان ٴتىربانىپ،
ان ۇيرەنگەن ىرعالىپ،
سورلى كوكباي قور بولدى-اۋ،
وسىنشادان قۇر قالىپ.

بىلەكتەي ارقاسىندا ورگەن بۇرىم،
شولپىسى سىلدىر قاعىپ جۇرسە اقىرىن.
كامشات بورىك، اق تاماق، قارا قاستى،
سۇلۋ قىزدىڭ كورىپ پە ەڭ مۇنداي ٴتۇرىن؟!

الاسى از قارا كوزى ايناداي،
جۇرەككە ىستىق ٴتيىپ سالعان ساين.

ۋلبىرەگەن اق ەتتى، اشىق ٴجۇزدى،
تىسى ادەمى كورىپ پە ەلڭ قىزدىڭ جايىن؟

بۇراڭ بەل، بويى سۇلۋ، كىشكەنە اياق،
بولادى ۋسىنداي قىز نەكەن-ساياق.
پىسكەن الما سەكىلدى ٴتاتتى قىزدى
بولامىن دا تۇرامىن كورگەندەي-اق.

ەگەردە قولىڭ تيسە بىلەگىنە،
لۇپىلدەپ قان سوعادى جۇرەگىڭە.
بەتىڭدى تاياپ بارساڭ تاماعىنا،
شىمىرلاپ بۋ ەنەدى سۇيەگىڭە.

قاجىماس دوس حالىقتا جوق،
اينىماس سەرت قايدا بار؟
الدا كورگەن ارتتا جوق،
مىسقىل، وسەك، ايلا بار.

جاقسىلىعىڭ كۇندە ٴۇمىت،
بىر جاڭىلساڭ، بولدى كەك.

پايداسنان بوي ٴسۋىت،
وزى تيمەي جۇرسە تەك.

پايدا، ماقتان وزىنەن
ارتىلا ما انت ۇرىپ؟
جارىسا وسەك سوزىنەن،
ايتا بەرسىن شارق ۇرىپ.

كىمگە دوستىق كوپ ەتتىم -
ٴتۇبى بولدى ٴبىر كەيىس.
جاقسى ٴومىرىم اۋرە ەتتىڭ،
جار تابا الماي ٴبىر تەگىس.

جاۋ قوجاڭداپ بۇرتايىپ،
دوس قۇبىلىپ، اۋرە ەتەر.
كىمى تەنتەك، كىمدە ايىپ
تەكسەرە الماي ٴومىر وتەر.

سىيلاسارلىق تەكتىنىڭ
كىم تانىماس نۇسقاسىن.
كۇندە ٴوزىمشىل ەپتىنىڭ
نەسىن ادام ۇستاسىن...

جاستىقتىڭ وتى، قايداسىڭ،
جۇرەكتى ٴتۇرتىپ قوزعاماي؟
عىلىمنىڭ ٴبىلىپ پايداسىن،
دۇنيەنىڭ كوركىن بولجاماي؟

ادامنىڭ تاۋىپ ايلاسىن،

كىسىلىكتى ويلاماي.
قارۋىن كوڭىل سايلاسىن،
قولعا وت تۇسپەس بويلاماي.

ماحاببات، قىزىق كىم كورەر،
ونىڭ دا ٴدامىن ٴتاتپاسا؟
بىرجولا باستى كىم بەرەر،
جانىڭا قايعى باتپاسا.

اياماي جانىن دوس ەرەر،
جولداستىقتى اقتاسا.
الدىڭا ايداپ كىم كەلەر،
ەرىنبەي ٴجۇرىپ باقپاسا.

مال باقپاقتىق شارۋا بوپ،
ادال تاۋىپ اسقپاي.
قۇر ايعايمەن اۋرە بوپ،
ونەردىڭ جايىن باسا ۇقپاي.

ەندى نەنى ىستەيمىز،
بارىنەن دە بوس قالدىق؟
«اۋىزعا كەلىپ ٴتۇس» دەيمىز،
قىلىپ ٴجۇرىپ قۇر سالدىق!

ارق ەتپەس قارا كوڭىلىم نە قىلسا دا،
اسپاندا اي مەنەن كۇن شاعىلسا دا.
دۇنيەدە، ٴسىرا، سەندەي ماعان جار جوق،
ساعان جار مەنەن ارتىق تابىلسا دا.

سورلى اسىق سارعايسا دا، ساعىنسا دا،
جار تايىپ، جاقسى سوزدەن جاڭىلسا دا،

شىدايدى ريزا بولىپ جارىسنه،
قورلىق پەن مازاعىنا تاڭىلسا دا.

تۇلپاردان تۇعىر وزباس شابىلسا دا،
وعان دا ۋكى، تۇمار تاعىلسا دا.
قىجىرتپاي مەنى سىرتتان جۇرە المايدى،
كىم جەلىگىپ، قاي شەتتەن قاعىنسا دا.

كۇشىك يت ٴبورى الا ما جابىلسا ٴدا؟
تاڭىرى ساقتار، تابانداپ تاپ ۋرسا دا.

ارسىز ادام ارساڭداپ، ٴارسىلدايدى،
ار جەردە-اق كەرەگەگە تاڭىلسا دا.

قۇتىردى، كوپتى قويىپ، از عاناسى،
اربىزشى ورىس - ولاردىڭ ولجالاسى.
بىردە ونى جارىلقاپ، بىردە - مۇنى،
قۇدى ۇناتتى-اۋ سەمەيدىڭ بۇل قالاسى.

قارا قاتىنعا

قارا قاتىن دەگەنگە، قارا ٴقاتىن،
ۇزىپ-جۇلىپ الىپ ٴجۇر قاناعاتىن.
الا جازداي بايلىڭ كەپ ٴبىر جاتپايدى،
قازاقتىڭ نە قىلاسىڭ شاراعاتىن.

باي سەيىلدى،
بىر بەيىلدى -
ولدە جاقسى قالمادى.
ولدەگى وركەك
بوسقا سەلتەك

قاعىپ، ەلىن ٴقارمادى.

جوندى - ٴجونسىز
سوز تەڭەۋسىز،
باس پەن اياق ٴبىر قىساپ.
ۋرىسسا ورىس،
ەلگە بولىس
ۋيدەن ۋرگەن يتكە ٴۋساپ.

وزى ۋلىقا،
كادىر جوققا
قاراماي، ٴوز ٴحالىنا.
سوز ٴقايىرماي،
جوندى ايىرماي،
جۇرتقا شابار تالپىنا.

تانىمادىق،
جارىمادىق
جاقسىعا ٴبىر ىرگەلى.
قولىنا الىپ،
پالە سالىپ،
اڭدىعانى ٴوز ەلى.

شاشتى مالىن،
بەردى بارىن
بولارىندا جۇرتىنا.
ەمىرەنىسپەس،
ەندى پىسپەس،
ۋقساماس ەش سىرتىنا.

ەل دە جامان،
ەر دە جامان -

اڭدىعانى ٴوزەلى.
ەلدە - سياز،
ۆيدا - ۆياز،
ۆڭباي-اق تۇر ٴار تۇرى.

كەتتى بىرلىك،
سوندى ەرلىك،
ەندى كىمگە بەتتەمەك؟
ەلىڭ - الا،
ۆتتى شالا،
تايسا اياعىڭ، كىم كومەك؟

ۆتتى ٴومىرىم
قايتتى كوڭىلىم
بۇل دۇنيەنىڭ ىسىنە.
جاسى قۇربى،
جانى تۇرعى
دوس پا دەگەن كىسىگە.

ەل كەرەكسىپ،
سوزگە ەمەكسىپ،
نە بولادى ماقتانىڭ؟
بەيلى شيكى،
اقىلى كۇيكى،
ۆسى جۇرت پا تاپقانىڭ؟

ەم تابا الماي،
وت-جالىنداي
تولدى قايعى كەۋدەگە.
سىرلاسا ٴالماي،
سوز اشا الماي،
بەندەگە.
بوسقا ۇيالىپ،
تەككە يمەنىپ
كىمدى كورسەم، مەن سونان،
بەتتى باستىم،
تۇرا قاشتىم

جالما-جان.

ۋيقى، تاماق
قالدى دىم-اق
كەرەگى جوق ٴىس بولىپ.
جاي جاتپاعىم
تىنىش تاپپاعىم
كۇش بولىپ.
جاس جۇرەگىم
جاندى مەنىڭ
جاي تابا الماي، ٴياپىرىم!
وزىڭ وڭدا
جاقسى جولعا
اقىرىن.

جامىرايدى
جاپىراعى
جاس تەرەكتىڭ، سوقسا جەل.
تۇستى مويىن،
تولدى قويىن،
اقتى سەل.

مەن پاك ەدىم،
بەيقام ەدىم،
ەش نارسەدەن قايعىسىز.
تەز دەرتتەندىم،
كەيدە ورتەندىم،
كەيدە مۇز.

كەلدىك تالاي جەرگە ەندى،
كىرۋگە-اق قالدىق كورگە ەندى.
قىزىل ٴتىلىم بۋىنسىز،
سوزىمدە جاز بار شىبىنسىز،
تىڭداۋشىمدى ۇعىمسىز
قىلىپ ٴتاڭىرىم بەرگەندى.
وسى جاسقا كەلگەنشە،
ورشەلەنىپ ولگەنشە،
تابا المادىق ٴبىر ٴادام
بىزدىڭ سوزگە ەرگەندى.
ومىردىڭ ٴورىن تاۋسىپ،
بىلىمسىزبەن الىسىپ،
شىقتىق مىنە بەلگە ەندى.
ەندى اياڭدا، جىعىلما،
سيماس جەرگە تىعىلما،
قوي بۇرىنعى جەلگەندى!
قايعى شىعىپ يىققا،
قامالتىپاسىن تۇيىققا،
سەرگى، كوڭىلىم، سەرگى ەندى!
بالاپان قۇستاي وڭدالىپ،
قاناتىڭدى قومدانىپ،
جاتپا ۇيادا قورعانىپ،
ۇش، كوڭىلىم، كوككە، كەرگى ەندى!
كوڭىلدە قايعى، قالىڭ زار،
ايتاتۇعىن ٴسوزىم بار،
سالىسىن قۇلاق ٴۇققاندار،
وربى، ٴسوزىم، ٴوربى ەندى!
ىشتە قايعى دەرت پىسىپ،
كوكىرەكتى ٴورت قىسىپ،
ايتۋعا كوڭىلىم تەربەندى.

وزىڭ جالعىز، نادان كوپ،
ۇقتىراسىڭ سەن نە دەپ،
اۋلەكى، ارسىز ەلگە ەندى؟
تىنىشتىق سۇيمەي، قىشىنىپ،
وتىرىككە تۇشىنىپ،
پالەدەن تۇرماس شوشىنىپ،
تۇل بويىن جەلىك جەڭگەن-دى.
تۋعان جەردى قيا الماي،
تەنتەكتى جەڭىپ، تىيا ٴالماي،
الى وتىرمىز ۇيالماي،
تابا المادىق وڭگە ەلدى.
ازەلدە ٴتاڭىرىم سورلى ەتتى،
ارسىز ەلمەن اۋرە ەتتى،
جالعىز ۇيدە كۇڭىرەنتتى،
تاعدىرعا بىلدىك كونگەندى.
ادام دەگەن داڭقىم بار،
ادام قىلماس حالقىم بار،
وتىرىك پەن وسەككە
بايگە اتىنداي اڭقىلدار،
تۇلا بويىم شىمىرەندى.
بارما توپقا شاقىرماي،
جات ۇيىڭدە شاتىلماي،
شىدارمىن با، ياپىرماي،
جاتۋعا شىقپاي ۇيدە ەندى
قاتىنىڭنىڭ ويناسىن
كورسەڭ، بىلسەڭ قويماسىن،
نە ويلارەڭ، ٴوز باسىڭ،
سونىمەن تەڭ ٴبىز دە ەندى.

وزگەگە، كوڭلىم، تويارسىڭ،
ولەڭدى ٴقايتىپ قويارسىڭ؟
ونى ايتقاندا تولعانىپ،
ىشتەگى دەرتتى جويارسىڭ.

سايرا دا زارلا، قىزىل ٴتىل،
قارا كوڭلىم ويانىسىن.
جىلاسىن، كوزدەن جاس اقسىن،
ومىراۋىم بويالىسىن.

قارا باسقان، قاڭعىعان،
قاس نادان نەنى ۇعا السىن؟
كوكىرەگىندە وتى بار
قۇلاعىن ويلى ەر سالسىن.

تىڭداماسا ەش ٴادام،
وز جۇرەگىم ٴتولعانسىن.
ار سوزىنە قاراسىن،
ىشتەگى دەرتىم قوزعالسىن.

اۋەلەسىن، قالقىسىن،
وت جالىن بوپ شالقىسىن.
جىلاي-جىرلاي ولگەندە،
ارتتاعىعا ٴسوز قالسىن.

مەندەي ٴعارىپ كەز بولسا،
موينىن سالسىن، ويلانسىن.
قابىل كورسە سوزىمدى،
كىم تانىسا، سول السىن.

نە پايدا بار - مىڭ نادان
سىرتىن ەستىپ تاڭدانسىن.
ونان-داعى ٴبىر ەستى
ىشكى سىرىن اڭعارسىن.

وزدەرىڭ دە ويلاڭدار،
نەشە ٴتۇرلى جان بارسىڭ.

عىلىم دا جوق، مي دا جوق،
دالاداعى اڭدارسىڭ.

جۇرەگىڭمەن تىڭداماي،
قۇلاعىڭمەن قارمارسىڭ.
سونى كورىپ، ٴسولارعا
قايتىپ قانا سارنارسىڭ؟!

كەيدە ەسەر كوڭىل قۇرعىرىڭ،
ماحابباتقا بەرمەي تىزگىن.
ىشەم دەپ بەينەت سۋسىنىن
اساۋ جۇرەك القىنار.

تارتقان بەينەت، وتكەن جاس
جۇرەكتىڭ وتىن سوندىرمەس.
ماحاببات- ٴومىر كوركى، راس،
ولگەن سوڭ ول دا ۆندەمەس.

ماحابباتسىز - دۇنيە دوس،
حايۋانعا ونى قوسىڭدار.
قىزىقتان وزگە قالساڭ بوس،
قاتىنىڭ، بالاڭ، دوسىڭ بار.

جۇرەگى جۇمساق بىلگەن قۇل
شىن دوس تاپپاي تىنشىماس.
پايدا، ماقتان ٴبارى - تۇل،
دوسسىز اۋىز تۇشىماس.

جازعىتۇرى

جازعىتۇرى قالمايدى قىستىڭ سىزى،
ماساتىداي قۇلپىرار جەردىڭ ٴجۇزى.
جان-جانۋار، ادامزات انتالاسا،
اتا-اناداي ەلجىرەر كۇننىڭ كوزى.

جازدىڭ كوركى ەنەدى جىل قۇسىمەن،
جايراڭداسىپ جاس كۇلەر قۇربىسىمەن.
كوردەن جاڭا تۇرعانداي كەمپىرمەن شال
جالباڭداسار ٴوزىنىڭ تۇرعىسىمەن.

قىرداعى ەل ويداعى ەلمەن ارالاسىپ،
كۇلىمدەسىپ، كورىسىپ، قۇشاقتاسىپ.

شارۋا قۋعان جاستاردىڭ موينى بوساپ.
سىبىرلاسىپ، سىرلاسىپ، ماۋقىن باسىپ.

تۇيە بوزداپ، قوي قوزداپ - قورادا شۋ،
كوبەلەك پەن قۇستار دا سايدا - دۋ-دۋ.
گۇل مەن اعاش مايىسىپ قاراعاندا،
سىبدىر قاعىپ، بۇلاڭداپ اعادى سۋ.

كول جاعالاي مامىرلاپ قۋ مەنەن قاز،
جۇمىرتقا ىزدەپ، جۇگىرىپ بالالار ٴماز.
ۇشقىر اتپەن زىرلاتىپ تاستاعاندا،
جارق-جۇرق ەتىپ ىلىنەر كوك داۋىلپاز.
قۇس قاتارلاپ بايلاعان قانجىعاعا
قىز بۇراڭداپ جابىسىپ، قىلادى ناز.

جازعا جاقسى كيىنەر قىز-كەلىنشەك،
جەر جۇزىنە ٴوڭ بەرەر گۇل-بايشەشەك.
قىردا تورعاي سايراسا، سايدا بۇلبۇل،
تاستاعى ٴۇنىن قوسار بايعىز، كوكەك.

جاڭا بۇلمەن جامىراپ ساۋداگەرلەر،
ديقانشىلار جەر جىرتىپ، ەگىن ەگەر.
شارۋانىڭ بىرەۋى ەكەۋ بولىپ،
جاڭا تولمەن كوبەيىپ داۋلەت ونەر.

بەزەندىرىپ جەر ٴجۇزىن ٴتاڭىرىم شەبەر،
مەيىرباندىق، دۇنيەگە نۇرىن توگەر.
انامىزداي جەر ٴيىپ ەمىزگەندە
بەينە اكەڭدەي ۇستىڭگە اسپان تونەر.

جاز جىبەرىپ، جان بەرگەن قارا جەرگە

راحمەتىنە اللانىڭ كوڭىل سەنەر.
مال سەمىرەر، اق پەنەن اس كوبەيەر،
ادامزاتتىڭ كوڭىلى ٴوسىپ كوتەرىلەر.

قارا تاستان باسقانىڭ ٴبارى ٴجادىراپ،
بىر ساراڭنان باسقانىڭ بەيلى ەنەر،
تاماشالاپ قاراساڭ ٴتاڭرى ىسىنە،
بويىڭ بالقىپ، ەرىدى ىشتە جىگەر.

كەمپىر-شال شۋاق ىزدەپ، بالا شۋلار،
مال مازاتسىپ، قۋانىپ، اۋناپ-قۋنار.
جىرشى قۇستار اۋەدە ولەڭ ايتىپ،
قيقۋ سالار كولدەگى قاز بەن قۋلار.

كۇن جوقتا كىسىمسىنەر جۇلدىز بەن اي،
ول ٴقايتسىن قارا تۇندە جارقىلداماي.
تاڭ اتقان سوڭ شىعارىن كۇننىڭ ٴبىلىپ،
وڭى قاشار، بولا الماس بۇرىنعىداي.

كۇن - كۇيەۋ، جەر - قالىڭدىق ساعىنىستى،
قۇمارى ەكەۋىنىڭ سونداي كۇشتى.
كۇن قىرىنداي جۇرگەندە كوپ قوجاڭداپ،
كۇيەۋ كەلدى - اي، جۇلدىزك... قىستى.

اي، جۇلدىزعا جىلى جەل حابار بەرىپ،
جان-جانۋار قۋانار تويعا ەلەرىپ.
ازالى اق كورپەسىن سىلكە تاستاپ،
جەر كۇلىمدەر، وڭىنە شىراي بەرىپ.

كۇن كۇيەۋىن جەر كوكسەپ الا قىستاي،
بىرەۋىنە بىرەۋى قوسىلىسپاي.
كوڭىلى كۇن لەبىنە تويعانىنان سوڭ،

جەر تولىقسىپ، تۇرلەنەر توتى قۇستاي.

ادام تىكتەپ كورە الماس كۇنىڭ كوزىن،
سۇيىپ، جىلىپ تۇرادى جان لەبىزىن.
قىزىل اراي سارى التىن شاتىرىنا
كۇنىڭ كەشكە كىرگەنىن كوردى كوزىم.

اسقا، تويعا باراتۇعىن،
جانى اسىعىپ جاس جىگىت.
قولعا كەتتى جاۋعا ٴبىر كۇن،
تىرى ادامنىڭ ٴىسى - ٴۇمىت.

قوزعادى جاۋ باتىر ەردى،
جاۋعا سويقان سالعالى.
قالىڭدىعى قالا بەردى،
جاتىر ەدى العالى.

اسقساڭدا، شىراعىم،
ساعان دەگەن قۇدانىڭ
جازىلعان قانداي جارلىعى،
ەستكەن جوق قۇلاعىڭ.

قالىڭدىق قۇشىپ، سۇيۋگە -
كۇيەۋىنە ىنتىزار.
كەلىسمەن تيىۋگە

دايىندالعان ويى بار.

كويلەگىن اقتان تىككىشتەپ،
كۇنى-تۇنى دەمالماي.
بتىرۋگە ٴجۇر كۇشتەپ،
اسىققانسىپ، توقتالماي.

سەن اسىققان ەكەن دەپ،
اللا ٴامىرىن وزگەرتپەس.
ايتقانىڭ بولار ما ەكەن دەپ،
مەن قورقامىن، كوز جەتپەس.

جارا باستى كەۋدەنى،
جاۋدان ٴولدى ار ۇشىن،
ەسكەرمەي وزگە دۇنيەنى،
«اھ!» دەپ ٴوتتى جار ٴۇشىن.

جاماندىق تۇرماس كۇتتىرىپ،
ول ەسىتتى، قىز ٴبىلدى.
اق كويلەكتى بىتىرىپ،
كەبىنىم دەپ كيدى، ٴولدى...

قول جەتپەگەن نەكەنى
سۇيىپ كەتكەن جان ەكەن.
كوزىڭ نەگە جەتەدى،
قوسىلماق وندا بار ما ەكەن؟

شىنى عاشىق جار بولسا،
نەگە ٴولدىم دەپ نالىماس.

وندا ەكەۋى كەزكەلسە،
بىرىن ٴبىرى تانىماس.

اتا-اناعا كوز قۋانىش -
الدىنا العان ەركەسى.
كوكىرەگىنە كوپ جۇبانىش،
گۇلدەنىپ وي ولكەسى.
ەركەلىك كەتتى،
ەرجەتتى،
نە ٴبىتتى؟

وقىتارسىڭ مولداعا ونى،
ۇيرەتەرسىڭ ارنەنى.
مەدەۋ ەتىپ ويى سونى،
جانى تىنىشتىق كورمەدى.
جاسىندا كۇتتى،
دامە ەتتى،
بوسقا ٴوتتى.

اتا كوڭلى جانباسا ٴبىر،
ارتىق ونەر شىقپاسا،
ەل تانىماي، ٴۇي تانىپ قۇر،
شارۋاسىن دا ٴۇقپاسا.
ۇمىتى قايدا؟
سونى ويلا،
ابايلا!

سۇيەرلىك بولسا، سەن سۇي،
سۇيىنەرگە جارار ول.
سۇيكىمى جوق قۇر ماسىل بي -
سۇيرەتىلىپ وتەر سول.
تابىلماس قايلا.
ويبايلا،
نە پايدا؟

زارلانارسىڭ، ويلانارسىڭ
نە بولام دەپ ەندى مەن.
قۇربىلاردان ٴقورلانارسىڭ،
تاڭرى ىسىنە سەن دە كون.
قايعىسىز بەندە
كوردىڭ بە
ومىرىڭدە؟

تاڭرى سورلى ەتسە بەندە،
نە بىتىرەر قۇر جىلاپ.
جىگەرى جوق، اقىلى كەندە،
جامباسىڭنان جات ٴسۇلاپ!
بىر جامان مەن بە
دەدىڭ بە
كوڭىلىڭدە؟

تايعا مىندىك،
تويعا شاپتىق،
جاقسى كيىم كيىنىپ.
ۋكى تاقتىق،
كۋلكى باقتىق،
جوق نەمەگە سۋيىنىپ.
كۋيكەنتاي كۋتتى،
قۋس ەتتى،
نە ٴبىتتى؟

اتامىز بار،
مولدامىز بار،
ايتقانىنا كونبەدىك.
ارت ٴجاعىندا
بىز سوعان زار
بولامىز دەپ بىلمەدىك.
ۋرلانىپ قاشتىق.
جولعاستىق،
شۋلاستىق.

جازۋ جازدىق،
حات تانىدىق،
بولدىق ازات مولدادان.
شالا وقۋدان
نە جارىدىق،
قالعانىنان سوكٴ قۋر نادان؟
باعاسىز جاستىق -
بوزباستىق،
اداستىق.

بوزبالالىق -
قىز قارادىق،
قالجىڭ، ٴازىل سوىلەستىك.
ات ٴجاراتتىق،
سان تاراتتىق،
اۋەيلىك كۇيلەستىك.
كوڭىلگە كەلەر،
كىم جولار،
كىم كونەر؟

قايىن باردىق،
قاتىن الدىق،
ەنشى ٴتيدى از عانا.
شارۋا اتاندىق،
ەندى ويلاندىق،
قالا بەردى بوزبالا.
بۇرىنعى قايدا؟
ويبايلا -
نە پايدا؟

زامان اقىر جاستارى
قوسىلماس ەشبىر باستارى.
بىرىنە ٴبىرى قاستىقتا -
قويىننا تىققان تاستارى.

ساۋداسى - ارمەن يمانى،

قايرات جوق بويىن تىيعالى.
ەڭبەكپەن ەتتى اۋىرتپاي،
قۇر تىلمەنەن ٴجيعالى.

ونىمسىز ىسكە شەپ-شەبەر،
مايدانىعا تۇسپەي نەسى ونەر؟
سيىرشا تويسا ماس بولىپ،
ورەگە كەلىپ سۇيكەنەر.

كۇلمەڭدەپ كەلەر كوزدەرى،
قالجىڭباس كەلەر وزدەرى.
كەكەكتەپ، سەكەك ەتەم دەپ،
شوشقا تۋار سوزدەرى.

كوزىنەن باسقا ويى جوق
ادامنىڭ نادان اۋرەسى.
سوندا دا كوڭلى تىم-اق توق،
جايقاڭ-قايقاڭ ارنەسى.

بىلمەيسىڭ دەسە، جەلوكپە

دەيدى ول-داعى - ٴتاڭىرى ىسى.
ىرنەن ٴبىرى بولەك پە
يەمنىڭ ٴادىل بەندەسى؟

جۇرەكتىڭ كوزى اشىلسا،
حاقتىقتىڭ تۇسەر ساۋلەسى،
ىشتەگى كىردى قاشىرسا،
ادامنىڭ حيكمەت كەۋدەسى.

نادانىنىڭ كوڭىلىن باسىپ تۇر
قاراڭعىلىق پەردەسى.
اقىلدان بويى قاشىق تۇر،
ويىندا ٴبىر-اق شارۋاسى.

كىتاپتى مولدا تەرىس وقىر،
داعارداي بوپ سالدەسى.
مال قۇمار كوڭىلى - بەك سوقىر،
بۇركىتتەن كەم بە جەم جەسى؟

جۇرەكتە اينا جوق ٴبولسا،
سوز بولمايدى وڭگەسى.
تىڭداعىش قانشا كوپ ٴبولسا،
سوز ۇعارلىق كەم كىسى.

جاستىقتىڭ وتى جالىنداپ
جاس جۇرەكتە جانعان شاق.
تالاپتىڭ اتى ٴارىنداپ،
ارقىينعا سالعان شاق.

ۋايىم - از، ٴۇمىت - كوپ،

ەت اۋرماس بەينەتكە.
بۇگىن-ەرتەڭ جەتەم دەپ
كوڭىلگە العان داۋلەتكە.

قايراتپەن كىرىپ، جالىنباي،
اقىلمەن تاۋىپ ايلاسىن.
«مەن قالايعا؟» سالىنباي،
جىلى جۇزبەن جايناسىن.

قايراتقا سەنىپ، قاقتىقپاي،
جازاسىن تاۋىپ، جاۋلاسار.
قاتىنشا تىلمەن شاپتىقپاي،
مايدانعا شىقسا جاراسار.

جالىنى قايتار دەنەنىڭ،
ۇنەمى تۇرماس وسى شاق.
تالايعى كارى دۇنيەنىڭ
بىر كەتكەن ۇستاپ باق.

قۇيرىعى - شايان، بەتى - ادام،
بايقاماي سەنبە قۇربىعا!
جىلماڭى سىرتتا، ٴىشى ارام
كەز بولار قايدا سورلىعا.

دوسىڭا دوستىق - قارىز ٴىس،
دۇشپانىڭا ٴادىل بول.
اسىعىس ٴتۇبى - وكىنىش،
ويلانىپ الماق - سابىر سول.

اق كوڭىلدى جاقسىدان،
ايانباي سالىس ورتاعا.
اقىلى، ارى تاپشىدان،

قۋ ٴسوزىن الما قولقاعا.

سۇم-سۇرقيا، قۋ زامان
گۇل كورىنەر جىگىتكە.
قىزىقتى ٴومىر جايىناعان،
كەۋدەسى تولىپ ۇمىتكە.

بىر نارسەنى ۇناتسا،
قايتا ويلانىپ قاراماس.
ماقتانىپ جۇرتتى شۋلاتسا
قۇمارى سول قىزبا باس.

سەنىسەرگە كەلگەندە،
سەنە بەرەر تالعاماي.
جۇرتتى قۇرعىر سەنگىشكە
تۇرا ما قۋلىق جالعاماي؟

ارى كەتكەن الداعىش،
مەنى-اق الدا، سوكپەيىن.
بالى تامعان جاس قامىس
ورماساڭشى كوكتەيىن!

سەنى جاقسى كورمەسە،
سەنەر مە ەدى سوزىڭە؟
«ياپىرماي؟..» دەپ تەرلەسە
ارەمەس پە وزىڭە؟

قىزارىپ، سۇرلانىپ،
لۇپىلدەپ جۇرەگى.
وزگەدەن ٴۇرلانىپ،
وزدى-وزى كەرەگى.

ەكى اسىق ٴقۇمارلى،
بىر جولدان قايتا الماي،
جولىقسا ول ٴزارلى،

سوز جوندەپ ايتا الماي.

اياڭداپ اقىرىن،
جۇرەكپەن السىپ،
سىبدىرىن، تىقىرىن،
كوڭىلمەن تانىسىپ.

دەم الىس ىسىنىپ،
ساۋساعى سۋىنىپ،
بەلگىسىز ٴقىسىلىپ،
پىشىنى قۇبىلىپ.

يىعى ٴتيىسىپ،
تۇمانداپ كوزدەرى.
ۇندەمەي ٴسۇيىسىپ،
ماس بولىپ وزدەرى.

جانىندا - جاپىراق،
ۇستىندە - جۇلدىز دا.
ەلبىرەپ-قالتىراپ
جىگىت پەن ول قىزعا.

وزگە ويدان تيىلىپ،
بىرىمەن ٴبىرى اۋرە.
جۇرەككە قۇيىلىپ،
جان راقات ٴبىر ساۋلە.

جۇرەگى ەلجىرەپ،
بۋىندار بوسانىپ.
راقاتپەن السىرەپ،
كوزىنە جاس الىپ.

جۇيرىك ٴتىل، تەرەڭ وي،
سول كۇندە قايدا ەدىڭ؟
عاشىققا مويىن قوي،
جەڭىلدىڭ، جەڭىلدىڭ!..

كوزىمنىڭ قاراسى،
كوڭىلىمنىڭ ساناسى،
بىتپەيدى ىشىمدە
عاشىقتىڭ جاراسى.
قازاقتىڭ داناسى،
جاسى ۇلكەن اعاسى
بار دەمەس سەندەي ٴبىر
ادامنىڭ بالاسى.

جىلايىن، جىرلايىن
اعىزىپ كوز مايىن.
ايتۋعا كەلگەندە
قالقاما ٴسوز دايىن.
جۇرەكتەن قوزعايىن،
ادەپتەن ٴوزبايىن.
وزى دە بىلمەي مە،
كوپ سويلەپ سوزبايىن

تەرەڭدەپ قارايسىڭ،
تەلمىرىپ تۇرمايسىڭ.
بيحابار جۇرگەنسىپ،
بەك قاتتى سىنايسىڭ.
سان كىسى مۇڭايسىن،
سابىرمەن شىدايسىڭ.
كۇيەمىن، جانامىن،
ەش راقىم قىلمايسىڭ.

اقىلسىز بي بولماس،
ساۋلەسىز ٴۇي بولماس.
جۇرەكتە وتى جوق
ادامدا مي بولماس.
شىن اسىق سىي بولماس،
سىي بولسا، سىر بولماس.
ارزىمدى ايتايىن،
قۇي بولار، قۇي بولماس.

كەڭ ماڭداي، قولاڭ شاش
يا ٴبىر كەز، يا قۇلاش.
اق تاماق، قىزىل ٴجۇز
قاراعىم، بەتىڭدى اش!
قارا كوز، يمەك قاس،
قاراسا جان تويماس.
اۋزىڭ بال قىزىل گۇل،
اق ٴتىسىڭ كىرشالماس.

قىر مۇرىن، قىپشا بەل،
سولقىلدار، سوقسا جەل.
اق ەتىڭ ۇلبىرەپ
وزگەشە بىتكەن گۇل.
قاراعىم، بەرمەن كەل،
بىزگە دە كوڭىل ٴبول.
قالقامىڭ نۇسقاسىن
كور، كوزىم، ٴبىر كەنەل.

قايىعىڭ - قىس، ٴجۇزىڭ - جاز،
بولامىن كورسەم ماز.
كۇلكىڭىز بويدى الار،

بۇلبۇلداي شىقسا اۋەز.
كىسىمسىپ ٴدۋرداراز،
بۇراڭداپ قىلما ناز.
مال تۇگىل باسىمدى -
جولىڭا بەرسەم دە ٴاز.

يسىڭ گۇل اڭقىعان.
نۇرىڭ كۇن شالقىعان.
كورگەندە بوي ەرىپ،
سۇيەگىم بالقىعان.
قاياۋسىز ٴقالپىنان،
وزى ارتىق داڭقىنان.
قىزىل ٴتىل شىعا الماس
ماقتاۋدىڭ شارتىنان.

سەنسىڭ - جان لاززاتى،
سەنسىڭ - ٴتان ٴشارباتى.
ارتىقشا جاراتقان
اللانىڭ راحماتى.
كورىك - ٴتاڭىر داۋلەتى،
قىلسا ۋنار قۇرمەتى.
سۇلۋدى سۇيمەكتىك -
پايعامبار سۇندەتى.

نە دەسەم ساعان ەپ؟
عاشىعىڭ دا قايعى جەپ
ورتەنگەن جۇرەككە
بىر كورگەن بولار سەپ.
بىزدەردەي عاشىق كوپ،
قايسىسى ساعان دوپ؟
جوندەپ تە ايتپادىم،
جۇرەگىم لۇپىلدەپ.

نازىنا كىم شىدار؟
بۇراڭداپ ٴجۇر شىعار؛
قاسقايا كۇلگەنى
قىلادى تىم قۇمار،
ەرەمەس قىمسىنار،
اركىم-اق، ۇمسىنار.
قۇداي-اۋ، بۇل كوڭىلىم
كۇن بارما ٴبىر تىنار؟

مەنسىنبەۋشى ەم ناداندى،
اقىلسىز دەپ قور تۇتىپ.
تۇزەتپەك ەدىم ٴزاماندى،
وزىمدى تىم-اق زور تۇتىپ.

تاپپادىم كومەك وزىمە،
كوپ نادانمەن الىسىپ.
كونبەدى ەشكىم سوزىمە،

ادەتىنە قارىسىپ.

جان شوشىرلىق تۇرىندە
بارى بىردەي ءلىرىپ.
ۇستاي المادىم ءبىرىن دە،
كەكيدى كەيىن شەگىنىپ.

«ارىنەمەن» ءدىل كەتتى،
قوقيلاندى، ماقتاندى.
قۋات ءبىتتى، كۇن ءوتتى،
جارىلقا، قۇداي، جاتقاندى.

مەن - قاجىعان ارىقپىن.
قاتىن، بالا قوناعى.
سەندەرگە دە قانىقپىن،
جۇرتىڭ اناۋ باياعى.

جارلى ءدەمەسپىن، زارلىمىن،
ونى دا ويلا تولعانىپ.
جۇرتىم دەۋگە ارلىمىن،
وزگە جۇرتتان ۇيالىپ.

بارىمتا مەن پارتيا -
ءبارى ماستىق، جۇرت قۇمار.
سپيرا ءلىرمە، سۇرقيا،
كوپ پيانشىك نەنى ۇعار؟

تاتۋلىقتى، تىنىشتىقتى،
قوڭىر كورەر، كەم كورەر.
ۇرلىق پەنەن قۋلىقتى
قىزىق كورەر، ءوڭى ءدەنەر.

مۇنداي ولدەن بويىلك تارت،
مەن قاجىدىم، سەن قاجى!
ايتىپ-ايتىپ ٴوتتى قارت،
كونبەدى جۇرت، نە بلاجى؟
جۇمباق

اللا مىقتى جاراتقان سەگىز باتىر
باياعىدان سوعىسىپ ٴالى جاتىر.
كەزەك-كەزەك جىعىسىپ، جاتىپ-تۇرىپ،
كىم جىعارى بەلگىسىز تۇبىندە اقىر.

شەشۋى:

مۇنى تاپسام ويلانىپ، اقىن دەڭىز،
تابا الماسام، اقىلدى بولار نەمىز؟
قىس پەنەن جاز، كۇن مەن ٴتۇن، تاق پەنەن جۇپ،
جاقسىلىق پەن جاماندىق - بولدى سەگىز.

جۇمباق

قارا جەر ادامزاتقا بولعان مەكەن،
قازىنا ٴىشى تولعان ٴار ٴتۇرلى كەن.
ىشىندە ٴجۇز مىڭ ٴتۇرلى اسىلى بار،
سولاردىڭ ەڭ ارتىعى نەمەنە ەكەن؟

شەشۋى:
تەمىر.

جۇمباق

سنالار، ەي، جىگىتتەر، كەلدى جەرىڭ،
ساۋلەڭ بولسا، بەرمەن كەل تالاپتى ەرىڭ.
جان قۇمارى دۇنيەدە نەمەنە ەكەن -
سونى بىلسەڭ ارنەنى بىلگەندەرىڭ.

شەشۋى:
بىلمەككە قۇمارلىق.

نە ىزدەيسىڭ، كوڭىلىم، نە ىزدەيسىڭ؟
بوسقا اۋرە قىلماي، شىنىڭدى ايت.
شارق ۇرىپ، تىنىشتىق بەرمەيسىڭ،
سىرلاسالىق، بەرمەن قايت.

ابۇيىر، اتاق سول جاندا،
كىمدى كوپ جۇرت ماقتاسا.
ول ماقتاۋدان نە پايدا،
كوپ ماقتاۋىن تاپپاسا؟

كوپ ٴتاڭىرى اتقان ماقتاي ما،
ول ٴتاڭىرى اتقان بولماسا؟
جوقتى-باردى شاتپاي ما،

كوپتىڭ ٴوزى وڭباسا؟

ماقتاۋ - جەل ٴسوز جانعا قاس،
قوشەمەتشىل ٴشىعارعان.
بىر ماقتاسا، بوقتاماس
ەل تابىلسا، قۇمارلان.

جۇرتتىڭ ٴبارى ٴسوز ساتقان،
ساتىپ الىپ نە كەرەك؟
ەكى ٴسوزدى ٴتاڭرى اتقان -
شىر اينالعان دوڭگەلەك.

ساتىپ الما، ٴسوز ساتسا،
ول اسىلدى اڭداماس.
ب. ... بايى - اقشا،
ەر جاقسىسىن تاڭداماس.

مەن - ماقتاننىڭ قۇلى ەمەس،
شىن اقىلعا زورلىق جوق.
انتۇرعان كوپ پۇل ەمەس،
ولىم باردا قورلىق ٴجوق.

ومىر، دۇنيە دەگەننىڭ -
اعىپ جاتقان سۋ ەكەن.
جاقسى-جامان كورگەننىڭ -
ويلاي بەرسەڭ، ۋ ەكەن.

جۇرەگىم، ويباي، سوقپا ەندى!
بولا بەرمە تىم كۇلكى.
كورمەيسىڭ بە، توقتا ەندى،
كىمگە سەنسەڭ، سول شيكى.

«جەتىم قوزى - تاس باۋىر،
تۇڭىلەر دە وتىعار».
سورلى جۇرەك مۇنشا اۋىر
نەگە قاتتى سوقتىعار؟

سەنىسەرگە جان تابا الماي،
سەندەلەدى يت جۇرەك.
تىرلىكتە ٴبىر قانا الماي،
بۇل نە دەگەن تەنتەك؟

جوق دەپ ەدىڭ كەرەگىڭ،
توپ جيىپ ەڭ ٴبىر بولەك.
كەزەك كەلەر دەمەدىڭ،
ەندىگى كەرەك قاي كەرەك؟

قايعى شىعار ىلىمنەن،
ىزا شىعار بىلىمنەن.
قايعى مەن ىزا قىسقان سوڭ،
زار شىعادى تىلىمنەن.
قايتىپ قىزىق كورەمىن،
اۋرە-سارساڭ كۇنىمنەن؟

قايرىلىپ قاراپ بايقاسام،
ات شابا الماس مىنمەنەن.
قايعىلى، قارتاڭ بىزدەي شال،
قاراي بەرسەڭ، قايدا جوق؟
ەسەر، ەسىرىك بولماساڭ،
تىرشىلىكتەن پايدا جوق.

اقىل بىتپەس داۋلەتكە،
داۋلەت بىتپەس كەلبەتكە.
بولىمسىز قۋلىق، تويىمسىز
بولدى بالاڭ جورگەكتە.
ىشمەن جاۋ بوپ، سىرتىمەن
كىم تويار قىلعان قۇرمەتكە؟
كەڭشىلىكتە تۋعان جوق
شىقسىن دەگەن جەل بەتكە.
تارلىقتا قانشا ٴتايپالسا،
قادىرى بولماس، البەتتە.

سيلاسا ەلىڭ ۇلىقتاپ،
ارالاساڭ قىزىقتاپ.
قىزىق پەنەن تىنىشتىقتا،
قازاق تۇرماس تۇرىقتاپ.
قاڭقىلداپ بىرەۋ ٴان سالسا،
بىرىنە ٴبىرى جۋىقتاپ.
تەبىنىسىپ قامالار،
توقتاتىپ بولماس ٴسىرىقتاپ.
تۇزۋ بول دەگەن كىسىگە
تۇزۋ كەلمەس ىرىقتاپ.
سىرداڭ تارتىپ قاشادى،
ۇستايسىڭ ٴقايتىپ قۇرىقتاپ؟

ەل جايىن ٴبىلىپ قانساڭىز،

ايتايىن قۇلاق سالساڭىز:
كەيبىرەۋى ٴدۇرسىپ جۇر،
جەر ٴتاڭىرسىپ كەر ماعىز.
كەيبىرەۋى - زاكونشىلدىك،
وڭدىرماسسىپ بەرسە ارىز.
كەيبىرى پىرگە قول بەرگەن،
ىشى - زالىم، سىرتى - ابىز.
كەيبىرى قاجىعا بارىپ ٴجۇر،
بولماسا دا قاج پارىز.
مۇسىلماندىق ول ويلاپ،
وتەگەن قاشان ول قارىز؟

داۋلەتى جوق بۋرىل شاش،
ۇيىڭە كەت، توپتان قاش!..
اعايىنىڭ ىشىنەن
شىعا قالسا تاي-تالاس،
پارتيا جيىپ، مال سويسا،
باتا وقيسىڭ، جەيسىڭ باس.
باسالقا ٴسوز سەندە جوق،
ايتقان ٴسوزىڭ: «مالىڭ شاش».
ىتشە ىندەت تىلەمەي،
جات ۇيىڭدە، ولسەڭ دە اش!
ويلاپ-ويلاپ قاراسام،
وسىنداي شال قايدا جوق.
قوزعاۋ سالىپ قوزدىرعىش،
كەزبە شالدان پايدا جوق.

وسپانعا

جايناعان تۋىڭ جىعىلماي،
جاسقانىپ جاۋدان تىعىلماي،
جاساۋلى جاۋدان بۇرىلماي،

جاۋ جۇرەك جومارت قۇبىلماي،
جاقسى ٴومىرىڭ بۇزىلماي،
جاس قۋاتىڭ توزىلماي،
جالىن جۇرەك سۋىنباي،
جان بىتكەننەن تۇڭىلمەي،
جاعالاي جايلاۋ داۋلەتىڭ -
جاسىل ٴشوبى قۋارماي،
جارقىراپ جاتقان وزەنىڭ -
جايداق تارتىپ سۋالماي،
جايدارى ٴجۇزىڭ جابىلماي،
جايداقتاپ قاشىپ سابىلماي،
جان بىتكەنگە جالىنباي،
جاقسى ٴولىپسىڭ، ياپىرماي!

وسپانعا

كەشەگى وسپان -
ٴبىر بولەك ٴجان.
ۇيى - بازار، ٴتۇزى - توي.
اقشا، نارسە
الا بەرسە،
ات تا مىنسە، كوندى عوي.

«الا بەردەن»
«كەلە كوردەن»
بىر كۇن باسىن بۇردى ما؟
كەلدى قاپتاپ،
الدى ساپ-ساپ،
كەتتى ماقتاپ، تۇردى ما؟

جاۋعا ملتىق،
دوسقا ىنتىق،
جان اسار ما وسىدان؟
قورىقپاي ٴوتتى،
جانعا جەتتى،
ارمان ەتتى دوسىنان.

ەل تاماعىن،
جۇرت ازابىن
جەكە تارتقان كەتتى گۇل.
سونداي ەردى -
«الا بەردى»
تابارەندى ٴبىزدىڭ ەل!
ولدى وسپان،
كەتتى شوپان،
ەندى كىم بارباق قونار؟
ۇرلا-قارلا،
جۇرتتى شارلا،
ويلا، بارلا - نە بولار؟

جۇرت ٴتىنىمسىز،
بارى ۇعىمسىز،
ەندى ولارعا ٴسوز دە جوق.
سىرتى ابىز بار،

جەلقابىز بار،
التى اۋىز بار - وزگە جوق.

ىستىقتان، سۋىتتان
بويىڭدى ٴبىر كوڭىل.
دۇنيەنى ۇمىتقان
قۇمارلىق تۋزار، بىل.

اۋەلگى كەزىندە
قايتپاعان كوڭىلدىڭ،
ەسەپتەپ ٴوزىڭ دە
تۇرىنەن ٴومىردىڭ:

بىر جاقسى كۇنىم دەپ،
قىزىقپەن سويلەسىپ،
ارتىنان «ول نەم؟» دەپ،
ۇيالىپ كەزنەسىپ.

بىر اقىماق اڭگىمە
سىقىلدى كورىنەر.
ونىسىن وڭگەگە
ايتۋعا ەرىنەر.

ايتۋعا بىلسە، ەرىنبەس،
ناداندىقپەن جەڭىلمەس
بىلگەن كىسى ايتسا وعان،
ناداندىعى كەمىمەس.

بويى ٴبۇلعاڭ،
سوزى جىلماڭ -
كىمدى كورسەم، مەن سونان
بەتتى باستىم،
قاتتى ساستىم،
تۇرا قاشتىم ٴجالما-جان.

وز ويىندا،
تۇل بويىندا
ەش ٴمىنى جوق بەندەسىپ،
تۇزدە مىرزاڭ،
ۇيدە ٴسىرداڭ،
سوزى قىلجاڭ ەركەسىپ.

باس قۇراسپ،
مال سۇراسپ،
بەرمەگەنمەن كەتسەر.
ادام اۋلاپ،
سپيرا ساۋلاپ،
بايدى جاۋلاپ جەتسەر.

سوز قىدىرتقان،
جۇرت قۇتىرتقان،
انتىن، ارىن ٴساۋدالاپ،
بۇتتى-شاتتى،
ۋي ساناتتى،
بايدان اتتى المالاپ.

كەدەيى - ەر،
كەسەلى زور،
مالدى بايدان سورلى جوق.
اش كومەكتىك،
جەمدەمەكتىك،
بوسقا الەكتىك ورنى جوق.

ەل قاعىندى،
مال سابىلدى،
ۋرلىق، ۇترىك گۋ دە گۋ.
بايى - ٴباسپاق،
بيى ساسپاق،
اۋلەكى اسپاق سپيرا قۋ.

اقى بەرگەن،
ايتسا كونگەن،
تىنىشتىق نزدەرەلدە جوق.

اقٸا تارتقان،
جونگه قايتقان،
اقىل ايتقان بەندە ٴجوق.

از تۇتۇعا،
سيپالاسۋعا
قالمادى جان ٴبىر تاتىر.
سىپىرا باتىر،
پالە شاقىر
بولدىلىك اقىر تاپ-تاقىر.

سۋ جۇعار ٴما،
سوز ۇعار ما
سىپىرا جىلماڭ جەلبۋاز؟
ايتتى - كوندىم،
الدى - بەردىم،
ەندى وكىندىم - ۆزىمە از.

جاقسىلىق ۇزاق تۇرمايدى،
جاماندىق اركەز ٴتوزبايدى.
ۇمتتىلىك اتى دەلەرىپ،
قوس تىزگىندى سوزبايدى.
قوس تەپكىنى سالساڭ دا،
ۋايىمنان ٴوزبايدى.
بىر قايعىنى ٴويلاساڭ،

جۇز قايعىنى قوزعايدى.
جەر قورىعىش جەلگەك شال
جەلىپ ٴجۇرىپ بوزدايدى.

قۇرساعان بۇلت اشىلماي،
اسپانىنىڭ ٴجۇزى كوگەرمەس.
ۇرپەيگەن جۇرەك باسىلماي،
تالاپتى كوڭىل دەلەرمەس.
شىرايدى قايعى جاسىرماي،
كۇلكىنىڭ ەرنى كەزەرمەس.
شىداساڭ ەستى قاشىرماي.
قۇلداتىپ، قورقىپ جىبەرمەس.
كەز كەلسە قايعى قات-قابات،
قاڭعىرتپاي قويماس ادامدى.
قاسيەتسىز تۋعان - ۇل دا جات،
كۇڭكىلدەپ بەرەر سازاڭدى.
بارىنەن دە سول قىمبات،
قايتەرسىڭ وڭكەي ناداندى.
سىپىرا باتىر سۇم قۇربات
ماقتانەن الدى مازامدى.

بايماعامبەتكە قاتىنىنىڭ
اتىنان شىعارىلعان

اجىنىڭ جاقسى-اق قىزى ەدىم،
جەتىسترەم دەپ الدى.
تىلەۋىن تۇزدەن تىلەسە،
باستا مەنى نەگە الدى؟
سول جەلىككەنىنەن جەلىگىپ،

جىندى سارى جوعالدى.
ويبايلاعان بولايىن-اي،
جوقتاماسام، وبال-دى.

انتپەنەن تارقايدى.
جيىلسا كەڭەسكە.
ورقازىپ بايقايدى
تۋا جاۋ ەمەسكە.

انتتاسىپ القايدى،

سەن تەنتەك دەمەسكە.
كىم انتىن شايقايدى.
امال جوق جەمەسكە.

از ادام شارشايدى،
ەبىنە كونبەسكە.
باسى اقىر قايقايدى،
امال جوق ولمەسكە.

ەل ساستى، اشقايدى،
بي تارتتى ەگەسكە.
جۇرت تاعى مال-جايدى
وي قىلار بەرمەسكە.

وسىمگە قول جايدى،
تاي الىپ سەركەشكە.
الماسا ول تايدى،
داپ-دايىن كورمەسكە.

كەدەي بي جانتايدى
ساۋىر مەن وركەشكە.
ساۋماقتا ول بايدى،
كەشەسەر بي كەشكە.

قايعى قىپ بولمايدى،
وكپەلەپ بىلمەسكە.
سۇيتسە دە وشبايدى،
بۇرىنعى ٴتۇستى ەسكە.

پىسىقتار شالقايدى،
تالاسىپ تەڭدەسكە.
بەرمەسكە قاعىپ شونتايدى

وزىمەن جەمدەسكە.

تالاسپ تارقايدى
اقشادان تورت-بەسكە.
بىرلىكتى شايقايدى،
اراز بوپ ونبەسكە.

قاراشادا ٴومىر تۇر،
توقتاتساڭ توقسان كونەرمە؟
ارتتاعى مايدا كوڭىل ٴجۇر،
جالىنساڭ قايتىپ كەلەرمە؟

مايداعى جۇرتتىڭ ٴىشى - قار،
بايشەشەك قارعا ونەرمە؟
ىشىندە كىمنىڭ وتى بار،
قارجاۋسا دا سونەرمە؟

تالاپپەن ۇشىپ، تالپىنىپ،
شار تاراپتى كوزدەمەس.
پايدانى قۋىپ القىنىپ،
وزگەنى استە ٴسوز دەمەس.

كەۋدەسى - تولعان قۋلىق ٴوي،
بارى دە پىسىق، ەزبە ەمەس،
قۇمارى ونىڭ - ايت پەن توي،
پايدا مەن ماقتان - وزگە ەمەس.

الدادىم، ۇردىم، قىردىم دەپ،
شالىقتاپ، شالقىپ، شاتپاي ما؟
قاپىسىن اڭدىپ تۇردىم دەپ،
قۋلىعىن بۇلداپ ساتپاي ما؟

مومىننان جامان قورقاق جوق،
«قۋ»، «پىسىق» دەگەن ات قايدا؟
ارسىز بولماي اتاق جوق،
الدامشى بولماي باق قايدا؟

جاس ٴوسپىرىم زامانداس قاپا قىلدى،
سابىر، ار جوق، ايال جوق، ٴبىلدى-جۇلدى.
تۇرلاۋ قىلىپ ەشنارسە باسقارا الماي،
سەنىمى جوق سەرمەندە، وڭكەي جىندى.

جاماندىق، جاقسىلىق پەن - وعان ٴبىر ٴباس،
دىن ٴىسىن، قۇداي ٴىسىن ايىرا الماس.
ارىن ساتىپ، انت ۇرىپ بىزدەگەنى -
ٴبىر سەمىزات، اياعى ٴبىر تاباق اس.

تۇرلاۋسىزدىڭ قولىنان نە كەلەدى؟
ىنتاسىز ٴقايتىپ ونەر ۇيرەنەدى؟
ەڭبەگى جوق، ەپپەنەن مال تابام دەپ،
سەندىرە الماي، سەنە الماي، سەندەلەدى.

وندا ونى الدايدى، مۇندا - مۇنى،
جانىن بەرسە تابىلماس ٴسوزدىڭ شىنى.
التى جاقسى، ٴجۇز جىلقى بولعان ٴباسى،
بىر سەمىزات بولادى ونىڭ قۇنى.

مالعا سات، پايداعا سات قىلىعىڭدى،
ىلايلا ىلاي ويمەن تۇنىعىڭدى،-
سوندا ومىردەن الدامشى بولا الماسسىڭ،
ول بىلدىرمەي ۇرلاماق قىزىعىڭدى.

عاشىقتىڭ ٴتىلى - ٴتىلسىز تىل،
كوزبەن كور دە، ىشپەن بىل.
سۇيىسەر جاستار قاتە ەتپەس،
مەيلىڭ يلان، مەيلىڭ كۇل.

ول تىلگە ەدىك ٴوڭتايلى،

قارىپسىز ٴبىلىپ ٴسوندايدى.
بىلىپ-اق، ۇعىپ قويۋشى ەك،
ەندى ىشىمە قونبايدى.

اسەمپاز بولما ارنەگە،
ونەرپاز بولساڭ، ارقالان.
سەن دە ٴبىر كىرپىش دۇنيەگە،
كەتىگىن تاپ تا، بار، قالان!

قايرات پەن اقىل جول تابار،

قاشقانعا دا قۋعانعا.
ادىلەت، شاپقات كەمدە بار،
سول جاراسار تۋعانعا.

باستاپقى ەكەۋ سوڭعىسىز
بىتە قالسا قازاقتا،
الدىڭ - جالىن، ارتىڭ - مۇز،
بارارىڭ قاي جاقتا؟

پايدانى كورسەڭ باس ۇرىپ،
ماقتاندى ىزدەپ، قايعى ٴالما.
مىنەزدى ۇراپ جاسىرىپ،
مايدانعا تۋسپەي باي الما.

وزىڭدە بار مەن كوزگە ۇرىپ،
ارتىلام دەمە وزگەدەن.
كۇندەستىگىن قوزدىرىپ،
ازاپقا قالما ەزبەدەن.

اقىرىن ٴجۇرىپ، انىق باس،
ەڭبەگىڭ كەتپەس دالاعا.
ۇستازدىق قىلعان جالىقپاس
ۇيرەتۋدەن بالاعا.

ەسكىلىك كيىمى

ويلانىپ ويعا كەتتىم ٴجۇز جىلعى وتكەن،
تون قاباتتاپ، كيگەنىم - شيدەم شەكپەن
جەيدە-دامبال اق ساقنان، جارعاق شالبار،
جىرىم بالاق، ماتامەن ادىپتەتكەن.

مىقشيما اياعىمدا بىلعارى ەتىك،

كيىز بايپاق توڭدىرماس ىزعار وتىپ.
ۇلكەن كىسە جانىمدا جەز سالدىرعان،
شاقپاعىم، دانداكۋىم جارق-جۇرق ەتىپ.

كۇلاپارا باسىمدا، پۇشپاق تىماق،
ىشكى باۋىن وتكىزگەن تەسىك قۇلاق.
توبىلعىدان كەسىپ اپ، جىپپەن قاداپ،
ارتىن بەلگە قىستىرعان بار قۇرىسقاق.

قالماقى قارا ۇزەڭگى، بيىك قاستى ەر،
قانجىعامدا بايلاۋلى جىپتەن شىدەر،
جارعاق جاستىق، كوپشىگىم جەزدى ٴپىستان،
بىر كەلىستى سايمانىم توپقا مىنەر.

ابدىراحمان ناۋقاستانىپ جاتقاندا

يا، قۇداي، بەرە كور
تىلەگەن تىلەكتى.
قورقىتپاي ورنىقتىر
شوشىعان جۇرەكتى.

شىن جۇرەك ەلجىرەپ،
اللادان تىلەيمىن.
شىن قالقام وسى كۇن
بولىپ تۇر كەرەكتى.

جۇرەگىم سۋىلداپ،
سۇيەگىم شىمىرلاپ،
اللادان تىلەيمىن
قۇپيا سىبىرلاپ.

زار ەتسە بەندەسى،
بەرمەي مە ٴاللاسى
تان ساۋلىق قالقاما،
قابىل بوپ كوز جاسى.

نە جازام، ياپىرماۋ،
قول - شورقاق، ٴتىل - ٴماقاۋ.
سالامات وزىڭدى
كەشىكپەي كورسەم-اۋ.

بىر سۋىپ، ٴبىر ىسىپ،
بارادى ٴىش ٴپىسىپ،

جۇزىڭدى ٴبىر كورىپ،
سۇيگەنشە ٴبىر ٴقۇشىپ.

بىر ٴۇمىت، ٴبىر قاۋىپ،
كوڭىلگە جول تاۋىپ
كىرگەن سوڭ، ٴسوز قيىن،
ارنەگە وي اۋىپ.

ەكى اي-اق نە قىلىپ،
باسقاشا اۋرىپ،
ياپىرماي، دوكتورلار
جۇرمەسىن جاڭىلىپ.

جارالاپ اۋىز اشتى،
جاراسى جاراستى.
جاراسىز بىرەۋى
نەلىكتەن ۇيقى اشتى؟

الماسا دوكتورعا،
نانباڭىز سوققىرعا.
ۋيزيتكە تولەمەي،
شىراعىم، بوس قالما.

ول جەسىن، ول جۇتسىن،
شىرايىن جىلىتسىن.
اقشانى ايا ما،
ۇيقىنى ٴتىنىشتسىن

ابسامات جيەنىڭ،
ول - سەنىڭ بىرەۋىڭ.

دوستىعىن دوستىقپەن
وتەمەك - تىلەۋىم.

كوڭىلدىڭ قوشتىعى -
ول ونىڭ دوستىعى.
بارار ەم، قولىمنىڭ
بولمادى بوستىعى.

سارعايدى ٴجۇزىمىز،
سارىلدى كوزىمىز.
قاتايىپ ساۋىقساڭ
ساعىنعان ٴوزىڭىز.

حاتىمدى كورىڭىز،
كوڭىلدى ٴبولىڭىز.
قۋاتىڭ ەرىك بەرسە،
كەشىكپەي كەلىڭىز.

تۋا، وسكەن جەرىڭىز،
تۋىسقان ەلىڭىز.
زار بوپ تۇر كورۋگە،
ۇناتسا كوڭىلىڭىز.

ۋايىم جەۋلىمىز،
«ا، قۇداي» دەۋلىمىز.
جازىلىپ كەلسەڭىز،
گۇلدەنەر ٴومىرىمىز.

ابدىراحمانعا

اللانىڭ راحماتىن
جار تۇتىپ ارنەگە.

ار-راحمان ول اتىن
ۇيرەتكەن جۇملەگە.

دۇعامنىڭ قۋاتىن
جىبەرمە وڭگەگە.
ابىشتىڭ سيقاتىن
بەركىتسەڭ كەۋدەگە.

راۋشان سيپاتىن
تەز كورسەت بەندەگە.
وسىنداي شاپقاتىن
ۇمىتام مەن نەگە؟

زارحاتىم - بۇل ٴحاتىم.
بىزدى تىنىش ٴجۇر دەمە.
ازايىپ قۋاتىم،
دەنەم ٴجۇر كورمەگە.

بۇل - جازعان سۇڭعاتىم،
كوڭىل اشار ٴبىر نامە.
مەنىڭ سول راحاتىم
كوزىمە سۇرمەگە.

ابدىراحمانعا كاكىتاي
اتىنان ٴحات

تىلىم، ساعان ايتايىن،
وسى ٴسوزدىڭ كەلىسىن تاپ.
قولىم، سەنى قايتەيىن،
قالامدى تۇردىڭ قاتتى ۇستاپ.

جۇرەكتىڭ ٴسوزىن سويلە، ٴتىل،
جالعانى جوق بوياما.
قۋ كوسە قانداي ٴوزىمشىل،
بىر سىناماي قويا ما؟

ماحابباتپەن قاراپ باق،
تامىر سوقسا سولقىلداپ.
مەن جازايىن سىزگە حات،
وقىپ كورسىن ول شىنداپ.

وقىپ كورىپ بايقاسىن،
ماعىناسى ىشكە كىرە مە؟
ۇرلاعان ٴسوز دەپ ٴايتاسىڭ،
سوز ۇرلىققا جۇرە مە؟

كىسى ايتپاعان ٴسوز بار ما،
تەگىس ۇعارقاي قۇلاق؟
سوككەنىڭ ونى ۇنار ما،
ۇيرەنگەن سوزگە مەن دە ورتاق.

تۇلا بويىم، بالقي كور
ابىش اعام دەگەندە.
مەيلىڭ، ماعاش، شالقي بەر،
نە دەسەڭ دە سوگەم بە؟

كورىسكەن سوڭ ٴبىر ديدار،
اللا وڭعارىپ كەلگەندە.
سىناۋشى سوندا تابىلار
مۇندا جاتقان ەلدەن دە.

توسەككە مەنىڭ جاتۋىم -

ۇيقىعا ابدەن تالعان سوڭ،
ۇستازىم مەن تاتۋىم
سەن ەكەۋىڭ بولعان سوڭ.

جاس جۇرەگىم ٴقوزعالسا،
بىر اللاعا تىلەگىم.
ول، قاراعىم، وڭالسا،
تىنشىرەدى جۇرەگىم.

جۇزدەرىڭدى ساۋ كورسەم،
ەكى كوزىم نۇرى ەنىپ،
قوسىلىسىپ ٴبىر جۇرسەم،
ار نارسەنى ۇيرەنىپ.

جەرىڭ الىس، جەتە الماي،
ماعاشتان دا مەن سورلى.
قىزمەتىڭدى ەتە الماي
قالماس ەدىم سول ٴقۇرلى.

ابدىراحمانعا كاكىتاي
اتىنان حات

كوزىمنىڭ ٴنۇرىسىز،
سىزسىز جوق ٴقۋانىش.
ومىردىڭ گۇلىسىز،

كوڭلىمە جۇبانىش.

زارقىلىپ تىلەيمىن
راقمەتىن اللانىڭ.
ەلجىرەپ جىلايمىن،
كوڭلىن اش پەندەنىڭ.

سيقاتىن قالقاما،
بەرەگور، يا، راحيم
تىلەگىم - بۇل عانا،
قايعىمدى قىل شاعىن.

اعاتاي، ساعىندىم
ەسەن ساۋ كورمەككە.
سوز تاپپاي اڭىردىم،
وقىڭىز ەرمەككە.

وسى كۇن ومىرىمنىڭ
ەشبىر جوق قىزىعى،
جارالى كوڭلىمنىڭ
جازىلماي سىزىعى.

ماقساتىم حاتىمدى
از ۋاقىت بولسا ەرمەك.
سوزىم جوق تاتىمدى
حوشىلىقپەن كورىسپەك.

كىزدارعا

قويدان قوڭىر، جىلقىدان تورى باكەلٶ،
ادالدىقتا بارەلدىلٶ زورى باكەلٶ،
ۇرى-قارى كوبەيىپ، ك... شومەيتىپ،
نەگە بولدى بارەلدىلٶ قورى باكەلٶ؟

لەكەر، ٴبىتىمباي مەن اتالىقتى،
جانقوجادان كىم كورگەن قاپالىقتى؟
بايۇزاق ودان سوڭعى ادامى ەدى،
بارى دە كىسى-اق ەدى قاسالىقتى.

داۋلىباي قىزدارمەنەن ايپار-جايپار،
ەكەۋى ٴبىتىم دەسە، باسىن شايقار.
ەكى ەلەرمە بىتىمگە ٴجون كەلەرمە،
اقىلى بولماعان سولٶ ارتىن ٴبايقار؟

سوزىڭنىلٶ باسى ىرجالٶ، سوڭى قىلجالٶ،
جۇگەنسىز جۇرە بەرمەك - سەنىلٶ ىرزالٶ.
سەنەن كۇشتى كىسلەرنە بوپ جاتىر،
زامانىڭنىلٶ تارلىعىن ويلا، مىرزام.

شوتقارا كىرسە الداپ، شىقسا كۇلگەن،
ەلىرمەلى دوساقتا كىسىمسىنگەن.
بۇل توپتا ماعان ايتار كىسى بارما،
داۋلىباي مەن قىزداردىلٶ ٴجونىن بىلگەن؟

ايتقوجانىڭ قۋلىعى سەنى ەلىرتكەن،
بىر دەم سالسا، كۇشىكتەي سوڭىنا ەرتكەن.
مەنىڭ تەرىم تارىلىپ كەلە جاتىر،
بۇرىن كىسىم ەمەس ەڭ جالعىز شەرتكەن.

تالاي ٴسوز بۇدان بۇرىن كوپ ٴايتقامىن،
تۇبىن ويلاپ، ۋايىم جەپ ايتقامىن.
اقىلدىلار ارلانىپ ۇيالعان سوڭ،
ويلانىپ تۇزەلە مە دەپ ايتقامىن.

قازاقتىڭ وزگە جۇرتتان ٴسوزى ۇزىن،
بىرىنەن ٴبىرى شاپشاڭ ۇقپاس سوزىن.
كوزدىڭ جاسى، جۇرەكتىڭ قانىمەنەن
ەرتۋگە بولمايدى ىشتە مۇزىن.

جۇرتىم-اي، شالقاقتاماي سوزگە ٴتۇسىن،
ويلانشى، سىرتىن قويىپ، ٴسوزدىڭ ٴىشىن.
ىرجاڭداماي تىڭداساڭ نەڭ كەتەدى،
شىعارعان ٴسوز ەمەس قوي اڭگىمە ٴۇشىن.

اداسپ الاڭداما، جول تابا الماي،
بەربەك ٴتۇزۋ جولعا شىق، قامالماي.
نە عىلىم جوق، نەمەسە ٶنەر دە جوق،
ەلگە ارالاسا الماي بولماي؟

اش قارىن جۇبانا ما مايلى اس جەمەي؟

توق تۇرا الماس دامدىدەن ٴدامدى ىزدەمەي.
«بىر تويعان - شالا بايىلىق» دەگەن قازاق
ەت كورىنسە، قايتەدى كۇيسەي بەرمەي؟

ەڭبەك جوق، حارەكەت جوق قازاق كەدەي
تاماق اڭدىپ قايتەدى تەنتىرەمەي؟
ەت پەن قىمىز سىقىلدى اس جوق دەيدى،
ول نەمەنە جوقتىقتىڭ اسەرى ەمەي؟!

ەت، قىمىز تاماق بولسا اركىمگە ٴارزان،
تاتتى، ٴدامدى ىزدەر ەڭ ونان دا ٴارمان.
وز پۇلىڭمەن ٴحالىڭ جوق كۇندە تويار،
قۇلدىق ۇرىپ اسايسىڭ اسى ٴباردان.

وز ۇيىڭنەن تويارعا قولىڭ قىسقا،
اس بەرەر اۋىلدى ىزدەپ ٴجۇرسىڭ ٴبوسقا.
بىر جىلىك پەن ٴبىر اياق قىمىز بەرگەن
دەرەۋ سەنى جۇمسايدى ٴبىر جۇمىسقا.

جالعا ٴجۇر، جات جەرگە كەت، مال تاۋىپ كەل،
مالىڭ بولسا، سىيلاماي تۇرا الماس ەل.
قارۋىڭنىڭ بارىندا قايرات قىلماي،
قاڭعىپ وتكەن ٴومىردىڭ ٴبارى دە - جەل.

تاۋەكەلسىز، تالاپسىز مال تابىلماس،
ەڭبەك قىلماس ەرىنشەك ادام بولماس.
ەسەك ك... ن جۇساڭ دا مال تاۋىپ كەل،
قولعا جۇقپاس، ەش ادام كەمىتە الماس.

قۇلىق، سۇمدىق، ۇرلىقپەن مال جيىلماس،
سۇم ٴناپسىڭ ٴۇيىر بولسا، تەز تيىلماس.
زيان شەكپەي قالمايسىڭ ونداي ىستەن،

مال كەتەر، مازاڭ كەتەر، ار بۇيىرماس.

اساعان، ۇرتتاعانعا ەزجۇبانار،
سەنىمدى داۋلەت ەمەس سەن قۋانار.
ەڭبەك قىلماي تاپقان مال داۋلەت بولماس،
قاردىڭ سۋى سىقىلدى تەز سۋالار.

مىنەراتىن، كيىمىن ىپ-ىقشام قىپ،
سىمباتتانىپ، سىپپيىپ تاماق اڭدىپ،
بۇراڭداپ جىلى ٴجۇزىن اسقا ساتقان
انتۇرعانعا قوسىلماي، كەل، كەت قاڭعىپ.

كۇلدىرگىشتەۋ، كۇلكىشىل، قالجىڭعا ۇستا،
كەزەگەن يت تىم-اق كوپ ٴبىزدىڭ ٴتۇستا.
وزۇينەن جيرەنىپ، قاشىپ جۇرگەن
انتۇرعانعا قوسىلما قاپىلىستا.

بالالىق ٴولدى، ٴبىلدىڭ بە؟
جىگىتتىككە كەلدىڭ بە؟
جىگىتتىك ٴوتتى، كوردىڭ بە؟
كارىلىككە كوندىڭ بە؟
كىم بىلەدى، سەن كاپىر،
باياندىدان ٴسوندىڭ بە،
بايانسىزعا ٴتوندىڭ بە؟

الدە، اينالىپ، كىم بىلەر،
بوتالى تۇيە سەكىلدى
قورادان شىقپاي، ٴولدىك بە؟

لاي سۋعا ماي بتپەس قوي وتكەنگە،
كۇلەمز قاسقىر جالاپ، دامەتكەنگە.
سول قاسقىرشا الاقتاپ تۇك تاپپادىم،
كوڭىلدىڭ جايلاۋىنان ەل كەتكەن بە؟

بەرگەن بە ٴتاڭىرىم ساعان وزگە تۋىس؟
قىلاسىڭ جەر-جيھاندى ٴبىر-اق ۋىس.
شارىقتاپ شار تاراپتان كوڭىل سورلى
تاپپاعان ٴبىر تياناق نە ەتكەن قۋىس؟

كۇنى-تۇنى ويمدا ٴبىر-اق تاڭىرى،
وزىڭە قۇمار قىلعان ونىڭ ٴامىرى.
حاللاقىام ماقلۇق اقىلى جەتە المايدى،
ويمەن بىلگەن نارسەنىڭ ٴبارى - داھرى.

وزگەنى اقىل ويعا قوندىرادى،
بىلە الماي ٴبىر ٴتاڭىرىنى بولدىرادى.
تالىپ ۇيىقتاپ، كوزىڭدى اشسىمەن،
تالپىنىپ تاعى دا ويلاپ زور قىلادى.

كوڭىلگە شەك ٴشۇبالى وي المايمىن،
سوندا دا ونى ويلاماي قويا المايمىن.
اقىلدىڭ جەتپەگەنى ارمان ەمەس،
قۇمارسىز قۇر مۇلگۋگە تويا المايمىن.

مەكەن بەرگەن، حالىق قىلعان ول ٴالا ماكان

تۇپ يەسن كوكسەمەي بولا ما ەكەن؟
جانە وعان قايتپاقسلڭ، ونى ويلاماي،
وزگە ماقسات اقىلعا تولا ما ەكەن؟

ومر جولى - تار سوقپاق، ٴبىر يگەن ٴجاق،
يلتىپ، ەكى باسىن ۇستاعان حاق.
يمەك جولدا تياناق، تەگىستك جوق،
قۇلاپ كەتپە، تۋرا شق، كوزىڭە باق.

ولسە ولەر تابيعات، ادام ولمەس،
ول ٴبىراق قايتىپ كەلىپ، ويناپ-كۇلمەس.
«مەنى» مەن «مەنىكنىڭ» ٴايرىلعانىن
«ولدى» دەپ ات قويىپتى وڭكەي بىلمەس.

كوپ ادام دۇنيەگە بوي الدىرعان،
بوي الدىرىپ، اياعىن كوپ ٴشالدىرعان.
ولدى دەۋگە سيا ما، ويلاڭدارشى،
ولمەيتۇعىن ارتىنا ٴسوز قالدىرعان؟

كىم جۇرەر تىرشىلىكتە كوڭىل بەرمەي،
باقي قويماس ٴفانيدىڭ ٴمىنىن كورمەي،
مىنى قايدا ەكەنىن بىلە الماسىڭ،
تەرەڭ ويدىڭ تەلمىرىپ سوڭىنا ەرمەي.

دۇنيەگە دوس اقيرەتكە بىردەي بولماس،

ەكەۋى تاپ بىردەي بوپ ورنىعا الماس.
دۇنيەگە ىنتىق، ماحشارعا امالسىزدىڭ
يمانىن تۇگەل دەۋگە اۋزىم ٴبارماس.

ابدىراحمان ولگەندە

ارعى اتاسى قاجى ەدى،
بەيسەن تاتقاي ٴشارباتتى.
جارىقتىقتىڭ ونەرى
ايتۋعا ٴتىلدى تەربەتتى.
ادالدىق، اقىل جاسىنان
قوزعاپتى، تىنىشتىق بەرمەپتى،

مال تۇگىل جانىعا مىرزا ەدى،
ار قيىنىعا سەرمەپتى.
مۇڭدى، شەرلى، جوق-جىتىك
اڭساپ الدىن كەرنەپتى.
بارىنىڭ كوڭلىن تىندىرىپ،
بىرەۋىن الا كورمەپتى.
ادىل، مىرزا، ەر بولىپ
الەمگە جايعان ورنەكتى.
تاۋبەسىن ەسكە تۇسىرىپ،
تەنتەكتى تيىپ، جەرلەپتى.
قازاقتىڭ ۇلى قامالاپ،
ىزدەگەن ٴجۇزىن كورمەك-تى.
اقىلىنان اپ قايتقان
ولگەنشە بولار ەرمەك-تى.
ول سىپاتتى قازاقتان
دۇنيەگە ەشكىم كەلمەپتى.
ولمەيتىن اتاق قالدىرىپ،
دۇنيەگە كوڭلىن بولمەپتى.
جارلىعىنا اللانىڭ
ەرتە ويلاعان كونبەك-تى.
ولار دا ٴتىرى قالعان جوق،
تىرىلىك ارتى ولمەك-تى.
ونى دا الدى بۇل ٴولىم،
سابىرلىق قىلساق كەرەك-تى.

ابدىراحمان ولگەندە

كەشەگى وتكەن ەر ابىش
ەلدەن ٴبىر اسقان ەرەك-تى.
جۇرەگى جىلى، بويى قۇرىش،
تۋىسى جانىنان بولەك-تى.
ونەرى ونىڭ جۇرت اسقان،
عىلىمعا كوڭىلى زەرەك-تى.
اياماعان عارىپتەن
قولدان كەلگەن كومەكتى.
كىسىگە سىدەت جۇكتەتپەي،
ەڭبەكپەن تاپقان قورەكتى.
بىرەۋدىڭ قىلعان قارىزىن
ايتقىزباي ارتىق تولەپتى.
بوياماسىز اق كوڭىل،
كىرلەتپەي كەتتى جۇرەكتى.
ويلاماعان ەلىمنەن
جاسقانامىن دەمەكتى.
تاعدىرعا ٴتابدىل بولا ما،
سابىرلىق قىلساق كەرەك-تى.

ابدىراحمان ولـگەندە

تۇل بويىڭ ۇيات، ار ەدىڭ،
ەسكەرىپ ىستەپ، ويلاعان.
تاۋەكەلگە نار ەدىڭ،
تالاپپەن تەرەڭ بويلاعان.
ەرلىككە دە بار ەدىڭ،
ۇيرەنۋگە تويماعان.
جاسقا جاس، ويعا كارى ەدىڭ،
اتاڭنىڭ اتىن جويماعان.
زامانا، نەتكەن تار ەدىڭ،
سول قالقامدى ٴقويماعان؟

ابدىراحمان ولسمنه

جيىرما جەتى ٴجاسىندا
ابدىراحمان كوز جۇمدى.

ساۋلەڭ بولسا باسىڭدا،
كىمدى كوردىڭ بۇل سىندى؟

دۇنيەلىككە كوڭلى توق،
اعايىنعا باۋىرمال.
تاكاپپار، جالعان ونداي جوق،
اينىماس جۇرەك، كۇلكىڭ - بال.

عىلىم وقىپ بىلگەنشە
تىنىم، تىنىشتىق تاپپاعان.
دۇنيەنى كەزىپ كورگەنشە
راقات ىزدەپ جاتپاعان.

ۇزاق ٴومىر نە بەرەر،
كورگەن، بىلگەن بولماسا؟
جاتقان نادان نە بىلەر،
كوڭىلگە ساۋلە تولماسا؟

پەتەربۋردا-اق كىدىرمەي،
بىلىپتى دەرتتىڭ بارلىعىن.
تاۋەكەل قىپ بىلدىرمەي،
كۇتىپتى ٴتاڭىرى جارلىعىن.

قالجىڭى، شىنى ٴارالاس،
ومىرىم از دەپ بىلدىرىپ.
بوتەن كوزدە كورسە جاس
ويناپ-ىمىن دەپ كۇلدىرىپ.

از ٴومىرىن ۇزايتقان،
عىلىمعا بويى تولعان سوڭ.
كورگەن جەرىن مولايتقان،
وقىپ، ٴبىلىپ بولعان سوڭ.

قىرىم، كاۆكاز، تۇركىستان،
رەسەي، ٴسىبىر قالمادى.
حابارلانىپ ٴار تۇستان،
كورمەي دامىل المادى.

قۇيرىقتى جۇلدىز سەكىلدى
تۋدى دا كوپ تۇرمادى.
كورگەن، بىلگەن وكىندى،
مىن تاعارجان بولمادى.

تاۋەكەل زور، اقىل مول،
قورىقپاي توسقان تاعدىرىن.
قيىنسىنباي ٴولىمدى ول،
بىلدىرمەگەن ەش سىرىن.

اتا-انانىڭ قىزمەتىن،
العان جاردىڭ قارىزىن.
وتەمەي كەتكەن بەينەتىن،
قاعازعا جازعان ارىزىن.

كورگەنى مەن بىلگەنى
جۇزگە كەلگەن شالدان كوپ.
بىزگە ۋايىم جەگەنى -
ارماندا بوپ قالدى دەپ.

جاڭا جىلدىڭ باسشىسى - ول،
مەن ەسكىنىڭ ارتى ەدىم.
ارمان دەگەن اششى سول،

سۇيەككە ٴتيدى، قارت ەدىم.

قايعى بولدى كۇيگەندەي،
ول قۋاتىم ەدى راس.
كوزگە قامشى تيگەندەي
شىر اينالدى ارتقى ٴجاس.

ابدىراحمان ولىمنە

تالاپتىڭ ٴمىنىپ تۇلپارىن،
تاس قياعا ورلەدىڭ.
بىر عىلىم ەدى ىڭكارىڭ،
ار قيىنعا سەرمەدىڭ.
كوزىڭدى سالدىڭ تۇرعىعا،
بەينەتىن قيىن كورمەدىڭ.
بىرگە وقىعان قۇربىعا
باس بايگەنى بەرمەدىڭ.

بالا بولدىڭ، جاس بولدىڭ -
جالعاندىققا ەرمەدىڭ.
تورە بولدىڭ، باس بولدىڭ -
كوكىرەگىڭدى كەرمەدىڭ.
ەل ىشىنە ساۋ كەلسەڭ،
تاعلىم ايتپاس ەرمە ەدىڭ؟
جول كورسەتىپ سوندا ولسەڭ،
ارمانىم بار دەر مە ەدىم؟
ىزدەپ تابار جالعاننان
بالا بەرگەن بەندە ەدىم.
بەندە ولمەيدى ارماننان،
مىنەكي، مەن دە ولمەدىم.

ابدىراحمانعا

ورىنسىزدى ٴايتپاعان،
تۇزۋ جولدان قايتپاعان.
جاقسىلىق قىلار ورىندا،
ايانىپ بويىن تارتپاعان.
ورتاسىندا كاپىردىڭ
ارامنان ٴتاتپاعان.
ومىر بويى تالپىنىپ،
عىلىم ىزدەپ، جاتپاعان.
تۇرلەنىپ «تورە بولدىم» دەپ
ەسەرلەنىپ ٴشاتپاعان.
جۇز مىڭ تەڭگە كەلسە دە،
ماحابباتىن ساتپاعان.
جۇيرىكتىكپەن شالقىماي،
تۋرا ٴسوزدى جاقتاعان.
بالا ايتسا دا حاق ٴسوزدى،
بۇرىلماستان توقتاعان.
وتىرىكسىز تۋراشىل،
ەش ٴسوزى جوق تاپپاعان.
سيلاسارلىق كىسىگە
تۇك قالمايتىن ساقتاعان.
باۋىرلارىن ەركەيتىپ،
نە سۇراسا ٴقاقپاعان.
بىلدىرۋشى ەڭ ۇندەمەي
ىستى قىلعان جاقپاعان.
اعايىن مەن تۋعاندى
تىرىلىكتە ٴماقتاعان.

ابدىراحمان ولگەن سوڭ وزىنە ايتقان جۇباتۋى

بەرمەگەن قۇلعا، قايتەسىڭ،
جۇلىنارلىق ەرىكتى.
اجال تۋرا كەلگەن سوڭ،
شىداتپايدى بەرىكتى.
عارىپتىككە كوز جەتتى،
العاننان سوڭ سەرىكتى.
ومىرىن بەرگەن قۇدايىم،
اجالىن دا بەرىپتى.
ساقتا دەيمىز، قايتەمىز،
بىلىنگەن جالعىز تىرەكتى.
تاعدىرىنا ٴتابدىل جوق،
تاۋبە قىلساق كەرەك-تى.

كاركيدەن، پىلدەن قۋاتتى،

تاعى، ارىستان جوُرەكتى،
اپلاتون، سوكرات اقىلدى،
قاهارمان، عالي بىلەكتى.
وز زاڭىمشا وُقساتتىم
بەرگەن قوُداي تىلەكتى.
وسپاندى الىعان بوُل ولىم،
تاۋبە قىلساق كەرەك-تى.

موُسىلمانىعا قويماعان
ورىنسىز جانجال شاتاقتى،
ەرەگىسكەن جاۋلارىن
كىسەن سالىپ ماتاپتى.
زەكەت جيىپ، ەگىن ساپ،
تويدىرىعان ٴارىپ، جاتاقتى.
ەسكەندىر، تەمىر، شىڭعىستاي
موُسىلماندا اتاقتى.
موُقىم قازاق بالاسى
تەگىس اقىل سوُراپتى.
توبىقتىنى ەل قىلىپ،
باسىن جيىپ قوُراپتى،
مەكەدە ۋاقىپ ٴوُي سالىپ،
پاتەرقىپ، جاقىقان ٴشىراقتى.
بىر قوُدايدىڭ جولىنا
مالدى اياماي بوُلاپتى.
اجال ۋاقتى جەتكەن سوڭ،
سونىڭ دا گوُلى قۋراپتى.
قاجىنى الىعان بوُل ٴولىم،
سابىر قىلساق كەرەك-تى.
ابدىراحمانىڭ ايەلى ماعىشقا
ايتقان جوُباتۋى

جىلاعاندى توقتاتىپ،

ىنساپ قىلساق جارايدى.
قويماساڭ، قايعى اۋىر بوپ،
تۇل بويىڭا تارايدى.
قىزىل گۇلىڭ سۋالىپ،
اق كوڭىلىڭ انىق ٴقارايدى.
هاما جاندى اۋلمەن
پاتشا قۇداي ٴسىنايدى.
بىر سەن ەمەس، جىلاتقان
سىڭارىن الىپ ٴتالايدى.
بارىمىزدى اياساڭ،
توقتاۋ قىلساڭ ۇنايدى.
ۇمىتقانىڭ جاراماس
جاراتۋشى قۇدايدى.
حالىق بيلەگەن پاتشالار،
ۋاقىتى جەتسە، ٴقۇلايدى.
دال ۋاقىتى جەتكەندە،
تالايدىڭ گۇلى ٴقۋرايدى.
راسۇلدى العان بۇل ولىم
كىمنەن ٴجوندى سۇرايدى؟
قانداي ادام بۇلقىنىپ،
بۇعان كونبەي تۋلايدى؟
مەن بىلەمىن، قايتەيىن،
مۇنداي اسىل تۋمايدى.
قانشا جىلاپ نالىساڭ،
سوندا دا ەرىككە قويمايدى.
العىسى كەلسە، دۇنيەنىڭ
ايتقانىنا بولمايدى.
ويلاساڭشى، ماعىشىم،
كىمنىڭ گۇلى سولمايدى؟
ارتىن تىلە ٴقۇدايدان،
بىر قالىپتى تۇرمايدى.
ۇستى-ۇستىنە باستاسا،

سوندا بەندە وڭبايدى.
جىلاما، ماعىش، جىلاما،
اللادان ٴولىم تىلەمە!
قولدان ۇشقان اق سۇڭقار
قايتىپ كەلىپ ٴقونبايدى.
بىر شەشەدەن تۋعاندا،
بارىنەن كەتتى تاۋىرىم.
كوتەرمەسكە امال جوق،
كوردىم دۇنيە اۋىرىن.
اياساڭشى، اپىرماۋ،
اكە، شەشە، باۋىرىن!
بويدى جەڭىپ، توقتاۋ قىپ،
سۇراساڭشى اقىرىن!
توقتامادى، تۇرمادى،
كەتتى ورتادان اسىلىم.
تاكاپپار، زور كوكىرەكتى
كوتەرە الماي باسىلدىم.
تياناعىم، تۇراعىم،
ەندى كىمگە اسىلدىم؟
ويلامادىم ٴتۋعاندى،
بىر وزىڭە باس ۇردىم.
جالعىز سەنەن ايرىلىپ،
ارتىڭا قاراپ اھ ۇردىم،
ويلامادىم ەش جاندى،
وزىڭە ەردىم وڭاشا.
راقاتتانىپ، ماقتانىپ،
قىلىۋشى ەدىم تاماشا.
شىنى سورلى - مەن-داعى،
ماعىش بايقاپ قاراسا.

كەشەگى وسپان اعاسى
كىسىنىڭ مالىن جەمەپتى.
مال سۇراعان كىسىگە
جوق، قايتەمىن دەمەپتى.
قۋاتى ارتىق، ويى كەڭ،
جۇرتتىڭ ٴبارىن شەنەپتى.
دوسىنا ٴدال - جاز، جاۋعا
الىسقاندى دەنەپتى.

ادالدىق ٴۇشىن الىسىپ،
جەگىشكە اقى تولەتتى.
باس شايقايمىن دەگەنىنىڭ
باسىنا سالدى الەكتى.
قادىرى قالىڭ، مالى كوپ،
قىلماعان كىمگە سەبەپتى؟
الاقولسىز مىرزا ەدى،
كەم-كەتىكتى ولەپتى.
ونى دا الدى بۇل ٴولىم،
سابىر قىلساق كەرەك-تى.

بالاسى ولـگەن اناعا
شعارىپ بەرگەن جوقتاۋ

كوز جۇمعانشا دۇنيەدەن
يمانىن ايتىپ كەتكەنى-اي!
«بەيسەنبى مە بۇگىن؟» - دەپ،
جۇماعا قارسى وتكەنى-اي!
جەر كۇڭىرەنىپ، جۇرت شۋلاپ،
اعايىن تۇگەل جەتكەنى-اي!
جاميعات توڭباي، كۇن ٴجىلىپ،
تاڭىرىم راقىم ەتكەنى-اي!
يەم قابىل الدى-اق دەپ،
كوڭىلىمە قۋات بىتكەنى-اي!
قۋاتتانىپ باقسام دا،
كۇڭىرەنىپ ٴناسىپ تۇتىپەدى-اي.

اتا تەگى مۇنداعى -
ورتا ٴجۇزدىڭ ۇلىعى؛
انا تەگى ونداعى -
وزەن سۋدىڭ تۇنىعى.
ەكى اسىلدان قوسىلعان
سوم التىننىڭ سىنىعى.
ولگەنشە ەستەن قالمايدى
ۋزگەشە بىتكەن قىلىعى.

قىزىل بالاق قىرانىڭ
بالاپانىن دەرت الدى.
جەمىس اعاش، بايتەرەك
بالدىرعانىن ٴورت الدى.

ارتىنا بەلگى تاستاماي،
جال-قۇيرىعىن كەلتە الدى.
اعايىندى تويعىزباي،
از كۇن قويماي، ەرتە الدى.

كوپ جاساماي، كوك ورعان،
جاراسى ۇلكەن جاس ولىم.
كۇن شالعان جەردى تەز ورعان،
كۇنشىل دۇنيە قاس ولىم.
ارتىنا بەلگى قالدىرماي،
باۋىرى قاتتى تاس ولىم.
جىلامايىن دەسە دە،
شىدارلىق پا وسى ولىم؟

ورامدى ٴتىلدى اۋىزدىم،
اقىلعا جۇيرىك ماڭىزدىم،
كوپ جاساماي تەز كەتىپ،
كوزىمنىڭ جاسىن اعىزدىڭ.

مالعا دوستىڭ مۇڭى جوق مالدان باسقا،
الارىندا شارا جوق الداماسقا.
تابىسىنا تابىنىپ، قالتاڭ قاعىپ،
تويعانىنان قالعانىن بەرسە الاشقا.

مال جيادى ماقتانىپ بىلدىرمەككە،
كوزگە شۇقىپ، مالمەنەن كۇيدىرمەككە.
وزى شوشقا وزگەنى «يت» دەپ ويلار،
سورپيا-سۋمەن، سۇيەكپەن سۇيدىرمەككە.

اقىلدى دەپ، ارلى دەپ، اقبەيىل دەپ
ماقتامايدى ەشكىمدى بۇل كۇندە كوپ.
وسى كۇندە مال قايدا - بوق ىشىندە،
التىن السالڭ، بەرەدى بوعىنان جەپ.

وسىنى وقىپ، ويلاي بەر، بولساڭ زەرەك.
ەڭبەكتى سات، ارساتىپ نەگە كەرەك؟
ۇش-اق نارسە - ادامنىڭ قاسيەتى:
ىستىق قايرات، نۇرلى اقىل، جىلى جۇرەك.

تۋعىزعان اتا-انا جوق
تۋعىزارلىق بالا جوق.
تۋىسقان-تۋعان، قۇربىلاس،
قىزىعىمەن جانە جوق.

تۋلايىن دەسە شارا جوق،
تولىقسىپ جۇرەر شاما جوق.
ۇيقى مەن استان ٴدام كەتىپ،
ساقالدا، شاشتا قارا جوق.

بايبايشىل تارتىپ، باعا جوق،
جاستارعا جاپپاس جالا جوق.
جات قورانى كۇزەتكەن
قارتاڭ شالدا سانا جوق.

ٴبىر سۇلۋ قىز تۇرىپتى حان قولىندا،
حان دا جانىن قيادى قىز جولىندا.
التىن-كۇمىس كيگەنى، قامقا، تورعىن،
كۇتۋشى قىز-كەلىنشەك ٴجۇر سوڭىندا.

دەگەن ٴسوز: «بۇقا - بۋعا، ازبان - دۋعا»،
حان قارىق بوپ، ٴتۇسىپ ٴجۇر ايعاي-شۋعا.
ەتىمدى شال سيپاعان قۇرت جەسىن دەپ،
جارتاستان قىز قۇلاپتى تەرەڭ ٴسۋعا.

سان-سالتانات جۇبانتپاس جاس جۇرەكتى،
كىم دە بولسا تۇرعىسىن كوكسەمەك-تى.
مەزگىلى وتكەن داۋرەندى قۋالاعان،
نەعىلسىن ٴبىر قارتايعان قۋ سۇيەكتى؟

كارى، جاس داۋرەنى وزگە تاتۋ ەمەس،
ەپكە كونەر ەت جۇرەك ساتۋ ەمەس.
كىمدە-كىم ۇلكەن بولسا ەكى مۇشەل،
مال بەرىپ العانمەنەن، قاتىن ەمەس.

ەسەرلەر جاس قاتىندى تۇتادى ەكەن،
جاس قايعىسىن بىلدىرمەي جۇتادى ەكەن.
ورتاسىندا بۇلاردىڭ ماحاببات جوق،
تۇساپ قويىپ قاشىرار بۇقا ما ەكەن؟

باي قارتايسا، مالىنا بەرەر شىلبىر،
مال ٴومىردى جاڭعىرتپاس، قۇداي ۇرعىر.
بىرەۋدىڭ قىزىن الىپ مالعا ساتىپ،
باياعىنى ىزدەگەن قانداي قۇرعىر؟

قاتىنىم «قالاي» دەمەس اقساقال باي،
سونىمەن دوس بوپ ٴجۇرسىڭ اپىرىم-اي!
قۋ قاتىنىڭ مايىسسا، ٴماز بولاسىڭ،
شايتانىنىڭ شاكىرتىنىڭ قىلىعىن-اي!

قارتاڭ باي، قاتتى ساق بول، تىلگە كونسەڭ،
مۇيىز شىعار قاتىنىڭ تىلىنە ەرسەڭ.
تىپتى وڭباسسىڭ، وزىڭە-وزىڭ ٴماز بوپ،
داستارقان مەن قاتىندى ماقتان كورسەڭ.

كىناسىز بايىبشەمەن بولادى اراز،
جاستىڭ كوڭلى جىلىماس، ول وزىنە از،
بىرەۋى - كوك بالدىرعان، ٴبىرى - ٴقۋراي،
بىر جەرگە قوسىلا ما قىس پەنەن جاز؟

ۇنەم بولماس قۇيرىقتى بۇلاڭداتقان،
ساۋرىسىنا شاپاقتاپ، ٴسۇيىپ جاتقان.
ەكى كوڭىل اراسى - جىلشىلىق جەر،
ونى ٴقايتىپ قوسادى ول انت اتقان؟

ساعاتتىڭ شىقىلداعى ٴامٴاس ٴارمٴاك،
ھاميشا ٴومىر وتپٴاك - ول بىلدىرمٴاك.
بىر مينۋت ٴبىر كىسىنىڭ ومىرىنە ٴۇقساس،
وتتى، ٴولدى، تاعدىر جوق قايتا كٴالمٴاك.

ساعاتتىڭ ٴوزى ۇرى ٴشىقىلداعان،
ومىردى بىلدىرمٴاگٴان، كۇندە ۇرلاعان.
تياناق جوق، تۇراقتى جوق، كٴالدى، كٴاتتى،
قايتا اينالماس، بۇرىلماس بۇلدىر زامان.

وتكٴان ٴومىر بٴالگىسى - وسى سىبدىر،
كوڭىلدى كۇندە سىندىر، الدە تىندىر.
اقىل انىق بايقاعان قىلىعىڭدى،
قۋ شىقىقانسىپ قاعاسىڭ بوسقا بۇلدىر.

كۇن جايىلىپ اي بولدى، ون ٴاكى اي - جىل،

جىل جايىلىپ، قارتايىتىپ قىلعانى - بۇل.
سۇيەنگەن، سەنگەن داۋرەن جالعان بولسا،
جالعانى جوق ٴبىر ٴتاڭىرىم، كەڭشىلىك قىل.

كوڭىل قۇسى قۇيقىلجىر شارتاراپقا،
ادام ويى تۇرلەنىپ اۋعان شاقتا.
سالعان ٴان - كولەڭكەسى سول كوڭىلدىڭ،
تاكتىسىنا بيلەسىن ول قۇلاقتا.

شرقاپ، قالقىپ، سورعالاپ، تاملجيدى،
جۇرەك تەربەپ، وياتار باستا ميدى.
بۇل دۇنيەنىڭ ٴلاززاتى ٴبارى سوندا،
ويىسز قۇلاق الا الماس ونداي سيدى.

ۇيقتاپ جاتقان جۇرەكتى ٴان ٴوياتار،
ۇننىڭ ٴتاتتى ورالعان ٴمانى وياتار.
كەيى زاۋىق، كەيى مۇڭ دەرتىن قوزعاپ،
جاس بالاشا كوڭىلدى جاقسى ۋاتار.

ادام از مۇنى ٴبىلىپ ٴان سالارلىق،
تىڭداۋشى دا از، ول اننەن ٴباهرا الارلىق
مۇڭمەن شىققان، ورالعان ٴتاتتى كۇيگە
جىلى جۇرەك قايدا بار قوزعالارلىق؟

كوبىنەسە ٴان باسى كەلەدى اششى،
«كەل تىڭدا!» دەپ وزگەگە بولار باسشى.
كەرىم تولعاپ، تاۋىسار قاڭعىر-كۇڭگىر
سول جەرىنە ويىڭمەن ٴارالاسشى.

اننىڭ دە ەستىسى بار، ەسەرى بار،
تىڭداۋشىنىڭ قۇلاعىن كەسەرى بار.
اقىلدىنىڭ سوزىندەي ويلى كۇيدى
تىڭداعاندا كوڭىلدىڭ وسەرى بار.

بىلمەدىدەن ايامان ٴسوزدىڭ مايىن،
التى ولەڭمەن ٴبىلدىردىم ٴاننىڭ جايىن.
ەزدىڭ باسى قاڭعىرسىن، ەردىڭ كوڭىلى -
جاڭعىرسىن دەپ ويلادىم ايتقان سايىن.
كوكىرەگىندە وتى بار ويلى ادامعا
بۇل ٴسوزىمنىڭ سۋرەتى تۇرار ٴدايىن.

ومىردىڭ الدى - ىستىق، ارتى - سۋىق،
الدى - وىىن، ارت جاعى مۇڭعا جۋىق.
جاقسى ٴاندى تىڭداساڭ وي كوزىڭمەن،
ومىر ساۋلە كورسەتەر سۋداي تۇنىق.

جامانعا «جار» دەگەن-اق ٴان كورىنەر،
جاقسى ٴان بىلسە، ايتۋعا كىم ەرىنەر؟
جارامدى ٴاندى تىڭداساڭ، جانىڭ ەرىپ،
جابىرقاعان كوڭىلىڭ كوتەرىلەر.

ادامنىڭ كەيبىر كەزدەرى
كوڭىلدە الاڭ ٴباسىلسا.
تاڭىرنىڭ بەرگەن ونەرى
كوك بۇلتتان اسىلسا.

سىلدىراپ وڭكەي كەلىسىم
تاس بۇلاقتىڭ سۋىنداي،
كىرلەگەن جۇرەك ٴوزى ٴىشىن
تۇرا الماس استە ٴجۋىنباي.

تاڭىرنىڭ كۇنى جارقىراپ،

ۇيقىدان كوڭىل اشار كوز.
قۋاتتى ويدان باس قۇراپ،
ەركەلەنىپ شىعار ٴسوز.

سوندا اقىن بەلىن بۋىنىپ،
الدى-ارتىنا قارانار.
دۇنيە كىرىن جۋىنىپ،
كورىنىپ ويعا ٴسوز سالار.

قىرانشا قاراپ قىرىمعا،
مۇڭ مەن زاردى قولعا الار.
كەكتەنىپ نادان زۇلىمعا،
شيىرشىق اتار، تولعانار.

ادىلەت پەن اقىلعا
سىناتىپ كورگەن-بىلگەنىن،
بىلدىرەر الىس، جاقىنعا
سولاردىڭ سويلە دەگەنىن.

ىزالى جۇرەك، دولى قول.
ۋلى سيا، اششى تىل
نە جازىپ كەتسە، جايى سول،
جەك كورسەڭدەر، ٴوزىڭ ٴبىل.

كوك الا بۇلت سوگىلىپ،
كۇن جاۋادى كەي شاقتا.
ونە بويىڭ ەگىلىپ،
جاس اعادى اۋلاقتا.

جاۋعان كۇنمەن جاڭعىرىپ،
جەر كوگەرىپ كۇش الار.
اققان جاسقا قاڭعىرىپ،
باس اۋىرىپ، ٴىش جانار.

راقىمشالعا

سۇلۋ اتتىڭ كوركى - جال،
ادامزاتتىڭ كوركى - ٴمال.
ومىر سۇرگەن كىسىگە
داۋلەت - قىزىق، بالا - بال.

بال بولاتىن بالا بار،

بال بولار ما ٴراقىمشال؟!
بۇيتىپ بەرگەن بالاڭدى،
بەرگەن قۇداي، ٴوزىڭ ال!

كوك تۇمان - الدىڭداعى كەلەر ٴزامان،
ۇمىتتى ساۋلە ەتىپ كوز كوپ قادالعان.
كوپ جىلدار كوپ كۇندى ايداپ كەلە جاتىر،
سيپات جوق، سۋرەت تە جوق، كوزىم تالعان.

ول كۇندەر - وتكەن كۇنمەن ٴبارى ٴبىر باس،
كەلەر، كەتەر، ارتىنا تۇك قالدىرماس.
سونىڭ ٴبىرى - ارناۋلى تاۋسىنشاق كۇن،
ارعىسىن ٴبىر-اق اللا بىلەدى راس.

اقىل مەن جان - مەن ٴوزىم، ٴتان - مەنىكى،
«مەنى» مەن «مەنىكىنىڭ» ماعىناسى - ەكى.
«مەن» ولمەككە تاعدىر جوق اۋەل باستان،
«مەنىكى» ولسە ٴولسىن، وعان بەكى.

شىراقتار، ىنتالارىڭ «مەنىكىندە»،
تان قۇمارىن ىزدەيسىڭ كۇنى-تۇندە.

ادىلەتتىك، ارلىلىق، ماحاببات پەن -
ٴۇي جولداسىڭ قابىردەن ٴارى وتكەندە.

مالعا سات، پايداعا سات قىلىنعىڭدى،
لايلا لاي ويمەن تۇنىعىڭدى.
سوندا ومىردەن الدامشى بولا الماسسىڭ،
ول بىلدىرمەي ۇرلاماق قىزىعىڭدى.

ادام عاپىل دۇنيەنى دەر مەنىكى،
مەنىكى دەپ جۇرگەنىنىڭ ٴبارى ونىكى.
تان قالىپ، مال دا قالىپ، جان كەتكەندە،
سوندا ويلا، بولادى نە سەنىكى؟

مازلۇمعا جانىڭ اشىپ، ٴىشىڭ كۇيسىن،
حارەكەت قىل، پايداسى كوپكە تيسىن.
كوپتىڭ قامىن اۋەلدەن ٴتاڭىرى ويلاعان،
مەن سۇيگەندى ٴسۇيدى دەپ يەڭ سۇيسىن.

كوپتىڭ ٴبارى كوپ دەمە، كوپ تە بولەك،
كوپ يت جەڭىپ كوك ٴيتتى، كۇندە جەمەك،
عادالات پەن مارحامات - كوپ ازىعى،
قايدا كورسەڭ، بولىپ باق سوعان كومەك.

اركىمنىڭ ماقساتى ٴوز كەرەگىندە،
بىلە الماديم پىسىعىن، زەرەگىن دە.
ساياز جۇزەر سايقالدار عاپىل قالار،
حاقيقات تا، ٴدىن-داعى تەرەڭىندە.

سەنبە جۇرتقا، تۇرسا دا قانشا ماقتاپ،
اۋرە ەتەدى ىشىنە قۋلىق ساقتاپ.
وزىڭە سەن، ٴوزىڭدى الىپ شىعار
ەڭبەگىڭ مەن اقىلىڭ ەكى ٴجاقتاپ.

وزىڭدى سەنگىشتىكپەن اۋرە ەتپە،
قۇمارپاز بوپ ماقتاندى قۋىپ كەتپە.
جۇرتپەن بىرگە ٴوزىڭدى قوسا الداسىپ،
سالپىلداپ ساعىم قۋعان بويىڭدا ەپ پە؟

قايعى كەلسە قارسى تۇر، قۇلاي بەرمە،
قىزىق كەلسە، قىزىقپا، وڭعاقتا ەرمە.
جۇرەگىڭە سۇڭگى دە، ٴتۇبىن كوزدە،
سونان تاپقان - شىن اسىل، تاستاي كورمە.

اللا دەگەن ٴسوز جەڭىل،
اللاعا اۋىز جول ەمەس.
ىنتالى جۇرەك، شىن كوڭىل،
وزگەسى حاققا قول ەمەس.

دەنەنىڭ بارشا قۋاتى
ونەرگە سالار بار كۇشىن.
جۇرەكتىڭ اقىل ساۋاتى
ماحاببات قىلسا ٴتاڭرى ٴۇشىن.

اقىلعا سىيماس ول اللا،
تاعرىيپقا ٴتىلىم قىسقا اھ!
بارلىعىنا شۇباسىز،
نەگە ٴماۋجۇت ول كۋا.

اقىل مەن حاۋاس بارلىعىن

بىلمەيدۇر جۇرەك، سەزەدۇر،
مۇتاكالليمين مانتيكين
بەكەر بوسقا ەزەدۇر.

قۇر ايعاي باقىرعان
قۇلاققا ٴان بە ەكەن؟
ونەرسىز شاتىلعان
كىسىگە ٴسان بە ەكەن؟

وڭكەي نادان انتۇرعان،
قانشا ايتسا، جان با ەكەن؟
بوس ٴجۇرىپ قور قىلعان

ومىرىڭە كان بە ەكەن؟

مەن سالەم جازامىن،
قاراعىم، قالقاما.
قايعىڭنان ازامىن،
بارۋشى ايتا ما؟

كۇن بويى كۇتەمىن،
كەلەر دەپ حابارىڭ.
قايعىرماي نە ەتەمىن،
بىزدە جوق نازارىڭ.

كوڭىلگە جۇبانىش،
سەن ەدىڭ بازارىم.
سەنسىز جوق قۋانىش،
توزدى ەندى اجارىم.

عابيدوللا

جازعىتۇرىم قىلتيعان ٴبىر جاۋقازىن،
قايدان ٴبىلسىن ٴومىردىڭ كوبىن-ازىن،
بايتەرەكتى كۇندەيدى، جەتەمىن دەپ،
جىلى كۇنگە ماس بولىپ، كورسە جازىن.
كۇز كەلگەن سوڭ تامىرىن ۇسىك شالىپ،
بەتەگەگە جەتە الماي بولار جازىم.

مەن-داعى كوپ ەستتىم جاستىڭ نازىن،
قول جەتپەسكە قول سوزار بارما ىلاجىڭ؟
«بولامىنمەن» جۇرگەندە بولات قايتىپ،
جالىن سەنىپ، جاس ٴجۇزىن باسادى ٴاجىم.

قۇلاقتان كىرىپ، بويدى الار
جاقسى ٴان مەن ٴتاتتى كۇي.
كوڭىلگە ٴتۇرلى وي ٴسالار،
اندى سۇيسەڭ، مەنشە سۇي.

دۇنيە ويدان ٴشىعادى،
وزىمدى ٴوزىم ۇمىتىپ.
كوڭىلىم ٴاندى ۇعادى،
جۇرەگىم بويدى جىلىتىپ.

اڭساعان شولدە سۋ تاپسا،
باس قويماي ما باستاۋعا؟
بىرەۋ تۇرتسە، يا قاقسا،
بوي توقتاماس ٴجاسقاۋعا.

بىر كۇيگىزىپ، سۇيگىزىپ،
ەسكى ٴومىردى تۇرگىزەر.
ومىر تونىن كيگىزىپ،
جوقتى بار قىپ جۇرگىزەر.

ەستكەندەي بولادى
قۇلاعىم ەسكى سىبىردى.
ەسكى ويعا كوڭىلىم ٴتولادى،
تىرىلتىپ وتكەن ٴقۇرعىردى.

ىشىپ، تەرەڭ بويلايمىن،
وتكەن كۇننىڭ ۋلارىن.
جانە شىن دەپ ويلايمىن،
جۇرتتىڭ جالعان شۋلارىن.

تاعى سەنە باستايمىن
كۇندە الداعىش قۋلارعا.
ەسىم شىعىپ قاشپايمىن،
مەن ىشپەگەن ۋ بار ما؟

بولدى دا پارتيا،

ەل ٴىشى جارىلدى،
اۋرەمن مەن تىيا
داۋىڭ مەن شارىڭدى.

قۇربىداي حوش تۇتتىم
جاسىڭ مەن كارىڭدى.
جوقتاماي ۇمىتتىم
اقىل مەن ٴنارىڭدى.

ورتاعا كەپ سالدىم
وزىمدە بارىمدى.
ياپىرماۋ، نەڭدى الدىم،
ساۋ قويماي ارىمدى؟

ويىمنان وي ٴبولىپ،
قوزعادىڭ تامىردى.
كوڭىلگە تىك كەلىپ،
كەتىردىڭ سابىردى.

ويىمدى اپ، جارىمدى اپ،
كەڭىمدى، تارىمدى.
قاراسام ٴبايىمداپ،
سوزىڭ سول سارىندى.

وسەككە سالماڭدار
ويىمدى، جارىمدى.
ولشەۋگە الماڭدار،
ويىم بەك تارىلدى.

ۇرىڭنان اسىردىڭ
سۇم ٴتىلدى قارىندى.
جاسىردىم، جاسىردىم،

ەندى ايتتىم زارىمدى.

قۋاتتى وتتاي بۇرقىراپ،
ۋازىنگە ولشەپ تىزىلگەن.
جاڭبىرلى جايداي سىرقىراپ،
كوك بۇلتتان ۇزىلگەن.
قايران ٴتىل، قايران ٴسوز -
نادانعا قادىرسىز.

تاۋەكەل مەن باتىر وي
وتكىر ٴتىلدى نايزا ەتىپ،
سايىسسىپ-اق باقتى عوي،
نەشە ٴتۇرلى ايلا ەتىپ.
ويانباي، قايران جۇرت،
ۇيالماي قال جىم-جىرت!

اقىلمەن ويلاپ بىلگەن ٴسوز
بويىڭا جۇقپاس، سىرعانار.
ىنتالى جۇرەك سەزگەن ٴسوز
بار تامىردى ٴقۋالار.
ان سالار، جاتقا الار،
تۇبىندە قۇر قالار.

سۇم دۇنيە توناپ جاتىر، ٴىسىڭ بار ما؟
باياعى كۇش، باياعى ٴتۇسىڭ بار ما؟
الدى - ٴۇمىت، ارتى - وكىنىش الدامشى ومىر،
جەلىگىن جەرگە تىقپاس كىسىڭ بار ما؟!

دەمى قايتپاس، بۇزىلماس ٴتاتتى بار ٴما؟
بىر بەس كۇنىڭ ورنى جوق اپتىعارعا.
قاي قىزىعى تاتيدى قۋ ٴومىردىڭ
تاتۋدى اراز، جاقىندى جات قىلارعا؟

ەت جۇرەكسىز ەرنىڭنىڭ ايتپا ٴسوزىن،
تىل ۇيرەنگەن ٴناپسىنىڭ قۋمنەزىن.
تىلدە سۇيەك، ەرىندە جيەك بار ما؟
شىمىلدىق بوپ كورسەتپەس شىنىنىڭ ٴجۇزىن.

ولسەم، ورنىم - قارا جەر سىز بولماي ما؟
وتكىر ٴتىل - ٴبىر ۇيالشاق قىز بولماي ما؟
ماحاببات، عاداۋاتپەن مايداىنداسقان،
قايران مەنىڭ جۇرەگىم مۇز بولماي ما؟

امالسىز تاعدىر ٴبىر كۇن كەز بولماي ما؟
بىرەۋگە جاي، بىرەۋگە تەز بولماي ما؟
اساۋ جۇرەك اياعىن شالىس باسقان
جەرىن تاۋىپ ارتقىعا ٴسوز بولماي ما!

سوندا جاۋاپ بەرە الماي مەن بيشارا،
سىزدەرگە ەركىن تيەر، بايقاپ قارا.
ەكى كۇيمەك ٴبىر جانعا ادىلەت پە،
قانى قارا ٴبىر جانىمىن، جانى جارا.

جۇرەگىمنىڭ تۇبىنە تەرەڭ بويلا،
مەن ٴبىر جۇمباق ادامىن، ونى دا ويلا.
سوقتىقپالى، سوقپاقسىز جەردە وستىم،
مىڭمەن جالعىز الىستىم، كىنا قويما!

جاسىمدا البىرت ەستىم، ويدان جىراق،
ايلاعا، اشۋعا دا جاقتىم شىراق.
ەرتە وياندىم، ويلاندىم، جەتە المادىم،
ەتەكباستى كوپ كوردىم ەلدەن ٴبىراق.

وي كىرگەلى تيمەدى ەرىك وزىمە،
ساندالامەن كۇن كەشكەن تۇسپە بىزىمە.
وزى ەرمەي، ەرىك بەرمەي، جۇرت قورەتتى،

سەن ەسىركە، تىنىش ۇيىقتات، باق سوزىمە!

ىشىم - تولعان ۋ مەن ٴورت، سىرتىم دۇردەي،
مەن كەلمەسكە كەتەرمىن تۇك ەندىرمەي.
ولەڭ شىركىن - وسەكشى، جۇرتقا جايار،
سىرىمدى توقتاتايىن ايتا بەرمەي.

جۇرەكتە قايرات بولماسا
ۇيىقتاعان ويدى كىم تۇرتپەك؟
اقىلعا ساۋلە قونباسا،
حايۋانشا ٴجۇرىپ كۇنەلتپەك.

اسپاسا اقىل قايراتتان،
تەرەڭگە بارماس، ۇستىرتتەر.
قارتىڭنىڭ ويى شار تارتقان،
ادەتى جەڭىپ كۇڭگىرتتەر.

تان سۇيگەنىن بەرمەسە،
جان شىداماس جانى اشىپ،
بەرە بەرسەڭ، بەر دەسە،
ۇمىت ەتەر تالاسىپ.

مالدا دا بارجان مەن ٴتان،
اقىل، سەزىم بولماسا.

تىرشىلىكتىڭ نەسى سان،
تەرەڭگە بەت قويماسا؟

اتىمدى ادام قويعان ٴسوڭ،
قايتىپ نادان بولايىن؟
حالقىم نادان بولعان سوڭ،
قايدا بارىپ وڭايىن؟!

كۇن ارتىنان كۇن ٴتۋار،
بىر كۇن دامىل ەتكىزبەس.
وي ارتىنان وي قۋار،
جەلگە مىنسەڭ، جەتكىزبەس.

اۋرۋ جۇرەك اقىرىن سوعادى جاي،
شارشاپ قالعان كەۋدەمدە تۋلاي الماي.
كەيدە ىستىق قان باسىپ كەتەدى ونى،
دوڭبەكشىگەن تۇندەردە تىنىشي الماي.

قاراڭعى ساڭىراۋ قايعى ويدى جەڭگەن،
ەركەلىك پەن دوستىقتى اۋرۋ كورگەن.
اقىلى جوق، ارى جوق شۋىلداقتى
كۇندە كورىپ، تۇل بويى جيىركەنگەن.

تىرىلتىپ وتكەن كۇندى، تاعى شولدەپ،
وسى كۇندى كۇن دەمەس قارعاپ، مىندەپ.
كەيدە تىلەپ باق پەنەن تاعى تىنىشتىق،
كەيدە قايعى، ازاپتى تاعى دا ىزدەپ.

كەيدە ويلايدى جىلاۋعا قايعى زارىن،
تىنىشسىز كۇندە ويلاعان دەرتتىڭ بارىن.
كەيدە ونىسىن جاسىرار جۇرتتان ۇرلاپ،
كەتىرەر دەپ مازاقتاپ بەتتىڭ ارىن.

اۋرۋ جۇرەك اقىرىن سوعادى ٴجاي،
وز دەرتىن تىعىپ ىشكە، بىلدىرە الماي.
كەيدە ىستىق تاعى دا قان باسادى،
كەيدە ٴبىر ٴسات تىنىشىعار ٴۇن شىعارماي.

ەسىڭدە بار ما جاس كۇنىڭ،
كوكىرەگىڭ تولىق، باسىڭ بوس.
قايعىسىز، ويسىز، ماس كۇنىڭ،
كىمدى كورسەڭ - ٴبارى دوس.

ماحاببات، قىزىق، مال مەن باق،
كورىنۋشى ەدى دوسقا ٴورتاق.
ۇمىت جاقىن، كوڭىل اق،
بولار ما سونداي قىزىق شاق؟

قۇداي-اۋ، قايدا سول جىلدار،
ماحاببات، قىزىق مول جىلدار؟!
اقىرىن، اقىرىن شەگىنىپ،
الىستاپ كەتتى-اۋ قۇرىعىرلار.

جالىناسىڭ، بوقتايسىڭ،
ساعىناسىڭ، جوقتايسىڭ.
ماحاببات كەتتى، دوس كەتتى،-
جەتە المايسىڭ، توقتايسىڭ.

كوزىمە جاس بەر، جىلايىن،
شىدام بەر، سابىر قىلايىن.
جارالى بولعان جۇرەككە

داۋا بەر، جاماپ سنايىن.

جۇرەگىم مەنىڭ - قىرىق جاماۋ،
قياناتشىل دۇنيەدەن.
قايتىپ امان قالسىن ساۋ،
قايتقاننان سوڭ ارنەدەن.

ولدى كەيى، كەيى - جاۋ،
كىمدى سۇيسە بۇل جۇرەك.
كىمى - قاستىق، كىمى - داۋ،
سۇيەنەرگە جوق تىرەك.

كارىلىك تە تۇر تاقاۋ،
الدىمىزدا ايلا جوق.
قايعىسسىزدىڭ ٴبارى اساۋ،
بىزگە ونان پايدا جوق.

قان جۇرەكتى، قايعىلى-اۋ،
قايىرىلا كەت سەن ماعان.
قاسيەتىن ويلان-اۋ
قام كوڭىلدىڭ تىنباعان!

ادام - ٴبىر بوق كوتەرگەن بوقتىڭ قابى،
بوقتان ساسىق بولاسىڭ ولسەڭ تاعى.
مەنىمەن سەن تەڭ بە دەپ ماقتاناسىڭ،
بىلمەسىزدىك بەلگىسى - ول باياعى.

كەشە بالا ەڭ، كەلدىڭ عوي تالاي جاسقا،
كەزجەتتى ٴبىر قالىپتا تۇرا الماسقا.
ادامدى ٴسۇي، اللانىڭ حيكمەتىن سەز،
نە قىزىق بار ومىردە ونان باسقا؟!

كۇشىك اسىراپ، يت ەتتىم،
ول بالتىرىمدى قاناتتى.
بىرەۋگە مىلتىق ۇيرەتتىم،
ول مەرگەن بولدى، مەنى اتتى.

نۇرلى اسپانعا تىرىسىپ وسكەنسىڭ سەن،
مەنمەن، كەردەڭ، قايعىسىز ەر كوڭىلمەن،
جازعىتۇرىم جاسىرىپ جەردىڭ بەتىن،
جاسىل شوپپەن، بوي جەتكەن ەگىنمەن تەڭ.

سونان بەرى راقىمسىز كوپ جىل ٴوتتى،
وراق كەلەر، ورىلار مەزگىل جەتتى.
جىلى مەنەن سۋىقتىڭ ٴبارىن كورىپ،
قايران كوڭىل قايىسپاي قايرات ەتتى.

اۋىر ويدى كوتەرىپ اۋىرعان جان،
قايعى، قاسىرەت جۇزىڭە بەلگى سالعان.
دانى تولىق، باسى ۇلكەن ەگىندەي-اق،
سەنىڭ دە باسىڭ يمەك جەرگە تامان.

ولەيىن دەپ ولمەيدى ولەرلىك جان،
استە ولمەسىن بىلگەندەي قىلىق قىلعان.
اجال كەلىپ باس سالسا، جاندى ٴۇرلاسا،

ومىر قايدا، سەن قايدا، سونى دا ويلان.

ادامزات - بۇگىن ادام، ەرتەڭ توپىراق،
بۇگىنگى ٴومىر جارقىلداپ الدار بىراق.
ەرتەڭ ٴوزىڭ قايداسىڭ، بىلەمىسىڭ،
ولمەك ٴۇشىن تۋعانسىڭ، ويلا، شىراق.

جۇرەگىم، نەنى سەزەسىڭ
سەنەن باسقا جان جوق پا؟
دۇنيەنى، كوڭىلىم، كەزەسىڭ،
تياناق جوق پا، قوي، توقتا!

سەزگەنىڭدى سەزدىرىپ،
جەتە المادىڭ ٴورتاققا.
تىرى جاننان بەزدىرىپ،
اپاراسىڭ قاي جاققا؟

ورتاقتىق، تىنىشتىق دوستىق قوي،
ونىڭ ٴقادىرىن كىم بىلەر؟
اركىمگە-اق تىلەۋ قوستىق ٴقوي،
بارى - الدامشى ساۋداگەر.

حالىقتىڭ اتى كەرەك قوي،
يا ماقتاۋعا، بوقتاۋعا.
قۇبىلعا ٴبارى زەرەك ٴقوي،
بارى جايسىز توقتاۋعا.

دوستى قايدان تابارسىڭ،
كەشەسەرگە ادام جوق.
ارلى-بەرلى شابارسىڭ،
جالعىزدىقتان جامان جوق.

اقىل ايتساڭ بىرەۋگە
ىشىڭ ورىپ، وگىلىپ،
ۇيالماس اقى تىلەۋگە،
بەرمەسەڭ قالار ٴتۇڭىلىپ.

اقى بەرىپ ٴتىڭداتقان
سوز كوكەيگە قونار ما؟
قۇلاعىن ساتقان - ٴتاڭىرى اتقان
ۇقدىرار ما، ۇعار ما؟

كۇيەسىڭ، جۇرەك، كۇيەسىڭ،
كۇيگەنىڭنەن نە پايدا؟

دۇنيەدە نەنى سۇيەسىڭ
ومىر قايدا، دوس قايدا؟

كولەڭكە باسىن ۇزارتىپ،
الىستى كوزدەن جاسىرسا؛
كۇندى ۋاقىت قىزارتىپ،
كوكجيەكتەن اسىرسا؛

كۇڭگىرت كوڭىلىم سىرلاسار
سۇرعىلت تارتقان بەيۋاقتا.
تومەن قاراپ مۇڭداسار،
وي جىبەرىپ ٴار جاققا.

وتكەن ٴومىر - قۋ سوقپاق،
قىدىرادى، تالايدى.
كىم الدادى، كىم توقپاق
سالدى، سونى سانايدى.

نەنى تاپساڭ، ونى تاپ،
جارامايدى كەرەككە.
وڭكەي ۋدى جيىپ اپ،
سەبەدى سورلى جۇرەككە.

اداسقان كۇشىك سەكىلدى
ۇلىپ جۇرتقا قايتقان وي.
وكىندى، جولىڭ بەكىندى،
اۋرە بولما، ونى قوي.

ەرمەن شىقتى، يتقىلىپ،
بيداي شاشقان ەگىنگە.
جاي جۇرگەندى ۋيرد قىلىپ،
تىنىش ولسەڭشى تەگىندە.

ۇيالامىن دەگەنى كوڭىل ٴۇشىن،
ۇساق قۋلىق ٴبىر عانا ٴومىر ٴۇشىن.
تاتىمدى دوستىق تا جوق، قاستىق تا جوق.
جىگەرى جوق، ماڭىزى جەڭىل ٴۇشىن.

جالىنعۋ بار، شالقۋ بار، ٴىش پىسۋ بار،
جاڭا سۇيگىش ادامزات - كورسەقىزار.
ارمەن ۇيات ويلانباي، ٴتانىن اسىراپ،
ەرتەڭى جوق، بۇگىنگە بولعان قۇمار.

تۋىسقانىڭ، دوستارىڭ - ٴبارى ەكى ۇشتى،
سول سەبەپتى دوسىڭنان دۇشپان كۇشتى.
سۇيسە - جالعان، سۇيمەسە - ايانباعان،
بۇل نە دەگەن زامانعا ٴىسىم ٴتۇستى؟!

ٴوزىڭ - ٴۇلكەن، قىلىعىڭ - بالا-شاعا،
بالاشا ٴماز بوپ ٴجۇرسىڭ تاماشاعا.
اكەسى ٴۇرىسسا بالاعا، ول دا دوستىق،
بالاسى ٴۇرىسسا اكەگە جاراسا ما؟

جاپىراعى قۋارعان ەسكى ٴۇمىتپەن
قيال قىپ ٴومىر ٴسۇرىپ، بوس ٴجۇرىپپىن.
جىبىر قاعىپ، كوڭىلدى تىنىشتىپايدى،
قاشانعى ٴوتىپ كەتكەن بۇلدىر كوپ كۇن.

ول، داۋرەن ٴومىر ەمەس، ٴبىر كورگەن ٴتۇس،
ويعا تويما، قىزىقتى قيالدان كۇس.
قاراشى، ٴوز بويىڭا تۇگەل مە ەكەن،
ىستىق جۇرەك، ٴوڭ-شىراي، قۋات پەن كۇش؟

توڭكەرىلىپ قۇبىلعان، جۇرت - ٴبىر ساعىم،
شىنعا شىداپ، قوسا الماس ىنتىماعىن.
كوپتىڭ اۋزىن كۇزەتسەڭ، كۇن كورمەيسىڭ،
ٴوزىڭدى ٴوزىڭ كۇزەت، كەل، شىراعىم!

قۋانباڭدار جاستىقتا،
ەلەرمە كۇلكى، ماستىقتا.
كوزىڭ قايدان جەتەدى

دوستىق پەنەن قاستىققا؟
قۇرىسىڭنىڭ قىزىق دەگەنىن،
سوزەكەن دەپ اپ شىقپا.
ادالدان تاپقان تيىندى
سال دا ساقتا قاپشىققا.
قولداعىڭدى قورعاپ باق،
مال ارزان دەپ اپتىقپا.
سىپايى ٴجۇردە، شارۋا ويلا،
داڭعويلانىپ قاپتىقپا.
بەتالدى جانعا بوي سالما،
قورلىق جۇرمەس ساقتىققا.
ەلۋ بەستە بىز-داعى
سەنسەر ادام تاپتىق پا؟
ارسىز - قۇمار بولعاندار
ۆيىر-تويىر، شالك-شۇققا.
تۇسپەي ٴجۇرمە، كوردىڭ بە،
جالاك-جۇلاك، تاق-تۇققا؟

وسى قىمىز قازاققا
ماقتانىڭ با، اسىلڭ با؟
قىمىزدى باسار ارتىنان
ەت دايارما قاسىڭدا؟
بويىڭا ٴسىڭىپ، ٴورت بولعان
قىزبا باستىق جاسىڭدا.
قىزىلشىل سەزىم، جاس ٴقىمىز
بىر ۇلكەن بورىش باسىڭدا.
جۋاستى ٴمىن دە، ايران ٴىش،
جوق نەمەگە شاتىلما.
ۇرى، زالىم، قۋلارعا
ىنسانىعا شانىشىلما.
جىلقىنى اڭدىپ ۇرى ٴجۇر
ار توبەنىڭ تاسىندا.
وي كوزىمەن قاراساڭ،
قويدان جىلقى اسىل ما؟
ماقتانعا بولا جيىام دەپ،
جىلقى ٴۇشىن جۇرتقا باس ۇرما.
قىمىز، سەمىز دەگەنىڭ
بىر ماقتان عوي، جاسىرما.
ماقتان قۋما، كەرەك قۋ،
ويىسىزدارعا قوسىلما.

قوينىڭدا اقشا، قولدا قوي
كۇزەتكە وڭاي، شوشىنبا!

بۋىنسىز ٴتىلىڭ،
بۋۋلى سوزىڭ
اسەرلى ادام ۇعىنا.
كىسىنىڭ ٴسوزىن
ۇقىقىش-اق ٴوزىڭ،
قيسىعىن تۇزەپ تۇعىرىعا.
سەزىمپاز كوڭىل
جىلى جۇرەك
تاپپادىم دەپ تۇڭىلمەس.
بىر ٴتاۋىر دوس
تىم-اق كەرەك،
ويى مەن ٴتىلى بولىنبەس.

توتى قۇس ٴتۇستى كوبەلەك
جاز سايلاردا گۋلەمەك.
بايشەشەك سولماق، كۇيرەمەك،
كوبەلەك ولمەك، سيرەمەك.

ادامزاتقا نە كەرەك:
سۇيمەك، سەزبەك، كەيمەك،
حاراكەت قىلماق، جۇگىرمەك،
اقىلمەن ويلاپ سويلەمەك.

اركىمدى زامان سۇيرەمەك،
زاماندى قاي جان بيلەمەك؟
زامانعا جامان كۇيلەمەك،
زامانا ونى يلەمەك.

اللانىڭ ٴوزى دە راس، ٴسوزى دە راس،
راس ٴسوزەش ۋاقىتتا جالعان بولماس.
كوپ كىتاپ كەلدى اللادان، ونىڭ ٴتورتى،
اللانى تانىتۋعا ٴسوزى ٴايىرىلماس.

امانتۇ وقىماعان كىسى بار ما؟
ۋا كۋتۋبيهي دەگەنمەن ٴىسى بار ما؟
اللا وزگەرمەس، ادامزات كۇندە وزگەرەر،
جارلىقپەن ول سىزدەرگە، ٴسىز دە ولارعا...

زامانا، شارۋا، مىنەز كۇندە وزگەردى،
ولارعا كەز-كەزىمەن ٴنابي كەلدى.
قاعيدا شارىعاتى وزگەرسە دە،
تاعريپ اللا ەش جەردە وزگەرمەدى.

كۇللى ماحلۇق وزگەرەر، اللا وزگەرمەس،
اهلي كىتاپ بۇل ٴسوزدى بەكەر دەمەس.
ادام ٴناپسى، ٴوزىمشىل مىنەزبەنەن
بوس سوزبەنەن قاتىسپاي ٴتۇزۋ كەلمەس.

ماحاببات پەن جاراتقان ادامزاتتى،
سەن دە ٴسۇي ول اللانى جانىنان ٴتاتتى.
ادامزاتتىڭ ٴبارىن ٴسۇي باۋىرىم دەپ،
جانە حاق جولى وسى دەپ ادىلەتتى.

وسى ٴۇش ٴسۇيۋ بولادى يمانى گۇل،
يمانىڭ اسىلى ٴۇش دەپ سەن تاحقيق ٴبىل.
ويلان-داعى، ۇشەۋىن تاراتىپ باق،

باستى بايلا جولىنا، مالىڭ تۇگىل.

دىن دە وسى شىن ويلاساڭ، تاعات تا وسى،
ەكى دۇنيە بۇل تاسديق - حاقتىڭ دوسى.
وسلاردى بۇزاتىن جانە ٴۇش ٴىس بار:
پايدا، ماقتان، اۋەسقوي - ونان شوشى.

رۋزا، ناماز، زەكەت، حاج - تالاسسىز ٴىس،
جاقسى بولساڭ، جاقسى تۇت ٴبارىن تەگىس.
باستاپقى ٴۇشىن بەكىتپەي، سوڭعى تورتتى
قىلماعانمەن تاتىمدى بەرمەس جەمىس.

باس جوعارى جارلعان، مويىن تومەن،
قاراشى، دەنە بىتكەن رەتىمەن.
ىستىڭ باسى - رەتىن تانىماقتىق،
يمان بىلمەس تاعاتتى قابىل دەمەن.

يمامدار عيباداتتان ٴسوز ٴقوزعاعان،
حۇسنيزان مەن يماندى ٴبىلدى ويلاعان.
يمانىنىڭ تازالىعىن جاقسى ۇقتىرماي،
سىرتىن قانشا جۋسا دا، ٴىشى وڭباعان.

اللا ٴمىنسىز اۋەلدەن، پايعامبار ٴحاق،
مۇٴمين بولساڭ، ۇيرەنىپ سەن دە ۇقساپ باق.
قۇران راس، اللانىڭ ٴسوزى ٴدۇر ول،
تاٴۋيلىنە جەتەرلىك عىلىمىڭ شاق.

اللانىڭ، پايعامباردىڭ جولىندامىز،
ىنتامىزدى بۇزباستىق يمانىمىز،
پايدا، ماقتان، اۋەسقوي - شايتان ىسى،
كانى ٴبىزدىڭ ٴناپسىنى تيىعانىمىز؟

مۇٴمين بولساڭ، اۋەلى يماندى بول،
بەندەگە يمان ٴوزى اشادى جول،
شر ايلان دا، تازا ويلا ٴبىر يماندى،
مۇنافيق ناماز قىلماپ پا، ماعلۇم عوي ول.

اللا ٴىشىمدى ايتقىزباي بىلەدى، ويلا،
بەندەسىنە قاستىقپەن كىنا قويما.
راسپەنەن تالاسپا ٴمۇٴمين بولساڭ،
ويلا، ايتتىم، ادامدىق اتىن جويما!

جۇرەك - تەڭىز، قىزىقتىڭ ٴبارى - اسىل تاس،
سول قىزىقسىز ومىردە جۇرەك قالماس.
جۇرەكتەن قىزۋ-قىزبا كەتە قالسا،
وزگە تانىنەن ەش قىزىق ٴىس تابىلماس.

دوستىق، قاستىق، بار قىزىق - جۇرەك ٴىسى،
ار، ۇياتتىڭ ٴبىر اقىل - كۇزەتشىسى.
ارمەن ۇيات سىنباسا، وزگە قىلىق.
ارىن، القىن - بۇل كۇننىڭ مارتەبەسى.

قارتاڭ تارتقان ادامنان وت ازايماق،
وت ازايسا، ٴار ٴىستىڭ ٴبارى تايعاق.
شارۋاڭ ٴۇشىن كورىنگەن اقىل ايتىپ،
جولىڭ تايعاق، اياعىڭ تارتار مايماق.

جالىن مەن وتتان جارالىپ،
جارقىلداپ راعيت جايدى ايدار.

جاڭبىرى جەرگە تارالىپ،
جاسارىپ شىعىپ گۇل جاينار.

جاينا بىرەۋ كەلسە كەز،
بەلگىلى جۇمىس، سور قاينار.
قۋاتى كۇشتى نۇرلى ٴسوز،
قۋاتىن بىلگەن ابايلار.

جالىن مەن وتتان ٴجارالعان
سوزدى ۇعاتىن قايسىڭ بار؟
پارتيا جىيىپ، پارا العان،
بەيلى كەدەي بايسىڭدار.

قۋلىق پەنەن قۇبىلدان
جالىقساڭ، جاقسى جانسىڭدار.
تۇزەلمەسە شۇعىلدان،
ارسىلدار دا قالشىلدار.

نەسى ومىر،
نەسى جۇرت؟
وڭشەڭ قىرت،
باس قاڭعىرت!
دومبىراعا قول سوقپا
شىمىرلاتىپ بىر-بىرلەپ.
جۇرەگىم، سوقپا، كەل توقتا،
جاس كەلەر كوزگە جۇر-جۇرلەپ.

قايعىلى كوڭلىم قايداعى
بۇرىنعىمدى جاڭعىرتار.
قايراتتى الىپ بويداعى،
باسىمدى قايعى قاڭعىرتار.

ونان دا جىلى جۇزىڭمەن
كەل، جارىم، قارا بەتىمە.
جىلى، ٴتاتتى جاۋاپ ايت
ىشتەگى قايعى، دەرتىمە.

ىشتەگى دەسكى ٴجالىندى
سوندىر جاڭا قىلىقپەن.
سويلەسشى جاقسى، جاعىمدى
مەندەي كوڭلى سىنىقپەن.

سىنىق كوڭلىم كوپ كەشەر،
مايدا قولمەن ۇستاساڭ.
كوڭىلگە ٴتۇرلى وي تۇسەر،
ار تەرەڭگە نۇسقاساڭ.

كۇيلى، كۇيسىز بايگەگە
قاجىدى كوڭلىم كوپ شاۋىپ.
كوپ قيناماي ارنەگە،
ەندى سەمىرت جەم تاۋىپ!
ويعا ٴتۇستىم، ٴتولعاندىم،
وز ٴمىنىمدى قولعا الدىم.
مىنەزىمە كوز سالدىم،
تەكسەرۋگە ويلاندىم.
وزىمە ٴوزىم جاقپادىم،
ەندى قايدا سىيا الدىم؟
قالاپ العان كوپ مىنەز،
قالايشا قىلىپ تىيا الدىم؟

بويداعى ٴمىندى ساناسام،
تاۋ تاسىنان ازەمەس.
جۇرەگىمدى بايقاسام،

ينەدەين تازا ەمەس.
ارشىپ الىپ تاستاۋعا،
اپانداعى ساز ەمەس.
بارى بولدى وزىمنەن.
تاڭىرىم سالعان ناز ەمەس.

وسىنشا اقىماق بولعانىم
كورىنگەنگە قىزىقتىم.
ادىلەتتى جۇرەكتىڭ
ادىلەتىن بۇزىپپىن.
اقىل مەنەن بىلىمنەن
ابدەن ٴۇمىت ٴۇزىپپىن؛
ايلا مەنەن امالدى
مەرۋەرتتەي ٴتىزىپپىن؛
جالماۋىزداي جالاڭداپ،
ار، ۇياتتان كۇسىپپىن؛
قۋلىق پەنەن سۇمدىقتا
قۇلادىنداي ٴۇشىپپىن؛
«سىز بىلەسىز» دەگەندە
كۇنگە كۇيىپ، ٴپىسىپپىن؛
ماقتانباسقا ماقتانىپ،
دەپ ٴجۇرىپپىن «پىسىقپىن».

مەن بولامىن دەمەڭدەر،
اياقتى الشاڭ باسقانعا.
ەكى كوزىڭ الارىپ،
قۇر قارايسىڭ ٴاسپانعا.
بىر عىلىمنان ٴباسقانىڭ،
بارى دە كەسەل اسقانعا.
ويتكەن ادام جولىعار،

كەشىكپەي-اق توسقانعا.

عالىمنان نادان ارتىپاس ۇققانمەنەن،
تاعدىر كورمەي قويمايدى بۇققانمەنەن.
و-داعى قالىبىنان اسا المايدى،
جاۋقازىن ەرتە كوكتەپ شىققانمەنەن.

تۇبىندە باياندى ەڭبەك ەگىن سالعان.
جاسىنان وقۋ وقىپ، ٴبىلىم العان.
بي بولعان، بولىس بولعان ونەر ەمەس،
ەڭبەكتىڭ بۇدان وزگە ٴبارى جالعان.